

Előterjesztés

**Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testületének
2025. november 20-i rendkívüli ülésére
a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák pedagógiai programjának
jóváhagyására**

A képviselő-testületi ülés formája: nyilvános ülésen tárgyalandó
Elfogadásához szükséges többség: egyszerű többség

1. ELŐTERJESZTÉS

Tisztelt Képviselő-testület!

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 23. § (5) bekezdés 10. pontjában foglalt feladatát, az óvodai ellátást a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák köznevelési intézmény fenntartásával, működtetésével biztosítja. A köznevelési intézményekben folyó pedagógiai munka szakaszai közül első az óvodai nevelés szakasza, amely a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 5. § (2) bekezdésében előírtak alapján az óvodai nevelés alapelveit az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg. Az óvodák az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készítik el helyi pedagógiai programjukat.

Az Nkt. 26. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a nevelő és oktató munka az óvodában pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 6. § (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy az óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján pedagógiai programot készít, vagy az ily módon készített pedagógiai programok közül választ.

Az EMMI rendelet 6. § (2) bekezdése alapján az óvoda pedagógiai programja meghatározza

- a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- d) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,

- e) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- f) nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvoda esetén a nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve alapján a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat,
- g) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket,
- h) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- i) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése esetén az óvoda pedagógiai programja a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet is tartalmazza, figyelemmel a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakra.

A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák igazgatója megküldte a köznevelési intézmény pedagógiai programját fenntartói jóváhagyás céljából, amely az előterjesztés mellékletekét képezi.

Az Nkt. 83. § (2) bekezdés g) pontja értelmében a fenntartó jóváhagyja a köznevelési intézmény pedagógiai programját. Az Nkt. 85. § (1a) bekezdésében meghatározottak szerint a fenntartó a köznevelési intézmény pedagógiai programjának jóváhagyásáról az igazgató általi felterjesztést követő harminc napon belül dönt.

Tájékoztatom a Képviselő-testületet, hogy a döntésnek nincs költségvetési vonzata.

Az Möt. 46. § (1) bekezdése alapján az ülés nyilvános, továbbá az Möt. 50 §-a alapján levezethető főszabály szerint a képviselő testület egyszerű többséggel szavaz.

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat, valamint az előterjesztés mellékletét képező Brunszvik Teréz Budavári Óvodák pedagógiai programjának jóváhagyására.

2. DÖNTÉSI JAVASLAT

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete

.../2025. (...) önkormányzati határozata

a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák pedagógiai programjának jóváhagyásáról.

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete a jelen előterjesztés melléklete szerinti tartalommal jóváhagyja a Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat által fenntartott Brunszvik Teréz Budavári Óvodák pedagógiai programját.

Határidő: 2025. december 15.

Felelős: polgármester

3. AZ ELŐTERJESZTÉS MELLÉKLETE

Melléklet: Brunszvik Teréz Budavári Óvodák pedagógiai programja

4. AZ ELŐTERJESZTÉS MEGFELELŐSÉGÉRE VONATKOZÓ ALÁÍRÁSOK

Az előterjesztés
szakmailag
megalapozott:

Az előterjesztés
és a döntés költségvetési
kihatásainak vizsgálata és
megjelenítése megtörtént:

Az előterjesztés törvényességi
vizsgálata megtörtént:

Szincsák István
irodavezető

Kis Tímea
gazdasági igazgató

dr. Bartos Diána Petra
aljegyző

Budapest, 2025. november „17.”

Az előterjesztés
tárgyalásra alkalmas:

dr. Sölch Gellért
jegyző

Az előterjesztést a Képviselő-
testület ülésére benyújtom:

Böröcz László
polgármester

Budapest, 2025. november „17.”

BRUNSZVIK TERÉZ BUDAVÁRI ÓVODÁK

(1016 Budapest, Nyárs utca 2-4.)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM azonosítója: 032334	Óvodaigazgató: Halmi-Mészáros Edit Éva
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület / szakmai munkaközösségek nevében: Hegyesi Emma Alkalmazotti közösség nevében: Mártonné Ruzsák Tímea	Szülői szervezet nevében: Szabó-Feiertag Zsófia
..... Duray Zsófia óvodapszichológus Iskola-egészségügyi szolgálat
A Pedagógiai Program módosítása – 2025. szeptember 1-jei hatályba lépéssel – a magasabb jogszabályban – Nkt. 26. § (1) bek. – meghatározottak alapján a Fenntartóra nem terhel többletkötelezettséget.	
..... Halmi-Mészáros Edit Éva óvodaigazgató Fenntartó nevében
Az Nkt. 26. § (1) bekezdése és 83. § 2) g) pontja által felhatalmazva, a Brunszvik Teréz Budavári Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó a/2025. (.....) számú határozatával jóváhagyta.	
..... A fenntartó képviselőjében P.H.	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.budavar.hu	Érvényessége: 2025.09.01-től visszavonásig
Verziószám: 5/2025.	Készült: 9 eredeti példányban Iktatószám:/2025. (.....)
Ph.	

2025.

Készítette a Brunsvik Teréz Budavári Óvodák nevelőtestülete

Aratóné Vágó Ibolya, Balogh Andrea,
Banai Viktória, Bíróné Kemenes Krisztina, Boldog Eszter Janka,
Bolla Csilla, Csiki Eszter Sára, Duray Zsófia Eszter, Egedi Zsanett, Fucskó Mónika, Gáborné
Krajczár Dóra, Gálik Csilla, Hanczár Gyula Tiborné, Hegyesi Emma, Homolai Krisztina,
Horváth Tünde, Jani Bernadette, Kókai Gabriella, Kulcsár Dorottya,
Lévai Krisztina, Madaras Csabáné, Madaras Hajnalka, Matits Beatrix Tercia,
Mezey Lili, Méhes-Ménes Krisztina, Miskolczi Erzsébet,
Nagy Annamária, Petrovszkiné Krizsán Adrienn, Pintér-Khaut Tímea, Riczuné Ilyés Katalin,
Pintér Anita, Holicska-Schmal Gabriella, Szabó Péterné, Szegfűné Nemes Júlia Ottilia,
Temesvári Eszter, Tóthné Németh Andrea, Török Ágota, Uhlarik Jánosné, Vajda Zsuzsánna,
Váradi Alexandra, Vehovszky Kinga, Véghelyi Tamásné óvodapedagógusok
és Lendvai Lászlóné intézményfejlesztő

„A sorstól az élet fenntartását kaptuk feladatul, akár úgy, hogy az embereket tápláljuk, akár úgy, hogy a jövőre új növény sarjad majd belőlünk. Rövid az életünk, de nagyszerű a hivatás, amit betöltünk.”

*(Baksa Brigitta: A karácsonyi asztal meséi.
34. A veteményeskert lakóinak története)*

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ GONDOLATOK	4
I. BRUNSZVIK TERÉZ BUDAVÁRI ÓVODÁK – A MI ÓVODÁNK	7
II. PROGRAMUNK KÜLDETÉSE – FILOZÓFIÁJA	15
III. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP – CÉLJAINK	16
IV. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI	23
V. A PROGRAM NEVELÉSI FELADATRENDSZERE	35
VI. A JÁTÉK, A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS, ÉS A MUNKA HELYE PROGRAMUNKBAN	64
VII. A KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGI FORMÁK ÉS SZÍNTEREIK BEMUTATÁSA	71
VIII. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYAI ÉS ÜNNEPEI	82
IX. INKLUZÍV PEDAGÓGIA – INTEGRÁCIÓ A SAJÁTOS SÁGOK MEGŐRZÉSÉVEL, A KÜLÖNB SÉGEKHEZ VALÓ ALKALMAZKODÁSSAL – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEKET	84
X. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMME L ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	96
XI. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	100
XII. A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI – A GYERMEKEK FEJLETTSÉGÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE	109
XIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	113
XIV. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK	115
1. SZ. MELLÉKLET:	
Iskola utcai telephely speciális műveltség tartalmai: Néphagyomány éltetés	120
2. SZ. MELLÉKLET	
Toldy Ferenc utcai telephely speciális műveltség tartalmai: A környezet megismerése	122
3. SZ. MELLÉKLET	
Dísz téri telephely speciális műveltség tartalma: A Montessori tevékenységek	127
1. SZ. FÜGGELÉK: Óvodán kívüli óvodai nevelés megszervezése járványhelyzet idején	
2. SZ. FÜGGELÉK: Játékos tevékenységek az óvodában – Nyáron –	

*„Nem az a faj a túlélő, amelyik a legerősebb, még csak nem is az, amelyik a legintelligensebb, hanem az, amelyik képes reagálni a változásokra.”
(Charles Darwin)*

BEVEZETŐ GONDOLATOK

Felgyorsult és változó világunkban a modern élet stresszhatásaival szemben különösen óvni és védeni kell gyermekeinket. Egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megőrizzük a gyermekkor nyugalmát, derűjét, ugyanakkor felvértezzük a gyermekeket mindazokkal a tapasztalatokkal, amelyekkel eligazodhatnak a világban.

A mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai a társadalmi folyamatok hatására változnak. A változásokhoz való észszerű alkalmazkodás pedagógiai hangsúlyváltozásokat is eredményezett. Egyetlen óvoda sem hagyhatja figyelmen kívül az Óvodai nevelés országos alapprogramját (ONAP). Minden óvodában ehhez igazodva, azonos alapról indulva kell eleget tenni a világot ma jellemző sokszínűség elvárásainak. Programunk egy lehetőség a sok közül. Pedagógiai hangsúlyai: a gyermekek egyéni különbségei, a családi nevelést kiegészítő szocializáció egy sajátos természeti és társadalmi közegben, számítva a szülők együttműködésre.

Programunk a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésére törekszik, épít tulajdonságaikra, viselkedésükre, érdeklődésükre, korábbi ismereteikre és tapasztalataikra.

Pedagógia koncepciónk kidolgozását messzemenően befolyásolta még, hogy gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását feltétlenül célul kell kitűznünk. „A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.” (ONAP)

Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk, és megalapozzuk azokat a képességekkel, melyekre szükségük lesz az iskolába történő sikeres beilleszkedésük és a tanulás során, valamint a gyorsan változó világunkban.

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- 2011. évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII törvény végrehajtásáról
- 18/2024. (iv.4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm.rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról

- 419/2024.(XII.23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 6/2025. (II. 25.) BM rendelet a gyermekek táboroztatásának közegészségügyi feltételeiről
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák hatályos Alapító Okirata
- Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat hatályos Köznevelési Koncepciója
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák nevelőtestületi határozatai

Az óvoda működési és szakmai tevékenységét meghatározó útmutatások (Oktatási Hivatal):

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igényű_gyermekek_ovodai_nevelésének_irányelve.docx
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/nemzetisegi_iranyelvek/Nemzetisegi_iranyelv_alt.docx
- Összevont Önértékelési kézikönyv, Nyolcadik, javított kiadás
https://www.oktatas.hu/kiadvanyok/onertekelesi_kezikonyvek
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Hetedik, módosított változat (2025. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/altalános_utmutato.pdf
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Nyolcadik, módosított változat (2026. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/altalános_utmutato_2026.pdf
- Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2025. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/ovodai_nevelés_kiegészítő_utmutato.pdf
- Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2026. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/ovodai_nevelés_kiegészítő_utmutato_2026.pdf

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Brunszvik Teréz Budavári Óvodák

Az intézmény címe és elérhetősége:

Székhelye: 1016 Budapest Nyárs u. 2-4.

Telephelyek:

1011 Budapest, Iskola utca 44.

1012 Budapest, Lovas út 3.

1015 Budapest, Toldy Ferenc u. 66.

1016 Budapest, Mészáros u. 56/b.

1016 Budapest, Tigris u. 58-60.

1014 Budapest, Dísz tér 3.

E-mail: nyars.ovi@btovi.hu

Web: www.budavar.hu

Az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége:

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat

BUDAVÁRI_{SZ.}
ÖNKORMÁNYZAT

E-mail: hivatal@budavar.hu

A Pedagógiai Program

- Alkotója az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával
- Jóváhagyta: az intézmény fenntartója

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk

- A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik
- A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően – évente a szülői igényekre alapozva – biztosított

I. BRUNSZVIK TERÉZ BUDAVÁRI ÓVODÁK – A MI ÓVODÁNK

Két dolgot adhatunk gyermekeinknek,

A Budavári Önkormányzat a kerület hét óvodaintézményének szervezeti átalakításával 2012-ben hozta létre óvodánkat, mely a magyar óvodatörténet kimagasló alakjáról, Brunszvik Terézről kapta nevét.

Pedagógia koncepciónk kidolgozásánál elsődlegesen abból indultunk ki, hogy gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását feltétlenül célul kell kitűznünk. Ebben erősítették meg bennünket az Óvodai nevelés országos alapprogramjában leírtak is, miszerint: „A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti-, a családi-, és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.”

Nevelőmunkánkban fontos annak a tevékenységekkel összekapcsolt szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, a tehetség kibontakoztatását, és – egyéni adottságaikra is figyelemmel – azoknak a képességeknek a folyamatos kialakulását, amelyek segítik a hozzánk járó gyermekek iskolai életre való alkalmasságát.

A hozzánk járó gyermekek nevelését és fejlesztését szakképzett óvodapedagógusok és a munkájukat segítő pedagógiai asszisztensek, szakképzett dajkák végzik. Az óvodapedagógusok munkáját gyógypedagógus, pszichológus és logopédus, sajátos nevelési igényű gyermekeink fejlesztését speciális szakemberek segítik. Fejlesztési folyamataink minőségét az óvodapedagógusok színvonalas továbbképzései, valamint az intézmény partnerközpontú működése garantálja.

Épületeink, játszó kertjeink állaga és felszereltsége lehetővé teszi a gyermekek sokoldalú fejlesztését, azonban földrajzi fekvésünk lehetőséget ad arra, hogy kihasználjuk tágabb környezetünk adottságait is. Ismerkedünk a Budai Vár műemlékeivel, múzeumlátogatásokat szervezünk, és rendszeres vendégei vagyunk a Hadtörténeti Múzeumnak, Nemzeti Galériának. A kerületi Művelődési Házzal is jó kapcsolatot ápolunk. Felfedezzük sétáink alkalmával a Vérmező, Tabán, Gellérthegy adta természeti szépségeket.

Átörökítve az intézményegységek gyakorlatát, nemzeti ünnepeink közül elsősorban a márciusi ifjakról emlékezünk meg. Hagyományos ünnepeink sorába tartozik a Mikulás, Karácsony, Húsvét, az Anyák napja és az Évzáró. A családi ünnepek közül a születésnapokról emlékezünk meg.

A jogszabály adta lehetőségével élve más kerületekből, esetleg vidékről érkező gyermekek felvételét is biztosítjuk, amit elsősorban a szülők munkahely választása indokol.

Bízunk abban, hogy gyermekeink számára az óvodai életük teljes egészét átható tevékenységeken keresztül szép emlékeket, az iskolakezdéshez elengedhetetlenül szükséges készségeket és képességeket, további életükhöz pedig használható útravalókat tudunk adni.

I.1. Székhely intézmény: 1016 Budapest Nyárs u. 2-4.

Óvodánk a Naphegyen, fővárosi viszonylatban jó levegőjű, zöldövezeti környezetben helyezkedik el. A Tabán és a Gellérthegy közelsége sétákat, kirándulásokat tesz lehetővé. Épületünk 1971-ben, óvodának épült. Korszerű, tágas, sok fával és növényvel körülvett udvaraink megfelelő játszóterületet biztosítanak az ide járó gyermekek számára. 5 csoportos óvodánk jelenleg 4 csoporttal működik. Kettő emeleti és kettő földszinti teremben folyik a gyermekek nevelése, melyekből mind a négy szoba nagy méretű, biztonságos terasszal is rendelkezik.

A kisebb méretű ötödik csoportban folynak a fejlesztő foglalkozások.

Mindegyik csoportszobánk tágas, világos, esztétikusan és otthonosan berendezett, melyekben sokszínű tevékenységet és megfelelő mozgásteret biztosítunk az ide járó gyerekeknek. A mosdó helységeink a mai kornak megfelelően, modernül felújítottak. Jól felszerelt tornatermünkben hetente két alkalommal testnevelés foglalkozás keretében mozoghatnak a gyermekek, amellett, hogy a mindennapos mozgásigényüket is kielégítjük. Ez a helyiség egyéb sportos foglalkozások és különböző gyermekelőadások tartására is alkalmas.

Sokéves tapasztalattal rendelkező nevelőtestületünk magasan képzett óvodapedagógusokból, pedagógiai asszisztensekből és dajkákból áll. Kiváló szaktudással, rendszeres önképzéssel igyekszik megfelelni mindenki korunk társadalmi és szakmai kihívásainak. Gyógypedagógus és pszichológus segíti a munkánkat, mellette a kerületi Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa is segítségünkre van.

Gyermekeink számára a nevelési év folyamán számtalan színes programot és tapasztalati lehetőséget biztosítunk. Az őszi időszakban külön busszal almászüretre megyünk egy Budapest közeli almáskertbe; évente „személyesen” jön a Mikulás a gyerekekhez; igyekszünk átörökíteni népi hagyományokat, (Lucázás, Borbála nap, stb.); az adventi időszakban a szülőkkel közösen kézműves délutánt szervezünk; zárt körű karácsonyi ünnepséget tartunk; farsangolunk és elűzzük a telet; pünkösdölünk; megemlékezünk az Anyákról; évváró ünnepélyünk van; a Kihívás napján igénybe vesszük a közeli sportpályát; több ízben gyermekelőadásokat szervezünk a gyerekeknek.

Lehetőség szerint néhány napos nyári tábort szervezünk falusi környezetben nagycsoportos gyermekeink számára.

Pedagógiai munkánk során legnagyobb hangsúlyt a környezetvédelemre, a fenntarthatóságra nevelésre fektetjük. Minden nap fogyasztunk friss zöldséget vagy gyümölcsöt, sok időt töltünk a levegőn. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek egyéni fejlesztésére és az iskolára való felkészítésre a törvényi szabályozásnak megfelelően.

Célunk, hogy a gyermekek érezzék jól magukat a mi óvodánkban. Legyenek játékosak, boldogok, érzelmileg kiegyensúlyozottak és egészségesen fejlődőek, hogy a jövő kihívásainak biztonsággal meg tudjanak felelni.

I.2. Megvalósítási helyek – feladatellátási hely óvodák

1011 Budapest, Iskola utca 44.

Óvodánk épületét tágas, szép parkosított udvar veszi körül, ahol a gyermekek mozgásfejlődését korszerű játékok biztosítják. A Batthyány térről jól megközelíthető, a szülőknek könnyebbséget jelent, hogy szomszédságában általános iskola és bölcsőde is megtalálható. Az óvoda 6 csoportjából jelenleg összesen 5 csoport működik.

t terasszal rendelkezünk, ahol rossz idő esetén is biztosítani tudjuk a gyermekek levegőztetését, valamint külön logopédia szobával, ahol a szakemberek (logopédus, óvodapszichológus, gyógypedagógus) zavartalanul foglalkozhatnak a gyermekekkel.

Gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását célul tűztük ki.

Hagyományápolásra épülő nevelési gyakorlatunkat az a szemléletmód szabályozza, amely tekintettel van az I. kerületi adottságokra, a gyermekek egyéni fejlettségére és életkorára, arra, hogy kialakítsa az együttéléshez szükséges szokásokat. Nagy súlyt fektetünk a gyermekek közvetlen tapasztalatszerzésére, az egyéni bánásmódra, differenciált fejlesztésre. A gyermekek tevékenység közben ismerik meg a néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Kiemelt feladatunk a gyermekek számára közel hozni a környezet megismerését, szeretetét, védelmét és a néphagyomány értékeinek átadását.

Óvodapedagógusaink rendszeresen részt vesznek a Pompás Mesés Pedagógusok továbbképzésein, 2 munkatársunk elnyerte a „Pompás Mesés Nagykövet” címet is, valamint a Madárbarát óvoda címmel is büszkélkedhetünk.

A nevelőmunkánk megvalósításához jó, segítő kapcsolatot kívánunk kialakítani a szülői házzal. A szülői közösség támogatásával alapítvány működik, mely a programunkhoz kapcsolódó nevelési céloknak megfelelően segíti az óvodát.

A családokkal való együttműködést segítik a különböző közös programok: fogadóórák, kézműves-délutánok, közös ünnepi készülődés, családi kirándulások.

Meggyőződésünk, hogy – a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával – a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztését az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével lehet csak megvalósítani. Célunk, hogy jól kommunikáló, véleményalkotásra képes, nyitott, az iskolába jó esélyekkel induló gyermekek kerüljenek ki az óvodából.

I.3. 1012 Budapest, Lovas út 3.

A tradicionális múltra visszatekintő óvodánk a Budai Vár közvetlen közelében helyezkedik el. Öt óvodai csoportunkból jelenleg 4 csoportban, találunk az ide járó gyermekek naponta szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemgazdag, játékos tanulást elősegítő óvodát. Csoportszobáink barátságosak és jól felszereltek, melyekhez egy tornaszoba is társul. Az ötödik csoportban a gyermekek fejlesztése folyik.

Óvodapedagógusaink Pedagógiai Programunk alapján a gyermekek személyiségét, képességeiket változatos, eredményes, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe vevő módszerekkel fejlesztik. Évente több alkalommal helyet biztosítunk intézményünkben a kultúrát és művészeteket közvetítő programoknak, előadásoknak, melyet báb előadók, gyermek zenekarok, népi gyermekjátéktárosok segítségével valósítunk meg. E színes gyermekprogramok szervezését nagymértékben segíti a szülői támogatások által működő alapítványunk.

Óvodánk földrajzi fekvése lehetőséget ad arra, hogy kihasználjuk tágabb környezetünk adottságait. Ismerkedünk a Budai Vár műemlékeivel, múzeumlátogatásokat rendszeresen szervezünk, vendégei vagyunk a minket körülölelő múzeumoknak.

Nagy teraszos kivitelezésű udvarunk kellemes színtere a szabadtéri mozgásoknak a szabad játéknak. Udvarunk három udvarrészből áll.

Vidám biztonságos légkörben az egyéni különbségeket toleráljuk, és minden gyermek esélyt kap saját erősségének felismerésére, a sikerélményre.

Óvodánk Madárbarát óvodának mondhatja magát.

I.4. 1015 Budapest, Toldy Ferenc u. 66.

Óvodánk a Budai Vár oldalában helyezkedik el, a Széll Kálmán térről és a Batthyány térről egyaránt könnyen megközelíthető. Épületünk kétszintes, két részből álló udvarunk minden oldalról zárt, így biztonságos játszóhely a gyermekek részére.

4 csoportunkból jelenleg 3 jól felszerelt csoportszobában folyik a gyermekek nevelése. Tornaszobánk modern, korszerű eszközökkel jól felszerelt, jó idő esetén a gumitéglával burkolt, nagy méretű tetőteraszt is használjuk a gyermekek mozgásfejlesztéséhez, mozgásigényük kielégítésére.

Szeretetteljes légkörben, a másságot tolerálva, a családokkal együttműködve neveljük a ránk bízott gyermekeket, élményekben gazdag gyermekkort biztosítva számukra. Fő célkitűzésünk a gyermekek testi-, szellemi fejlesztése játékos formában. A mindennapokban arra törekszünk, hogy a gyermekek tapasztalatokon keresztül, játékos formában szerezhessék meg ismereteiket. Fontosnak tartjuk az egyéni bánásmód elvének érvényesülését és a differenciált fejlesztést. Nevelőmunkánkban felhasználjuk a néphagyomány, a népi kultúra adta lehetőségeket is, különösen az ének-zene, a mintázás, rajzolás, és mese, vers területén.

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a környezeti nevelésre, a környezettudatos életmód és környezetvédelem fontosságára, mert hisszük, hogy a kis korban elkezdett neveléssel környezetükre odafigyelő, azt megóvó felnőttek válnak a gyermekekből. 2017-től viseljük a Zöld Óvoda kitüntető címet, valamint a Madárbarát óvoda címet is birtokoljuk.

Az egészséges életmódra nevelés keretében a megfelelő időtartamú levegőzésre, a mindennapos mozgásra és sportolásra szintén nagy hangsúlyt fektetünk, és a szülők segítségével megszerveztük a mindennapos zöldség és gyümölcs fogyasztását.

A gyermekek mindennapjait hagyományainkkal, ünnepeinkkel, programjainkkal színesítjük. Ősszel – Szüret, séták, állatkert, vadspark, kirándulások, színházi előadások, ovi-napok rajzpályázattal, az óvodapedagógusok és meghívott vendégművészek előadásával. Jeles napok.

Télen – Adventi készülődés, közös barkácsolás a szülőkkel, Mikulás látogatása, sütés, közös ajándékkészítés, betlehemezés, közös karácsonyozás a szülőkkel, Mackó napok, télbúcsúztató farsangi mulatság a szülőkkel.

Tavasszal – március 15. megemlékezés kapcsán a közelben lévő emlékhelyek felkeresése, látogatás a Hadtörténeti Múzeumban: huszáros játékok, Húsvét: nyuszi várás, tojásfestés, locsolkodás, Apák napja, Anyák napja: közös játék, kirándulás, barkácsolás, köszöntés, nagycsoportosok búcsúztatása, közös buszos gyereknapi kirándulás.

Nyáron - gyakran szervezünk vizes játékokat és olyan elfoglaltságokat, melyek a többnyire a gyermekek igényeire alapozottak.

Az óvodán kívüli programok szervezésénél kihasználjuk a kerület adta lehetőségeket is, illetve korcsoportoknak megfelelően szervezünk az óvodától távolabbi kirándulásokat is, Óvodánkban a Toldy Óvoda Alapítvány működik a szülők támogatásával, amely nagymértékben segíti a programok megvalósulását, a korszerű kézműves eszközök és fejlesztő játékok beszerzését.

I.5. 1016 Budapest, Mészáros u. 56/b.

A Mészáros utcai óvoda a Naphegy lábánál, fővárosi viszonylatban jó levegőjű, zöldövezeti környezetben helyezkedik el. Az épületet szülői összefogással építették társadalmi munka segítségével 1979-ben a Nemzetközi Gyermekevben. Akkor a Dezső utcai épülettel alkotottunk egy óvodát. 1993-ban az Önkormányzat megvásárolta a valamikori Hungarotex vállalati óvodáját a Tigris utcában, a Dezső utcába pedig a Zeneiskola költözött. 2004-től a Nyárs, a Tigris és a Mészáros utcai tagóvodák Naphegyi Óvodák néven működtek. Óvodánk 2 csoportja családi légkörben, vegyes életkorú csoportszervezéssel működik.

Az egyes nevelési területek közül kiemelt feladatunk az egészséges életmódra nevelés: a mozgásigény kielégítése, mozgásfejlesztés, az anyanyelvi nevelés: a beszédképesség, önkifejezés fejlesztése, a természeti és társadalmi környezet megismertetése: az élet szeretetére és annak védelmére nevelés, az iskolai tanuláshoz szükséges részképességek differenciált elérése és a tágabb környezetünk megismerése, megszerettetése. Rövidtávú célunk a Madárbarát óvoda cím elnyerése.

A Tabán és a Gellérthegy közelsége, adottságai közeli kirándulásokat tesznek lehetővé. A környékünk történelmi, tudományos és turisztikai látványosságok tőzsomszédságában található, amiket gyermekeinkkel megismertetünk, megszerettünk. Épületünk korszerű, jól felszerelt udvarunkon megfelelő körülményeket biztosítunk a szabad mozgáshoz, játékhoz. Tornateremmel is rendelkezünk. A Czákó utcai Sportpálya rövid sétával könnyen elérhető.

Minden évben ellátogatunk a Budai Várba, a Hadtörténeli Múzeumba, részt veszünk a Magyar Nemzeti Galéria által szervezett gyermekeknek szóló művészeti fejlesztési programban. Szánkóznak a Tabánban, megnézzük a Gellérthegyi Víztorolót, kirándulunk a Citadellára, a Gyerekkönyvtárban gyermekverseket hallgatunk a szerzőktől, A Hagyományok Házában a hagyományőrző programban tevékenykedünk a közvetlen környezetünkben. Ősszel almaszüretre megyünk, tavasszal távolabbi tájakra kirándulunk busszal.

Óvodapedagógusaink jól képzettek, tudatos nevelő-fejlesztő munkát végeznek, figyelembe véve a szülők és gyermekek igényeit – a szülőkkal napi kapcsolatban együttműködve – foglalkoznak gyermekeikkel, csoportjaikkal.

Óvodásaink megfelelő fejlesztését szükség szerint logopédus, gyógypedagógus és pszichológus segíti. Az óvoda egyéb szolgáltatásainak szervezésekor figyelembe vesszük a szülői igényeket.

I.6. 1016 Budapest, Tigris u. 58-60.

Óvodánk épülete földrajzilag a Naphegyen – a Tabán közelében, a Gellért-hegy tövében – a XI. és a XII. kerület határán helyezkedik el. Fővárosi viszonylatban jó levegőjű, zöldövezeti környezetben fekszik. Udvarral és tágas játszóterülettel rendelkezik.

Óvodánk vonzó a körzeten belül és a kerületen kívül is.

A nevelőtestület tagjai sokéves tapasztalattal rendelkeznek.

Sok környékbeli család generációkon át járt, illetve jár és hozza legféltebb kincsét, a gyermekét óvodánkba. Ezt munkánk elismerésének tartjuk, amely megerősít bennünket abban, hogy a jó hagyományokat tovább ápoljuk és fejlesszük.

Óvodánk három csoportszobával rendelkezik, melyből a 2 nagy méretű teremben folyik a gyermekek nevelése. Berendezésüket oly módon alakítjuk ki, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye mozgás-, és játékgényük kielégítését.

A csoportszobákhoz kettő terasz és egy nagy, jó fekvésű, dombos udvar is tartozik. A csoportok elkülönített játszóterületen, de együtt is játszhatnak.

Az épület kedvező fekvése, környezeti és kulturális adottságai számos lehetőséget biztosítanak az ide járó gyermekek számára. A környezetvédelmi nevelést és a környezet megismerését segíti elő az óvoda természeti környezete: Tabán, Gellérthegy, valamint az óvoda növényekkel teli udvara kertje.

A Budavári Önkormányzat támogatásával magyaságyás került kihelyezésre.

Óvodánk az idei évben elnyerte a Madárbarát óvoda címet.

A kultúraátadást, a hazaszeretet megalapozását, a történelmi múlt megismerését lehetővé teszi az alkalmankénti látogatások a Budai Várban, a Hadtörténelmi Múzeumban.

Az anyanyelvi nevelést, a könyvek megszerettetését segíti elő az óvoda és a színházi előadások, illetve a gyermekkönyvtár látogatások.

A mozgásfejlesztést a rendszeres mozgáshoz szoktatást segíti a Czákó utcai sportpálya látogatása.

Célunk a múlt értékeinek, szokásainak átörökítése, megismertetése a gyermekekkel, melyet a csoportszobák berendezése és hangulata is tükröz.

A jeles napokról (pl. Márton-nap, Luca-nap) mindig megemlékezünk, s készülünk is rájuk.

Gyermekeink számára az általános emberi értékeket közvetítjük, hogy megalapozzuk későbbi sikeres, értékes, boldog felnőtté válásukat.

I.7. 1014 Budapest, Dísz tér 3.

„Segíts nekem, hogy magam csinálhassam!” (Mária Montessori)

Óvodánk a Dísz téren, Budapest I. kerületének egyik legszebb helyén, a Budai Vár szívében, a Mátyás templom szomszédságában található. A felbecsülhetetlen értékű Batthyány műemlék palota első emeletén kialakított óvoda ablakaiból gyönyörű kilátás nyílik a főváros nevezetességeire: a Dunára a hidakkal, az Országházra, a Szent István Bazilikára és a Duna korzóra. Az óvoda mind Buda, mind Pest felől jól megközelíthető tömegközlekedési eszközökkel is.

Célunk a gyermekek egyéni képességeinek kibontakoztatásán keresztül megvalósuló komplex személyiségfejlesztés, sokszínű tevékenységük, elsősorban játékok során.

Óvodánk 3 csoportjából jelenleg 2 működik. Csoportszobáink világosak, tágasak, esztétikusan berendezettek. A csoportokban Maria Montessori reformpedagógiai módszerének szellemében nevelnek az óvodapedagógusok. A Montessori pedagógia lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek érdeklődési körüknek megfelelően sajátítsák el a legfontosabb ismereteket. A lassabban fejlődő gyermekek is sikerélményhez juthatnak, önállóan tevékenykedhetnek, dolgozhatnak. A gyermekek önmaguk ellenőrizhetik a megoldásokat, javíthatják hibáikat.

A harmadik – jelenleg nem használt - csoportszobából tornaszoba került kialakításra, mely biztosítja a gyermekek mozgásigényének kielégítését mind a mindennapos testnevelés, mind más mozgásos tevékenység során.

A mindennapi élet során nehezen elsajátítható feladatok megkönnyítésére speciális Montessori eszközöket használunk, melyek segítségével a gyermekek vidáman, játszva megszerezhetik a szükséges képességeket. Minden egyes Montessori eszközből csak egy darab van, hogy a gyermekek megtanulják egymást kivárni, a társaik tevékenységét tiszteletben tartani.

Alapelveink közül kiemelkedik a gyermekközpontúság, a gyermeki jogok tiszteletben tartása, a gyermeki személyiség feltétel nélküli elfogadása. Feltétel nélküli szeretettel segítjük a gyermekek fejlődését, a „Segíts nekem, hogy magam csinálhassam!” alapelv alkalmazásával tiszteletben tartjuk önállósodási törekvéseiket.

Biztosítjuk a személyi és tárgyi feltételeket a gyermek személyiségének kibontakoztatásához és önállóvá válásához (kisebb méretű szék, ágy, eszközök; játékok helye stb.)

A csendjátékban – melyet igyekszünk naponta kezdeményezni – lehetőség nyílik arra, hogy a gyermekek csendben egymásra figyeljenek, beszéd nélkül is megértsék a másikat, és metakommunikáció segítségével „válaszoljanak” az adott szituációban. Mária Montessori szemléletének hatása, módszereinek és eszközeinek alkalmazása megújítja, gazdagítja, örömtelibbé és hatékonyabbá teszi pedagógiai munkánkat és derűsebbé óvodásaink életét.

II. PROGRAMUNK KÜLDETÉSE – FILOZÓFIÁJA

Pedagógiai Programunk támogatja a gyermekek azon jogát, hogy életkoruknak és érdeklődési körüknek megfelelő tevékenységben vegyenek részt.

A napjainkban világszerte zajló gyors változások erősítik bennünk annak a fontosságát, hogy gyermekeinkben felébresszük a tanulás iránti vágyat, amely végigkíséri őket egész életük során. Annak érdekében, hogy felkészítsük a gyermekeket a belsőleg motivált tanulásra, helyi Pedagógiai Programunk igyekszik megalapozni a jelenkor és a jövő kihívásaihoz elengedhetetlen attitűdöket, készségeket és képességeket.

Mit értünk a XXI. század kihívásán?

- a megváltozott gyermeket,
- megváltozott tanulási környezetet,
- harcot az esélyegyenlőtlenség ellen,
- a gyermekek közötti különbségek figyelembevételét,
- új típusú pedagógust,
- új eszközöket, módszereket, eljárásokat, struktúrákat,
- a szülőt, mint partnert,
- új típusú vezetőt,
- a másság tiszteletét.

Pedagógiai Programunk felismeri, értékeli és bátorítja a gyorsan változó időhöz való alkalmazkodáshoz szükséges tulajdonságok kialakulását, mint például:

- szembesülni a változással és előidézni azt;
- kritikusan gondolkodni és döntéseket hozni;
- ráatalálni a problémákra és megoldani őket;
- kreatívnak, fantáziadúsnak és ötletesnek lenni;
- érzékenynek lenni saját közösségünk, országunk és környezetünk problémái iránt.

Pedagógiai Programunk épít arra, hogy a család a szocializáció elsődleges színtere, figyelembe veszi a gyermekek egyéni igényeit, és tiszteletben tartja a kulturális sokféleséget különös hangsúlyt helyezve:

- az élmények individualizálására,
- arra, hogy tervezett foglalkozások keretében segítse a gyermekeket döntéseik meghozásában,
- a család részvételére az óvodai nevelésben.

III. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP – CÉLJAINK

Valljuk, hogy életünket egyszeri és megismételhetetlen történésként éljük meg feszültségben és harmóniára törekvésben önmagunkkal, a többi emberrel, a környező világgal. Az úton tapasztalatokat, tudást, kincseket gyűjtünk, ezért rengeteg tanulnivalónk van egymástól.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai viselkedés minták, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi-, és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodánkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, s meglévő hátrányai csökkenjenek, előnyei kiteljesedjenek. Nevelőmunkánk során nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Akik gyermekekkel élnek, azok a „legtisztább lelkekkel” élnek, és a velük való együttélés minket, felnőtteket is gazdagít. Mi magunk is szeretetet kapunk, figyelmet, ragaszkodást. Rájuk figyelve remek játszótársra lelhetünk, hisz játszani lehet velük az életet, s ezzel egyszerűen minden más megvilágításba kerül.

**"A gyermekszem a legfurcsább hatalom,
próbáld csak ki másokon, vagy magadon,
mert amikor a gyermekszem kérve kér,
abba minden vágy és csoda befér."**

Belefér az érzelmek tengere, uralkodó szerepe; a játék, a játékoság, a gondolatok, érzések szabad áramlása.

Milyenek is ők?

„A gyermek olyan, mint a tükör. A szeretetet nem kezdeményezi, de visszatükrözi. Ha szeretetet kap viszonzza azt, de ha nem kap szeretetet, nincs mit visszatükröznie.”
(Ross Campbell)

- Hároméves koruk körül ellentmondanak környezetüknek, önállóságukat érvényesítik.
- Beszédükben az „én” az „enyém” szavakat használva öntudatra ébrednek.
- Életük gyökeresen megváltozik 6-7 éves korukban, mikor rá kell ébredniük, hogy mit követel tőlük a környezet, hogy annak tagjává váljanak.
- Képzeletük végtelen, a mese szárnyán száll és fejlődik.

Mesével, hittel, szeretettel tudjuk gyermekeink egész lényét fejleszteni. Minden szülő, pedagógus a lényével nevel.

Lényeges kérdés: Kit lát a gyermek, ha minket néz?

- Minden, ami belőlünk árad, sugárzik, az hat rá. Befogadja, magáévá teszi.
- Tőlünk felnőttektől tanul igazat mondani, és tőlünk tanul szeretni is.

Alapfeladatunk – az óvodai nevelés kulcsszereplőiként - mintát adni gyermekeink számára az értékes élethez!

Pénzcentrikus korunkban az értékrendszerek válságát éljük. Képesek vagyunk a szabad választásra és megkülönböztetésre, jó-rossz, igaz-hamis, szép és rút között, képesek vagyunk a befogadás és az előítélettől mentesség közvetítésére. Arra szeretnénk nevelni gyermekeinket, hogy tudjanak boldogok lenni, úgy rendezni életüket, hogy abban örömeiket leljék. Felnőve váljanak olyan emberré, akiket nem rontott meg a kíméletlen tülekedés, akik nem pénzben számolják a barátságot, akik nem pénzzel váltják meg a szeretetet, az odafigyelést. Akarnak és tudnak fókuszálni a körülöttük élőkre, akik megtanulják a tudatos döntéshozatalt és a szükséges szituációkban a nemet mondás művészetét. Arra törekszenek, hogy igényes és humánus, gondolkodó-cselekvő emberek maradjanak.

Az óvoda nevelési alapelvei és értékei

- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda kiegészítő, segítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Átmenetnek tekintjük az óvodai nevelést a családi, bölcsődei és az iskolai nevelés között;
- Pedagógusaink megismerik és figyelembe veszik a családok eltérő nevelési szokásait.
- A nevelőközösség alapelvnek tekinti a gyermek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejleszthetőségét;
- Az elfogadó, segítő, támogató óvodai dolgozók személyisége és példaadása meghatározó;
- A dolgozók tetteiben összhangban van a kimondott szó és a cselekedet: biztonságot sugárzó felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat, melyet pozitív megerősítés kísér;
- A közösségi szokások és szabályok kialakítása és erősítése során a gyermeki autonómia tiszteletben tartása;
- A gyermekek fejlődésének segítése az egyenlő hozzáférés biztosításával;
- Önállóságra nevelés;
- Az együttműködésre, kölcsönös tiszteletre, bizalomra, megértésre, türelemre és gyermeki aktivitásra épülő nevelés során a megfelelő kommunikáció elsajátíttatása;
- A gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevétele, időt hagyva és adva mindenkinek a folyamatban történő fejlődéshez;
- Az előítéletmentes pedagógiai környezet kialakítása, egymás elfogadására, a

különbözőségek tiszteletére nevelés;

- A szülőkkel együttműködő segítő partnerkapcsolat kialakítása az óvoda teljes dolgozói körének részvételével;
- Egymás munkájának megismerése és megbecsülése, kölcsönös segítségnyújtásra való törekvés;
- Óvodánk az élmények és a változatos tapasztalatok színtere, tudatosan beépítve nevelőmunkánkba az óvodát körülvevő kulturális örökség értékeinek megismerését és átadását;
- Az alkotás, a kreativitás és közvetlen tapasztalás feltételeinek megteremtése és biztosítása;
- Közös tevékenységek során a gyermekek érzelmi-, erkölcsi-, értelmi-, és testi fejlesztése;
- A gyermek mindennapi tapasztalatszerzéseinek keretében a közösségi élet értékorientált szabályainak megtanulása és begyakorlása;
- Minden dolgozónkkal szemben elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz;
- A pedagógusok és a munkájukat segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák az intézmény céljaival azonosulva, érdeklődési körüknek és tehetségüknek megfelelően saját képességeiket, kompetenciáikat folyamatosan fejlesztve képzik magukat.

Fejlesztő munkánk irányai

Nevelő és fejlesztő munkánk során segítünk a gyermekeknek feldolgozni és megérteni:

- **a tárgyi világot** a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül;
- **az emberi környezet nyújtotta információt** a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül;
- **a logika és matematika világát** játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rendezésen, válogatáson és csoportosításon keresztül;
- **a kimondott szót** rajzoláson, dramatizáláson, szöveghallgatáson és a kifejező készség gyakoroltatásán keresztül;
- **az életvitel alapszabályait;**
- **a napirend fontosságát.**

Programunk a személyiségfejlődés valamennyi területét – testi – társas – érzelmi és kognitív – megcélozva elősegítve:

- **a testi fejlődést** nagy-, és kis mozgásokon keresztül;
- **a társas-, erkölcsi-, és érzelmi fejlődést** viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésén, egymás támogatásán és tiszteletén, kezdeményezésen és elfogadáson, megegyezésen, a környezet megbecsülésén és a közös munkán keresztül;
- **a kognitív fejlődést** problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül;
- **az életmódi szabályok tudatos kialakítását.**

Óvodásaink pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságaiknak megfelelő módszerekkel és eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az épp fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Egymásnak is segítő kicsik

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek:

- **elég időt kapjanak** tevékenységeikre
- **lehetőséget kapjanak** egy-egy téma sokoldalú megközelítésére és megismerésére,
- **biztonságos környezetben fedezhessék fel** saját érzéseiket, követhessenek el hibákat (melyeket természetesnek tekintünk), és oldjanak meg konfliktusokat. Részt vehessenek a közösségi szabályok megalkotásában,
- **lehetőséget kapjanak a választásra** az egyes tevékenységek közül,
- **helyet kapjanak munkáik kiállítására,**
- **biztonsággal, jól, automatizmusként alkalmazzák a személyes higiénés tevékenységeket,**
- **figyeljenek a környezeti higiénére.**

Pedagógiai megközelítésünk és törekvésünk biztosítja, hogy óvodánk pedagógusai:

- átlátják a gyermekek fejlődését;
- gondosan megfigyelik a gyermekeket játékaikban és egyéb tevékenységeikben;
- arra bátorítják a gyermekeket, hogy maguk oldják meg a problémáikat és tiszteljék társaikat;
- gondolkodást stimuláló és próbára tevő kérdéseket tesznek fel;
- olyan egyéni és csoportos célokat tűznek ki, amelyek a gyermekek érdeklődésén és igényein alapulnak;
- változatos, mobilizálható környezetet alakítanak ki;
- tiszteletet tanúsítanak a gyermekek iránt és értékelik ötleteiket: támogatják és fejlesztik a gyermekek önállóságát.

Az óvoda célkitűzései

Nevelőtestületünk a személyiség mibenlétét az alábbiakban látja:

A személyiség külső hatásokra kialakult belső feltételeknek, valamint öröklött adottságoknak, lehetőségeknek az egyénen belül kialakult olyan egyedi, egyszeri és megismételhetetlen integrációja, amely meghatározza a viszonyulást, alkalmazkodást a környezethez.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a gyermeki személyiség komplex fejlesztésének:

- a (tanult) motívumok kialakításának, mivel a motívumok segítik az embert döntései meghozatalában,
- a képességek fejlesztésének, mert a képességektől függ a döntések kivitelezésének eredményessége,
- a készségek megszerzésének, amikor a cselekvés folyamatába automatikusan funkcióba lép, így az egyén kisebb erőfeszítéssel lényegesen nagyobb teljesítményre lesz képes (mennyiség, minőség, időráfordítás).

Nevelőmunkánk során olyan motívumokat és képességeket kell fejlesztenünk, melyek eredményeként gyermekeink döntései megalapozottak lesznek, a döntéseik kivitelezésében pedig eredményesek.

1. Célunk az értelem fejlesztése

Célunk a tanulási motívumok fejlesztése:

- a megismerési vágy felkeltése, a természetes kíváncsiság vágy táplálása;
- a felfedezési vágy felkeltésére, melynek alapja a felfedeztető tanulás, a problémamegoldó tevékenység intenzív, élményt nyújtó folyamata;
- az újabb és újabb fejlesztő játékok megtanulása / megtanítása biztosítja, a játék, a játékoság kapcsán a szimuláció gazdag eszköztára pedig támogatja az egyes témák feldolgozását, a játékszeretet továbbfejlesztését;
- optimális teljesítményvágy kialakítása a következetes és reális értékeléssel, a szélsőségektől mentes, a tanulás értelmének megmutatása olyan játékos és egyéb helyzetekben, mikor a gyermekek megtapasztalhatják tudásuk gyakorlati hasznát, érzékelve saját változásukat és fejlődésüket.

Célunk az értelmi képességek fejlesztése:

- a megismerés képességeinek fejlesztése, mint a megfigyelés, a kódolás képessége, a kísérletezés, elemzés és érvelés;
- a beszéd, a kommunikáció fejlesztése, melynek alapvető funkciója a kivitelező tevékenység, a megismerés, a gondolkodás és a tanulás szolgálata;
- a gondolkodás bonyolult képességrendszerének fejlesztése, mint a viszonyítás, az általánosítás és osztályozás, valamint a problémamegoldás; a cselekedet és az eredménye közötti kapcsolat felismerése;
- a tanulási képesség fejlesztése az értelmi képességek fejlesztésével: a tapasztalati és értelmező, valamint az önálló és szociális tanulási módok során.

Célunk a segítő életmódra nevelés, az erkölcsi nevelés és szociális fejlesztés

Gyermekeink különböző családi háttérrel, különböző közösségekben élnek. Többen tagjai lehetnek különféle nemzetiségeknek, szüleik által vallási felekezeteknek, egyúttal tagjai a magyar nemzetnek, esetenként más nemzetnek és kultúrának. A gyermekek az óvodában is tagjai egy óvodai csoportnak, a fejlesztési folyamatban pedig gyakran egy-egy kisebb csoportnak, valamint a teljes óvodai közösségnek. A későbbiek során személyes kapcsolataik egyre inkább átszövik egész életüket. Ahhoz, hogy képesek legyenek beilleszkedni a különböző szűkebb vagy tágabb csoportokba és közösségekbe, és ezekben megtalálják helyüket, fejleszteni szükséges képességeiket és szociális motívumaikat.

Célunk a szociális képességek fejlesztése

- **szociális kommunikációs képességek fejlesztése**, mint a kommunikáló felek aktivitásának: azaz érzelmi állapotának, magatartásának és viselkedésének aktuális befolyásolási képességének fejlesztése;
- **a kötődés képességének fejlesztése**, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociális viselkedést, és a személyiség szociális fejlődését;
- **csoportlétre, szervezeti-, és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése** a gyermekeink életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése, versenyek, és számos, az óvodai életre jellemző helyzetek során – törekszünk a reális ön-, és társértékelés kialakítására;
- **Az együttműködés, a vezetés és a versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése** a segítő együttműködés rendszeres alkalmazásával, a segítő nevelői magatartás megtapasztalásával, valamint a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlása során.

2. Célunk az egészséges és kulturált életmódra nevelés, a személyes fejlesztés

AZ embernek önmagával harmóniában kell élnie. Ennek feltétele, hogy testileg - lelkileg egészséges legyen: meg tudja őrizni, helyre tudja állítani jó közérzetét, ismerje meg a valós énképét és alakítsa ki, fejlessze önismeretét, hogy stabilizálni, védeni tudja önmagát: optimális legyen személyiségének működése, fejlődése. E funkció, e célok eredményes és hatékony szolgálata azt feltételezi, hogy képes lesz a személyes érdekeket szolgáló döntéseket meghozni, azokat végrehajtani és megvalósítani. Életmódjával segítse elő a szervezetének optimális működését.

A személyre szóló nevelés végső célja az önismerettel rendelkező személyiség, az önfejlesztésre nevelés. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést és az én, a személyes tudat kialakulásának, fejlődésének segítségét. Óvodai nevelésünk célja ezen képességek és készségek kialakításának elindítása.

Célunk az egészséges és kulturált személyiség fejlesztése érdekében személyes motívumok kialakítása

- **az önkiszolgálási motívumok** közé tartozó biológiai szükségletek, a komfortszükséglet, a mozgás-, és élményszükséglet;
- **önvédelmi motívumok** fejlesztése az egészséges életmódra nevelés, a konfliktusok kezelésére történő nevelés kapcsán a megfelelő kommunikáció alapelveinek megtanítása;

- **a szuverenitás motívumainak kialakítása**, mint az önállósulási, az írás, olvasás, és öntevékenységi vágy;
- **önértékelési motívumok fejlesztése**, mint az önbizalom és az önbecsülés, az énkép reális, a képességeket is figyelembe vevő önismeret eredményeként.

Célunk a személyes képességek fejlesztése

- **az önellátási képességek megfelelő szintű fejlesztése** az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret, és a környezet adta munkatevékenységek kapcsán;
- **testi képességek fejlesztése:** kondicionálás, koordinációs képességek;
- **érzelmi intelligencia fejlesztése, tolerancia, empátia** alapjainak kialakítása;
- **az önreflexív képességek fejlesztése** önértékelés, az önmegismerés és az önfejlesztés képességeinek megalapozásával.

3. Célunk a speciális kompetenciák fejlesztése

Valamennyi speciális kompetencia alapja az alkotó képesség, és a kompetenciának megfelelő tehetség. Ahányféle speciális kompetencia, annyiféle tehetség is létezik.

- **Célunk az általános alapok fejlesztése**, a tehetségígéretes gyermekek felismerése, fejlődésük elősegítése és támogatása.
- **A tehetségígéretes gyermekek fejlesztését** a gyermekek közötti különbségeket figyelembe vevő differenciált foglalkoztatással tudjuk megvalósítani, melyet szükség szerint gyógypedagógusok és pszichológusok is támogatnak.

4. Célunk a játékon keresztül tervezetten és sokoldalúan közvetíteni az ismereteket, és megalapozni a környezettudatos magatartást.

5. Célunk, hogy nyugodt légkörben és megfelelő feltételek mellett történjen a nevelés és fejlesztés a gyermekek és felnőttek számára egyaránt.

6. Célunk a hátrányokkal küzdő gyermekek és családjaik segítése, különös tekintettel a veszélyeztetett, valamint a sajátos bánásmódot igénylő gyermekekre.

7. Célunk, hogy az óvodapedagógusok és a munkájukat segítők tudásuk legjavát adva, ismereteik folyamatos bővítésével neveljék és fejlesszék a gyermekeket.

8. Célunk a szülők részvételének minél sokrétűbb biztosítása az óvodai nevelés / fejlesztés folyamatában.

9. Célunk, hogy az intézményünkkel jogviszonyban állók elégedettségére, velük együttműködve végezzük munkánkat.

Célrendszerünk olyan alapot kíván adni a képességek és jártasságok kialakításához, melyek e gyorsan változó világban várnak gyermekeinkre.

IV. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

*„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántjait
szép vigyázattal csiszoljam kristályba.”
(Német László)*

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszer, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja a hozzánk járó gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Humán erőforrás

Az erőforrások rendelkezésre állásához mérten minden csoportban szakképzett, főiskolai végzettséggel rendelkező óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. Közvetlen segítők – munkarend szerint – pedagógiai asszisztensek, szakképzett dajkák, három fő gyógypedagógus és három fő pszichológus, valamint szükség és igény szerint a Pedagógiai Szakszolgálat utazó munkatársai.

Pedagógus	Óvodaigazgató Függetlenített óvodaigazgató helyettes Feladatellátási hely-vezető Óvodapedagógus Gyógypedagógus Pszichológus
Pedagógiai munkát közvetlenül segítő	Pedagógiai asszisztens Dajka Óvodatitkár
Egyéb segítő munkatársak	Kertész Konyhai kisegítő Takarító
Pedagógiai-, és egészségügyi Szakszolgálat külső segítő szakemberei <i>* Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének megfelelő aktuális szakterülettel és létszámban</i>	Logopédus Pszichológus Gyógypedagógus * Védőnő

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja; ugyanakkor, ha reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét a nevelő oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens, vagy dajka munkatársak is elláthatják.

Gyermek felügyelete: a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, az óvodába történő belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a Pedagógiai Program részeként kötelező, az intézményen kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt.

A nevelőtestület és a pedagógiai munkát segítők képzettségi mutatói és kompetenciáik megfelelően szolgálják a Pedagógiai Program cél-, és feladatrendszerének eredményes megvalósítását. Az óvodapedagógusi alapvégzettségen túl többen rendelkeznek egyéb egyetemi vagy főiskolai végzettséggel, szakvizsgával vagy azzal egyenértékű képzettséggel.

A pedagógiai munkát segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák többsége szakképzett, közülük évente többen is folytatnak a szakmai munkát kiegészítő, vagy új pedagógiai végzettséget nyújtó tanulmányokat.

Az alkalmazotti kör egyéb kompetenciái meglehetősen színes képet mutatnak.

Az óvodában alkalmazott pszichológus – A pszichológus tevékenységének fő célja

- Az óvodában alkalmazott pszichológus tevékenysége az intézmény pedagógiai munkáját támogatja, segíti a gyermekek harmonikus fejlődését, a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő felnőttek munkáját, valamint hozzájárul a családokkal való hatékony együttműködés kialakításához.

Munkája preventív, tanácsadó és támogató jellegű, amely a gyermekek érdekében multidiszciplináris együttműködésben, az óvoda szakmai közösségével összhangban valósul meg.

A pszichológus feladatai:

Prevenációs (megelőző) tevékenység

- A gyermekek fejlődésének nyomon követése pszichológiai szempontból.
- Kockázati tényezők (pl. beilleszkedési-, érzelmi-, magatartási nehézségek) felismerése, jelzése, megsegítése.
- Iskolakészültség pszichés vonatkozásainak követése, szükség esetén szűrésben való részvétel.
- Óvodai szintű prevenációs programok kezdeményezése, például szociális kompetenciafejlesztő foglalkozások tartása.

Konzultációs tevékenység - Pedagógusokkal való konzultáció

- Rendszeres, igény szerinti szakmai megbeszélések a gyermekek pszichés fejlődéséről és szociális beilleszkedéséről.
- Pedagógiai módszerek pszichológiai támogatása (pl. nevelési tanácsadás, differenciálás támogatása).
- Támogatás az integrációs folyamatokban, segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési vagy magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelési gyakorlatának alakításában.

Konzultációs tevékenység - Szülőkkel való konzultáció

- Egyéni tanácsadás pszichés és nevelési kérdésekben.
- Tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, szükség esetén továbblépési lehetőségek (pl. Pedagógiai Szakszolgálat) javaslata.
- A családok támogatása az óvodai integrációs folyamatban, az együttműködés és elfogadás erősítése érdekében.

Megfigyelésen alapuló pszichológiai jellemzés

- A gyermek pszichés jellemzőinek, viselkedésének és fejlődésmentének megfigyelése pedagógus vagy szülő kérésére.

- A megfigyelés célja a gyermek jobb megértése, a pedagógiai támogatás finomhangolása, illetve a korai beavatkozás lehetőségének felismerése.
- A megfigyelés során a pszichológus együttműködik a nevelőtestület tagjaival, és figyelembe veszi a családi háttérrel, pedagógiai tapasztalatokról szóló információkat.

Egyéni vagy kiscsoportos pszichológiai támogatás

- Enyhe pszichés zavarok esetén játékos módszereken alapuló pszichés támogatás (pl. szorongásoldás, önbizalom-erősítés).
- Beilleszkedési nehézségek, indulati problémák esetén célzott kiscsoportos foglalkozások kettős vezetéssel.
- Érzelmi és szociális kompetencia fejlesztése (pl. dühkezelés, barátkozási készségek).

Az inkluzív nevelés és a gyermekek integrációjának támogatása

- Az óvodapszichológus szakmai eszközeivel támogatja a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel élő, illetve veszélyeztetett gyermekek óvodai integrációját.
- Segíti az óvodapedagógusokat a gyermek szükségleteihez igazodó, differenciált nevelési gyakorlat kialakításában.
- Közreműködik az inkluzív szemlélet erősítésében, a pedagógiai attitűd fejlesztésében, valamint a gyermekek közötti elfogadás és együttműködés támogatásában.
- Szükség esetén javaslatot tesz a további szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus, Pedagógiai Szakszolgálat felé irányítás) való együttműködésre a gyermek optimális fejlődése érdekében.
- Támogatja a családokat az elfogadásban, tájékoztatásban és az együttműködés kialakításában.

Együttműködés és hálózatépítés

- Kapcsolattartás a Pedagógiai Szakszolgálattal, Gyermekjóléti Szolgálattal, védőnőkkel, stb.
- Részt vesz az óvoda belső team munkájában (pl. gyógypedagógus, logopédus, utazó hálózat munkatársai).
- Szakmai együttműködés más intézményekkel, átmenetek támogatása (pl. iskolakészültségi folyamatban).

Szakmai dokumentáció

- Megfigyelések, konzultációk, támogató tevékenységek dokumentálása a jogszabályi előírásoknak megfelelően.

Az óvodában alkalmazott gyógypedagógus – A gyógypedagógusi ellátás fő célja

- A nevelőmunka hatékonyságának segítése, a gyermekek személyiségének fejlesztése.
- A Szakszolgálat által kiszűrt BTMN-es gyermekek ellátása.

- A BTMN-es, a Szakszolgálat által kiszűrt gyermekek szüleinek rendszeres tájékoztatása gyermekük fejlődéséről és fejlesztésükről.
- Az óvodapedagógusok nevelő-fejlesztő munkájának segítése az SNI, BTM gyermekek megfelelő nevelése érdekében.
- A szakmai elvárásoknak megfelelő dokumentációk vezetése.
- A tehetségigéreték feltárás és gondozása.

A gyógypedagógus feladatai

- Mérések végzése (Alapozó terápia, TSMT, Gyógypedagógiai vizsgálat, INPP, stb.)
- Fejlesztési tervek elkészítése.
- A szakértői vélemények érvényességének nyomon követése.
- Egyéni és kiscsoportos fejlesztések, valamint igény és lehetőség szerint páros vezetésű csoportfoglalkozások tartása.
- Folyamatos és naprakész kapcsolattartás az érintett gyermekek pedagógusaival
 - Félévente írásbeli értékelés készítése a fejlesztésben részesült gyermekekről, közös konzultáció keretében ezek megosztása és megbeszélése az érintett óvodapedagógusokkal.
 - Team munka pedagógusokkal, gyógypedagógusokkal, logopédusokkal, pszichológusokkal.
 - Szükség és igény szerint további konzultációkat, megbeszéléseket biztosítanak/kezdemenyeznek a pedagógusok számára.
- Nevelőmunkát segítő alkalmazottaknak igény és lehetőség szerint szakmai segítségnyújtás, esetmegbeszélések szervezése.
- Szülőkkel való kapcsolattartás
 - Félévente legalább egy, szükség szerint több alkalommal tájékoztató, valamint együttműködést erősítő fogadó órák biztosítása a szülők számára.
- Szakmaközi kapcsolattartás
 - Utazó gyógypedagógusokkal
 - Szakértői Bizottsággal
 - Szakszolgálat gyógypedagógusaival, logopédusaival, pszichológusaival
 - Egyéb szakemberekkel pl. óvoda pszichológusaival
 - Munkaterv szerint részvétel az intézményi Gyógypedagógusok – Pszichológusok munkacsoport foglalkozásain.

Pedagógiai asszisztensek – A gyermekek és a pedagógusok segítői

Intézményünkben csoportonként az óvodapedagógusok mellett szinte nélkülözhetetlen segítséget nyújtanak a pedagógiai asszisztensek. A gyermekek szeretete mellett nagy fokú türelemmel és empátiával, valamint határozottsággal is kell rendelkezniük. Feladatuk sokrétű, melyeket az óvodapedagógusok irányításával végeznek.

A pedagógiai asszisztensek általános feladatai:

- Felügyeli a gyermekek reggeli érkezését és hazabocsájtását, segít az öltözködésben és az érkezést/távozást megelőző és követő tisztálkodási teendők ellátásában.

- Figyelemmel kíséri a gyermekcsoportra, gyerekekre vonatkozó terveket, azok megvalósítását felelősségteljesen segíti.
- Az óvodapedagógus által vezetett tevékenység/foglalkozás során bekapcsolódik a párhuzamosan végezhető tevékenységek megszervezésébe és azok lebonyolításába.
- Segíti, bátorítja a gyermekeket az egyéni és csoportos feladataik megoldásában, szükség szerint egyes gyermekeknek egyéni segítséget nyújt, részt vesz a lassabban haladó, egyéni segítséget igénylő gyermekek támogatásában.
- Az óvodapedagógus más irányú elfoglaltsága idején felügyel a gyermekcsoportra. Tanulási tervhez kapcsolódó foglalkozásokat nem tarthat (ez nem tartozik a feladatai közé), de hasznos időtöltésre kell ösztönöznie a gyermekeket.
- Aktívan közreműködik a szülői értekezletek, a séták és kirándulások, valamint az óvodán belüli és kívüli programok szervezésében és lebonyolításában.
- Aktívan részt vesz a gyermekek környezeti, személyi higiénés szokásainak gondozási teendőinek ellátásában: étkezésnél, öltözködésnél, tisztálkodásban, levegőztetés előkészítésénél és a lebonyolításában.
- Ellátja az óvodai tevékenységekhez szükséges szervezési feladatokat: előkészíti a tevékenységekhez/foglalkozásokhoz szükséges tanulási környezetet, eszközöket és felszereléseket.
- Kisebbségi baleset esetén elsősegélyt nyújt, azonban erről mindenképpen értesíti a beosztott pedagógust vagy óvodaigazgatót.
- Kihhasználja és hasznosítja a kézügyességét, kreativitását; dekorál, szemléltető eszközöket készít.
- Tevékenysége során alkalmazza a bátorítás, a példamutatás, a fokozatosság, a differenciálás, a meggyőzés, az ellenőrzés és értékelés módszereit.
- A szociális problémákat igyekszik felismerni, ezek eredményeiről az óvodapedagógust folyamatosan tájékoztatja.
- A gyermekek óvodai munkájáról a szülőknek tájékoztatást nem ad, hanem a megfelelő pedagógushoz irányítja őket.

A pedagógusok továbbképzési irányultága – Részvétel továbbképzéseken

Óvodapedagógusaink az éves Pedagógus Továbbképzési Program, valamint a további lehetőségek függvényében teljesítik továbbképzési kötelezettségeiket. A továbbképzések területei elsősorban a közös értékrendünkhöz kapcsolódó szakmai többletek megszerzésére irányulnak, így feltételezik a Pedagógiai Programunk gyakorlati megvalósítását, képviselését.

Az elkövetkezendő években pedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – Pedagógiai Programunk cél-, és feladatrendszerébe határozza meg.

Új és kiemelt irányultság – Tartalmi megújító és szabadon választható képzési tartalmak

- az óvodapedagógusi munkát meghatározó központi szabályozó: az Óvodai Nevelés Országos Alaprogramja;
- iskolára készítő - a sikeres óvoda-iskola átmenet, az iskolaérettségi kritériumainak tartalma;
- élményorientált mozgásfejlesztés;
- fenntarthatóságra nevelés;
- ének, zene, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka;
- szemléletváltás a család-óvoda kapcsolatában;

- a diabéteszes gyermekek ellátásához kapcsolódó továbbképzési kötelezettség, melynek érintettjei a pedagógiai munkát segítők is lehetnek;
- a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzése, ellátása;
- a gyermekek önértékelési és önérvényesítési képességeinek fejlesztése;
- a pedagógusok – különös hangsúlyt helyezve a kompetencia-, és teljesítményalapú teljesítményértékelés szereplőire (igazgató, feladatellátási hely-vezetők, szakmai munkaközösség-vezetők) értékelési/önértékelési (TÉR) kompetenciáinak fejlesztése;
- a nevelő-fejlesztő munkát közvetlenül segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák pedagógiai kompetenciáinak megerősítése, bővítése – különös hangsúlyt helyezve az általuk biztosított felügyelet eredményes és hatékony ellátására - szervezett belső, valamint külső továbbképzések által;
- a mentori/segítői intézményi erőforrások folyamatos fejlesztése: a gyakornok és az újonnan belépő kollégák mentorálása és szükség szerinti megsegítése;
- az OviKRÉTA tanulmányi rendszer alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges informatikai kompetencia birtoklása;
- az óvodapedagógusok digitális kompetenciáinak és digitális pedagógiai kompetenciáinak fejlesztése.

Az intézmény támogatja

- **a digitális technológia alkalmazását** a személyre szabott nevelés-tanulás-tanítás érdekében, amely figyelembe veszi a gyermekek egyéni tanulási igényeit,
- **az óvodapedagógusok nevelési-oktatói portálokon és szakmai szervezetekben történő együttműködését**, amely segíti a szakmai fejlődésüket, a nevelési-tanítási-tanulási tartalmakhoz való hozzáférést és a digitális nevelési-tanulási technológiákkal kapcsolatos tudásuk, digitális kompetenciáik vagy digitális pedagógiai kompetenciáik fejlődését.

Alapvető céljaink

- **Figyelmet kell fordítani többek között a tanulás szűkebb és tágabb környezetére, az infrastruktúrára, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra.**
- **Kiemelt figyelem kell, hogy irányuljon a gyermekvédelemre, az iskolai életmódra történő felkészítésre, a diabéteszsel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére.**
- Az óvodai nevelésünk tekintetében **integrált megközelítést kell alkalmazni, bevonva valamennyi érintett felet** – így a családokat is –, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő közvetlen munkatársakkal, valamint a Szakszolgálatokkal.
- Célunk, hogy az óvoda **optimális személyi és tárgyi feltételeket tudjon biztosítani a kisgyermek számára személyiségük kibontakoztatásához.**
- **Tudatos törekvés kell legyen a digitális technika lehetőségeinek beépítése a nevelési folyamatba, illetve szükség szerint az óvodán kívüli óvodai nevelés eredményes megvalósítása.** Ennek érdekében az intézmény támogatja a digitális technológia alkalmazását a személyre szabott nevelés-tanulás-tanítás érdekében, amely figyelembe veszi a gyermekek egyéni tanulási igényeit.

A Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete a székhely és minden feladatellátási helyünk vonatkozásában támogatja a Digitális Okosjáték Óvodásoknak (DIOO) fejlesztő program alkalmazását a nagycsoportos gyermekek körében. A DIOO a sikeres iskolakezdéshez szükséges készségeket játékosan fejleszti, mely lehetővé teszi a szükséges képességek erősítését, egyben a gyermekek iskolai életmódra való alkalmasság méréséhez is egy újabb eszköztárat biztosít.

Az eszköz a „játszva tanulás” módszertana segítségével a gyermekek azon képességeit képes felmérni és fejleszteni, melyeket az élet minden területén hasznosíthatnak: vizuális, auditív, rész-egész felismerés, szintézis-analízis, tájékozódás, matematikai gondolkodás, memória és finommotorika. Az innovatív megoldás talán legfontosabb lehetősége, hogy az eszközt használó gyermekek egy kulcstartó méretű, egyedi azonosítót kapnak, így, amikor a DIOO-t használják, az képes a játékokat a képességi szintjükhöz igazítani: amennyiben a felhasználó gyorsan, ügyesen, hiba nélkül megold egy feladványt, a számítógép legközelebb nehezebbet ad a részére, amennyiben viszont nehézségekbe ütközött, könnyíti a feladatot. Minderről (a játékokban elért eredményekről, a gyermekek egyes képességeinek állapotáról, az általuk preferált játékokról) a pedagógusok és a szülők is pontos, könnyen értelmezhető, számszerűsített statisztikai adatokat kaphat.

A fenntartó lehetőséget biztosít a kerületi óvodák és iskolák számára a felelős állattartás népszerűsítése érdekében az Akela Kutyaiskola programjain való részvételre. Célul tűzték ki, hogy a budavári gyermekek számára programokat szervezzenek, illetve támogassák azokat a kezdeményezéseket, melyek segítségével hosszú távon is hozzájárulhatunk a felelős állattartás és az állatvédelem iránti elkötelezettség növekedéséhez.

Az állatvédelmi oktatás célja, hogy a gyermekek megismerjék az állatok jogait, a felelős állattartás alapjait és a helyes állatvédelmi magatartást. Ezek az alkalmak tartalmas élményeket nyújthatnak, miközben tudatosítják a legkisebbekben is, hogy az állatokkal tisztelettel bánjanak, empatikusabbak, felelősségteljesebbek legyenek, és megértsék, hogy az állatok is éreznek.

Részcélok

- **Olyan, fejlődési szempontból megfelelő tevékenységrendszer előtérbe helyezése**, amelyek mind a kognitív, mind a nem kognitív készségek elsajátítását elősegítik, ugyanakkor elismerik a játék fontosságát, amely a kudarcmentes iskolakezdés, eredményes tanulás szempontjából kulcsfontosságú.
- **A színvonalas kisgyermekkorai nevelés biztosítása minden gyermek számára**, különösen a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű, a hazáját elhagyni kényszerült, illetve a SNI rendelkező, ezen belül a fogyatékkal élő gyermekek részére.
- **Az óvodai nevelés minőségbiztosításának előmozdítása** valamennyi kulcsszereplő, köztük a családok, a szakszolgálati, a szociális és az egészségügyi hálózatok bevonásával.
- Az óvodapedagógus, az óvodaigazgató, gyógypedagógus, pszichológus, és a pedagógiai munkát segítő (pedagógiai asszisztens, dajka), valamint a technikai **személyzeti ellátottság javítása, a foglalkoztatottak szakmai felkészültségének fejlesztése.**
- **A pályakezdő, valamint a jól képzett szakembereknek intézményünkbe történő vonzása**, képzése és megtartása, mentorrendszer működtetése.
- **A szülők támogatása** azon szerepükben, hogy az első életévekben ők gyermekeik első számú nevelői, az óvodapedagógusok arra való ösztönzése, hogy alakítsanak ki szoros együttműködést a szülőkkel, hogy megismertessék velük a kisgyermekkorai nevelés és gondozás kínált lehetőségeit és a kisgyermekkorai tanulás fontosságát.

A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák szervezeti egységeken belül történő átadásának módszertana, eljárása

Fontosnak tartjuk a Pedagógiai Program célkitűzéseit támogató továbbképzéseken való részvételt, valamint, hogy a különböző továbbképzéseken szerzett ismereteket és kompetenciákat a kollégák a gyakorlatban is alkalmazzák, hasznosítsák, és egymásnak is átadják.

A továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák átadásának színterei:

- óvodaigazgató/feladatellátási hely-vezető és közvetlen pedagógus kolléga tájékoztatása (szóban);
- a kollégáinak – különös tekintettel a gyakornok kollégákra – tájékoztatása a soron feladatellátási helyek következő óvodapedagógusi fórumon (szóban);
- önként vállalt, és Munkaterv tartalmának megfelelő gyakorlati bemutatás;
- az érintett hozzájárulásával a kompetencia-, és teljesítményalapú teljesítményértékeléshez kapcsolódó tevékenység/foglalkozásokon történő részvétel, valamint bepillantás tervezési és értékelési dokumentumokba;
- lehetőség szerint a továbbképzésen kapott szakmai anyagok kollégák közötti megosztása (elektronikusan, nyomtatott formátumban);
- érdeklődésre számot tartó, és a Pedagógiai Programhoz kapcsolódó szakmai tartalmak online megosztása szakmai munkaközösségi foglalkozásokon.

Az intézmény belső továbbképzési rendszere

Minden program működésének alapja a művelt óvodapedagógus személye, ezért tartjuk fontosnak az önképzést és a továbbképzést. Szakmai munkaközösségeink és munkacsoportjaink irányultságát a társadalmi, szülői, valamint a kollégák igényeire és elvárásaira alapozottan évente határozza meg a nevelőtestület.

Óvodánk pedagógusai az elmúlt években kiemelten foglalkoztak a **környezeti nevelés és a néphagyományok ápolásának** lehetőségeivel az óvodás korban. A választás azért esett e területekre, mert e két terület rendkívül szorosan kapcsolódik egymáshoz. Napjaink társadalmának egyik legfontosabb problémája, mit teszünk, tehetünk földünk megóvása érdekében; emellett továbbra is törekednünk kell arra, hogy gyermekeink helyes nemzettudattal bíró felnőttekké váljanak és megismerjék a magyar népi kultúra sokszínű, gazdag tárházát. Kodály Zoltán szavaival élve hisszük, hogy *„A kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.”*

Az elmúlt évek tapasztalatai szerint feladatellátási helyenként jelenleg is szakmai munkaközösségekben bővítik ismereteiket óvodapedagógusaink, feldolgozva a legkorszerűbb háttérismereteket, a programspecifikus tartalmakat, valamint megvitatják a gyakorlat nyújtotta problémákat és feladatokat.

Programspecifikus óvodaközi és a feladatellátási helyeken működő szakmai munkaközösségek irányultsága:

- Toldy Ferenc utca: Környezetvédő szakmai munkaközösség
- Iskola utca: Hagyományéltető szakmai munkaközösség
- Dísz tér: Montessori Mária szakmai munkaközösség

A megvalósítási helyek szakmai munkaközösségeinek témája és működési szabályai az érintett nevelőtestületi tagok döntésének függvényében nevelési évenként változhat.

Az óvodaközi szakmai munkaközösségek és munkacsoportok tevékenysége szakmai szervezetfejlesztésünk meghatározó bázisa. Munkaközösségeink valamelyikénck lehetőség szerint minden óvodapedagógus tagja. A munkaközösségek vezetőit – akik a téma megalapozott ismerői, szakmai tudásukat továbbképzéseken és különböző írott anyagokból folyamatosan bővítik, és a nevelőtestület segítségére vannak – a nevelőtestület választja meg, működésüket pedig az SZMSZ szabályozza.

Az óvodaközi szakmai munkaközösségek irányultsága:

- Óvodaigazgatói szakmai munkaközösség
- Minőséggyondozó – Értékelési szakmai munkaközösség
- Az ÓVODÁBÓL- ISKOLÁBA történő átmenetet segítő, a sikeres iskolakezdést támogató szakmai munkaközösség
- Gyermekvédelmi szakmai munkaközösség
- GYÓGYPEDAGÓGUSI ÉS ÓVODAPSZICHOLÓGUSI szakmai munkaközösség
- oviKRÉTA szakmai munkaközösség
- Pedagógiai Program szakmai munkaközösség

A 2025. szeptember 1-től működő Pedagógiai Program szakmai munkaközösség létjogosultságát egyrészt az Óvodai nevelés országos alapprogramja módosulása, másrészt az elmúlt évek humánerőforrás (fluktuáció) és az intézményigazgató személyében történt változások indokolják.

Reflektív pedagógiai szemlélet és gyakorlat

Az igényes óvodapedagógus képes elemezni munkáját, tudja, hogy mit, miért és hogyan csinál. Nem elégszik meg a pusztán rutinnal, azzal, hogy „így szoktam, szoktuk, ez korábban már bevált”. „A reflexióra, azaz megfigyelésre, elemzésre és értékelésre való képesség a pedagógiai professzió alapköve.” (Hunya Márta)

Az óvodapedagógusok feladatai:

- az alkalmazott módszerek folyamatos figyelése, értékelése, és szükség szerinti módosítása;
- szükség és lehetőség szerint a folyamatos, értékelő magatartás és figyelem adatokra, a gyermekek folyamatos megfigyelésére épül;
- hospitálást követő egy héten belül reflexió eljuttatása az érintett kolléga számára;
- a szakmai fejlődés tudatos irányítása.

Az elkövetkezendő évek belső továbbképzéseit az alábbi szempontok határozzák meg:

- Működési folyamataink törvényhez igazítása → szabályozó dokumentumaink naprakészségének biztosítása.
- A Pedagógiai Programunkban kitűzött célok, a szerzett kompetenciák alkalmazhatósága, a tanult ismeretek és kompetenciák beépítése a mindennapok nevelési gyakorlatába.
- Feladatellátási helyek speciális műveltségtartalmi.
- A kompetencia-, és teljesítményalapú belső értékelési rendszer szempontjainak/kritériumainak való magas színvonalon történő megfelelés.

A pedagógiai asszisztensek, dajkák intézményközi, és az egyes megvalósítási helyeken történő szakmai fejlesztésének, folyamatos továbbképzésének célja munkaköri feladataik minőségi szinten való ellátásának segítő támogatása: a gyermekekkel, óvodapedagógusokkal, a közvetlen munkatársakkal, és a szülőkkel való kapcsolat eredményességének területein.

Kiemelt cél a gyermekek felügyeletének eredményes és hatékony ellátását támogató szervezett belső, valamint külső továbbképzések biztosítása.

Az óvodapedagógusok, gyógypedagógusok és pszichológusok továbbképzéseinek egyéb szinterei:

- humán szolgáltató szervek rendezvényei, tanfolyamai,
- főiskolai, egyetemi, posztgraduális képzés.

Tanulási környezet – Az óvoda szűkebb és tágabb környezete

Törekvésünk az egészséges és biztonságos környezet biztosítása. A gyermekeket körülvevő külső és belső környezet sajátosan igazodik az egyes óvodaépületekben folyó nevelési gyakorlathoz. Pedagógiai tevékenységrendszerünkben, és az épületenkénti sajátos környezetben segítenek az óvodapedagógusok és a munkájukat közvetlenül támogató dolgozók a gyermekeknek megérteni és feldolgozni a tárgyi - emberi világot, az abból származó információkat, a logika és a matematika világát, valamint a kimondott szavakat. A gyermekek óvodai életének szinterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint részt vehetnek.

Folyamatos elvárás a pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák irányába, hogy tegyék lehetővé a mozgás-, és játékigények kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegyék körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel szükséges elhelyezni.

Sajnos óvodaépületeink adottságai némiképp eltérőek, azonban igyekszünk megfelelő munkakörnyezetet biztosítani az óvodai munkatársaknak, egyidejűleg lehetőséget teremtve a szülők fogadására is.

Tárgyi adottságok és feltételek

Helyiségek	Székhely-, és feladatellátási hely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mészáros	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
Csoportszobák száma	5* (1 csoportszoba fejlesztő szobaként üzemel)	6* (1 csoportszoba jelenleg nem működik)	2	5* (1 csoportszoba fejlesztő szobaként üzemel)	4* (1 csoportszoba fejlesztő szobaként üzemel)	3* (1 csoportszoba fejlesztő szobaként üzemel)	3* (*1 csoportszoba tornaszobaként üzemel)
Tornaterem, szoba	1	1	1	1	1	-	1
Logopédiai / fejlesztő	1	1	1	1	több funkció	több funkció	1
Nevelői szoba	1* (*jelenleg logopédiai fejlesztő)	-	-	-	-	-	-
Többfunkciós szobák	1	2	1	1	1	1	1
Irodahelyiségek	2	2	2	1	2	1	2
Orvosi és beteg szoba	-	-	-	-	-	-	-
Elkülönítő helyiség	-	-	-	-	-	-	-
Tároló helyiségek	1	5	2	-	2	2	-
Tálalókonyha	2	2	2	2	2	1	1
Udvar	2 (szint)	1	2 (szint)	3 (2 szinten)	2 (szint)	1	-
Felnőtt öltöző	1	1	1	2	2	1	1
Felnőtt zuhanyozó	-	3	1	1	1	1	-
Internet hozzáférés	van	van	van	van	van	van	van
Laptop a pedagógusok részére	Csoportonként 1	Csoportonként 1	Csoportonként 1	Csoportonként 1	Csoportonként 1	Csoportonként 1	Csoportonként 1

A **digitális technikák** olyan kihívásként jelentkeznek az oktatásban, amelyek alkalmazására a pedagógusok többsége sajnos még nem készült fel teljes mértékben. A technikai-alkalmazási jártasság hiánya és a módszertani tanácstalanság is akadályozza ezen technikák teljes körű elterjedését. A hiányosságok felszámolása elsősorban a digitális eszköztár további bővítése és az önképzés/továbbképzés által preferált, azonban fontosnak ítéljük, hogy a már meglévő eszközöket célszerűen és megfelelően használjuk, hozzájárulva ezzel a nevelési-tanulási céljaink és feladataink eredményeihez.

Fokozott szakmai elvárásként az óvodapedagógusok feladata:

- a rendelkezésre álló digitális eszközök célszerű használata,
- a digitális kompetenciák, és digitális pedagógiai kompetenciák fejlesztése,
- a napi gyakorlat során a digitális technológia alkalmazása a nevelés- tanulás-tanítás, az értékelés, és a kommunikáció során,
- nyitottság olyan új megközelítésekre, amelyek a digitális nevelési-tanítási technológiák hatékony alkalmazását támogatják a nevelési, tanulási eredmények elérése érdekében.

Foglalkoztató szobáink minden épületünkben otthonosak, barátságosak és jól felszereltek. A tudatosan kialakított tárgyi környezet a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását is támogatja. a gyermeki tevékenységek színterei – a különböző kuckók, tevékenységközpontok és játékterek – valamennyi csoportszobánkban az éppen aktuális témáknak is megfelelően vannak berendezve és felszerelve.

Alkotó munka a vizuális fejlesztés terében

A Nyárs, Iskola, Toldy Ferenc, Mészáros utcai, a Lovas úti és a Dísz téri épületeinkben jól felszerelt tornatermekkel büszkélkedhetünk, mely minden igényt kielégít a gyermekek mozgásának fejlesztésére. A sportszereket folyamatosan szerezzük be, illetve újítjuk fel. Sokféle mozgásfejlesztő eszköz és kellék segíti a gyermekek szervezett nagymozgását, valamint a gyógypedagógusok és pszichológusok munkáját.

Mozgásfejlesztő foglalkozás az Iskola utcában

Az udvarok a gyermekek kellemes és kedvelt tartózkodási helyei, melyek zöldek, árnyékosak, természetközeliak (magaságások, veteményesek, stb.), melyeket számos mozgásfejlesztő és egyéb játék tesz vonzóvá számukra. Az időjárás függvényében igyekszünk minél több időt tölteni a szabad levegőn, ahol élvezhetik gyermekeink az értelmi képességek fejlődése szempontjából meghatározó jelentőséggel bíró friss levegőt, és a mozgást.

Az udvar pedagógiai koncepciónk megvalósításának is színtere, hiszen a természeti környezet nyújtotta lehetőségek egy részét itt célszerű, és itt is kell kihasználnunk.

Önfelelt játék az udvaron az év minden szakában

V. A PROGRAM NEVELÉSI FELADATRENDSZERE

*A szokás természetté válik.
(Cicero)*

Az egészség és környezeti nevelés alapelvei – Az egészséges és kulturált életmód alakítása

A teljes fizikai-, szellemi-, és szociális jólét állapotának elérése érdekében az egyén, vagy a csoport képes arra, hogy megfogalmazza és megvalósítsa vágyait, kielégítse szükségleteit, és környezetével változzék vagy alkalmazkodjon ahhoz. (WHO Alma-Ata 1986.)

Átalakuló társadalmunkban megváltoztak a gazdasági-társadalmi viszonyok. Hazánkban is gyakran olyan betegségek pusztítanak, amelyek közvetlenül a helytelen emberi magatartásból fakadnak. A halálozást döntően befolyásoló kockázati tényezők között a mozgásszegény életmód, az egészségtelen táplálkozás, a káros függőségekhez vezető szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer élvezet, testi épséget veszélyeztető balesetveszélyes magatartás) állnak az első helyen.

Az egészség megvédése társadalmi és egyéni feladat. A kisgyermek egészségéért a család mellett óvodánk is felelősséggel tartozik. Ahhoz, hogy jól átgondolt, jól megszervezett és eredményes egészségnevelő munkát tudjunk végezni, elsősorban a felnőttek – óvodapedagógusok és segítők – egészségtudományi, egészségvédelmi szemléletének fejlesztésére volt, és van szükség, másodsorban pedig megfelelő motívumok fejlesztésével a korszerű megelőzés, a prevenció a feladatunk: az egészséget befolyásoló tényezők megismertetése.

- Az egészség kockázatok megelőzése, illetve visszaszorítása.
- Az élet alternatívái közül az egészséget választó képességek kialakítása és fejlesztése.

Az ember nem csak biológiai, hanem bioszociális lény is, akinek létszükséglete a pszichikus és szociális szükségletek kielégítése is. A létezés mellé így csatlakozik az egészség, mint az emberi lét alapvető szükséglete, értéke.

Az egészség az emberi lét különböző szintjei közti kapcsolatokat fejezi ki:

- Az egyén kapcsolatát önmagával, környezetével, kortársaival, embertársaival.
- Testi-lelki-, szociális jólét, melyet erőteljesen befolyásolnak az életkörülmények, az iskolázottság, valamint a környezet kultúrája.

Az óvodai egészségnevelés háttere a család. A gyermekek számára a szülők, valamint a közvetlen környezet jelenti a modellt. Tapasztalataink szerint a szülők számos esetben igénylik segítségünket a gyermekek egészséges szokásrendszerének, optimális magatartásának kialakításához. Ezért is nagyon fontos lehet a családokkal történő együttműködés, a családok szemléletformálásának vagy váltásának segítése, az egészséges és egészséget támogató, tudatos életmód szokásalakításának terén.

A követendő minta szempontjából kiemelten fontos óvodánk – mint nevelési intézmény –, óvodapedagógusaink és az Egészségügyi Szakszolgálat munkatársainak egészségnevelő munkája. Az **egészségnevelés-, és védelem** során figyelemmel kísérjük azokat a negatív tényezőket is, amelyek a gyermekek egészségét károsan befolyásolhatják. Az egészségvédelem alapja

- A személyi higiéniára való odafigyelés (tisztaság, gondozottság, ápoltság).
- Az egészséget veszélyeztető tényezők kiküszöbölése (napsugárzástól való védelem).
- Hangsúlyt fektetünk a stresszkezelési technikák elsajátítására.
- A környezetünkben dolgozó egészségügyi szakemberek, gyermekvédelemben dolgozó szakemberek, civil szervezetek, a családok bevonása mindennapi munkánkba.
- Kiemelt célunk a testi-, lelki-, szellemi egészség védelme, az érzelmi intelligencia fejlesztése.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. A gondozás magába foglalja a testi és lelki egyensúly kialakítását és fenntartását, biztosítja a higiéniás feltételeket az óvoda egész területén, valamint figyelemmel kíséri a gyermekek személyes higiéniás fejlődését is. Figyelemmel kíséri és folyamatosan ellenőrzi a gyermek egészségét, a helyes testápolást és szokásainak kialakítását, az egészséges ruházatot és öltözködést, tehát szükségleteik kielégítését, valamint a fertőző betegségek megelőzését. Az egészséget támogató táplálkozási és folyadékfogyasztási szokások kielégítése és mindennapi gyümölcsfogyasztás biztosítása. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

A pedagógusi, pedagógiai asszisztensi és dajkai modellszerepből adódóan, különös figyelmet szentelnek a saját öltözködési-, személyi higiéniás-, étkezési-, kommunikációs és egyéb viselkedési kultúrájukra, hisz az ő magatartásuk a különböző élethelyzetekben mintául szolgál a gyermekeknek.

Az óvodapedagógusok feladatai az egészséges és kulturált életmódra nevelés, személyes fejlesztés céljainak feladatokba ágyazása kapcsán:

- az egészséges életmód megfelelő alakítása;
- a testi-lelki egészség védelme;
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása;
- az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása;

- együttműködés a családokkal, különös tekintettel a sajátos nevelést igénylő gyermekek vonatkozásában;
- segítségnyújtás, felvilágosítás az olykor felkészületlen és tanácstalan szülők számára, ösztönözve őket a helyes szokások kialakítására;
- a szülőkkel együttműködve a diabéteszes gyermek napirendjének tervezése oly módon, hogy a gyermek a lehető legoptimálisabban vehessen részt a szervezett tevékenységekben.

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés során a pedagógiai munkát közvetlenül segítő dajkáknak és pedagógiai asszisztenseknek kitüntetett szerepük van.

Fontos, hogy:

- a kialakítandó szokások megfeleljenek a gyermek korának, testi-, szellemi-, és lelki sajátosságainak: ne kívánjuk a gyermekektől azt, melynek teljesítésére még éretlenek,
- a felállított szabályok érthető és teljesíthető legyenek, megismerésük és megtanulásuk fokozatosan történjen,
- a szokások kialakításában – a rögzítésben – biztosítsuk az ismétlési lehetőségeket,
- fejlesszük az elsajátításhoz szükséges készségeket,
- a gyermekek számára folyamatos legyen a kontroll, szükség szerint pedig a korrekció,
- rögzítsük a helyes viselkedést, biztosítva a pozitív visszacsatolást, pozitív nevelési elv mentén,
- keltsük fel az érdeklődést a szokás-cselekedetek elvégzésére,
- legyen jelen követendő gyermek és felnőtt pozitív modell,
- a szokás kialakításához társuljon pozitív érzelmek, s ez fokozatosan terelődjön át az eredményekre,
- a gyermekek a fejlesztés során jussanak sikerélményekhez,
- az ismeret-, és tapasztalatátadás élményközpontú, interaktív legyen.

Az ember életmódi szokásai döntően a kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért rendkívül gondos odafigyelést, és a családdal történő szoros együttműködést kívánó feladat az egészség-magatartás formálása, szükség esetén áthangolása. A gyermekek szükségleteik önálló kielégítésére, a testápolás, az öltözködés, az önkiszolgálás, az étkezés és az étkezési szokások elsajátítására fokozatosan válnak képessé a folyamatos példamutatás, segítség, gyakorlás következtében. A gondozási tevékenységekre a gyermekek életkorától függően megfelelő időt kell biztosítani.

Óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokások

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani.

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. A gyermekek naponta 3 alkalommal az életkori sajátosságok és a szakmai ismeret figyelembevételével, jogszabályi előírások és kontroll mellett elkészített étrendet kapnak.

Az óvodai étkeztetésnek napjainkban szigorú szakmai szabályoknak kell megfelelnie. A szakmai irányelvek maradéktalan teljesítésülését negatívan befolyásolja több tényező: az ételkészítés áremelkedéseket nem követő élelmezési norma; szolgáltatók nem kielégítő mennyiségű és minőségű személyzete; a lakosság ismerethiánya; ellenállása a jogszabályban rögzített étrendi előírásokkal kapcsolatban, az új tudományos ismereteket mellőző táplálék választási szokásai; illetve az, hogy a gyermekek nem találkoztak bizonyos alapanyagokkal, ízekkel az otthoni étkeztetésük során. Segítő, támogató faktor a megfelelő óvodapedagógusi leleményesség (egészségedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködés (a kiegészítő táplálkozáson).

Szorgalmazzuk, hogy az óvodában a szülőkkel és az élelmezési vállalattal közösen, minden nap többször legyen a gyermekek asztalán zöldség, gyümölcs. Fontos, hogy ismertessük meg az óvodai foglalkozások és az étkezések keretében a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-, és italfélelésegekkel, egészségnapjaink egyikén szervezzük meg az egészséges táplálkozási nevelés programot. Célunk a fenntartható étkezési szokások népszerűsítése, élményközpontú tanulás ösztönzése, minél több érzékszerven keresztül történő tapasztalatszerzés a zöldségek-gyümölcsök által (ízlelés, taktilis, matematikai-logikai szerialitás, mérések-becslések, stb.).

Intézményünkben alaptevékenységként látjuk el diabéteszes gyermekek integrált nevelését.

Eddigi tapasztalataink alapján már kiderült számunkra, hogy minden eset más, ezért mindennél fontosabb a családokkal való szoros együttműködés, illetve a folyamatos napi kapcsolattartás biztosítása, mely alapvetően meghatározza feladatainkat.

A gyermekek ellátásában kiemelten igaz, hogy a család irányítása és felelőssége az elsődleges, mi a gyermekek általuk előírt, ez irányú gondozását biztosítjuk.

A diabéteszes gyermekek esetében elengedhetetlen az étkeztető céggel való kapcsolat, hiszen a cukorbetegség kezelésében meghatározó az étkezés, melyet az étkezésként grammra bontott cukormennyiség alapján dietetikus határoz meg.

A családok támogatásával naponta friss gyümölcs vagy zöldség kerül az asztalra.

Táplálkozási szokások:

- étkezések ritmikus időben történő elosztása, napirendbe épülése,
- megfelelő mennyiségű és minőségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában,
- egyéni szükségleteket, igényeket kielégítő, mennyiségileg elegendő, minőségileg megfelelő ételek étrendbe iktatása: egészséges ételek, italok és kiegészítő élelmiszerek fogyasztásával betegségek megelőzése, a szervezet optimális

- működésének támogatása, a testi fejlődés elősegítése (pl. fogszuvasodás, cukorbetegség stb.),
- változatos formákban a napi zöldség és gyümölcsfogyasztás biztosítása a szülők bevonásával (frissen, gyümölcssaláta, aszalt gyümölcs stb.),
- tejtermékek fogyasztásának ösztönzése változatos módon (tej, túró, joghurt, kefir, turmix stb.),
- a magas cukortartalmú ételek és italok fogyasztásának csökkentése, elhagyása,
- a magas só-, és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, elhagyása,
- kulturált étkezési szokások kialakítása a felnőttek példa, és mintaadása révén:
 - esztétikus, alkalomhoz illő teríték,
 - helyes evőeszköz használat,
 - kulturált, nyugodt étkezés,
 - étkezés közbeni helyes viselkedés,
 - segédkezés, majd önálló munkavégzés – terítés az étkezés előkészületeiben.
- Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek ellátását feladatspecifikus munkaköri leírás alapján, a jogszabályban rögzített feltételekkel rendelkező dolgozónk végzi.

Mit kér az óvoda a szülőktől?

- Alapvető kérdés, hogy a szülők ismerkedjenek meg gyermekük óvodai étrendjével és otthon délután, esténként, hétvégeken a legújabb szakmai ismereteket és a gyermek életkori sajátosságait figyelembe vevő, jogszabályban is rögzített táplálkozást biztosítsák a gyermeknek az otthoni étkezések alkalmával.
- Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy az otthoni kiegészítő táplálkozás megtervezéséhez kérjenek javaslatot orvostól, védőnőtől, óvodapedagógustól, gyarapítsák elméleti és gyakorlati tudásukat hiteles források tanulmányozásával. Tervezzék meg az otthoni étkezéseket, ne a pillanatnyi hangulat, a reklámok befolyásolják az ételválasztást a boltokban és otthon.
- Kerüljék a családi étkezés során a túlzott cukor-, só-, zsírtartalmú ételek és italok fogyasztását, növeljék a víz szerepét a folyadékfogyasztásba, törekedjenek a rendszeres zöldség/gyümölcs bevitelre, naponta többször kerüljön az asztalra teljes kiőrlésű gabonából készült tészta/pékáru, tejtermék, az ételkészítésnél a só kiváltásához használjanak zöld fűszereket, hetente kerüljön hal az étrendbe.

A testápolás magába foglalja a testünk, ruházatunk gondozását, egészségünk védelmét, tisztaságigényünk kielégítését, továbbá a közvetlen és a tágabb környezetünk tisztán tartására való törekvésünket. A testápolás igényének kialakítása modellkövetéssel az óvodapedagógus és a dajka segítségével, együttműködésével történik.

Higiénés szokások:

- a test tisztán tartása (mosdás, kézmosás, szükség szerint fürdés vagy zuhanyozás, a száj, köröm és haj ápolása, nemi higiéné);
- helyes fogápolás és szájhigiénia (fogmosás): arra törekszünk, hogy gyermekeink minél egészségesebb fogakkal rendelkezzenek. Ennek érdekében fokozatosan válják igényükké az étkezés utáni fogmosás. A fogkrém igazodjon a gyerekek fogzatához, a fogkefék cseréje szükségszerűen, illetve időszakosan legyen biztosítva. Ismerkedjenek meg a helyes fogmosás technikájával. Legyen biztosított a rendszeres fogászati szűrés.

- a személyi higiénia biztosítása: legintimebb része a WC-használat, ezért mind az óvodapedagógusoktól, mind a dajkáktól tapintatot és megértést igényel a gyermekek szükségletei szerint a WC használat tudatos kialakítása;
- tiszta ruházat;
- környezeti higiéné: allergén anyagok kiszűrése, felületek tisztán tartása, portalanítása, szellőztetés;
- téli időszakban aromaterápiával biztosítjuk az egészséges levegőt;
- a betegségek megelőzésére vonatkozó szokások és szabályok kialakítása, megtanítása: köhögés, tüsszentés, orrfújás stb.;
- időjárásnak megfelelő, réteges öltözködés.

Öltözködés dajkai segítséggel

A dajka feladata:

- Tisztálkodási eszközök rendben tartása.
- Biztosítja a szappanos kézmosás lehetőségét: vírusölő hatású, kézfertőtlenítő folyékony szappannal.
- Segítségnyújtás a mosdóbeli szokások kialakításában.
- Fokozott segítségnyújtás: A gyermekeknek az épületbe lépéskor, átöltözés után alaposan kezet kell mosni, felnőtt felügyelete, segítsége mellett.
- Következetesség, az egyéni igényekhez igazodó odafigyelés, gondoskodás.

Fogmosás étkezés után

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermek önállóan képes tisztálkodni, fogat mosni,
- a tisztálkodási eszközöket rendbe teszi,
- önállóan használja az illemhelyet,
- szükségleteit mindig jelzi,
- igényli személyének tisztaságát,
- önállóan használja zsebkezdőjét,
- önállóan használja fésűjét,
- önállóan képes kifűjni az orrát.

Esztétikai szokások:

- ízléses ruházkodás és öltözködés;
- a szín-, és formavilág harmóniájával barátságos környezet kialakítása magunk körül;
- célunk a művészetek eszközeivel tapasztalatra, élményszerzésre, a gyermekek érzelmeire ható nevelés.

A pihenés – alvás szokásai:

Fontosnak tartjuk, hogy biztosítsuk a gyermekek számára a nyugodt, csendes és zajmentes légkört, a tiszta, friss levegőt. Mesével, esetleg halk zenével teremtjük meg a megfelelő hangulatot. Simogatással, otthonról hozott játékokkal segítjük hozzá az azt igénylő gyermekeket az elalváshoz.

A gyermekek kényelmes kis ágyakon töltik a csendespihenőt, mely biztosítja a gerinc számára a helyes tartást

Az egyes gyermekek egyéni igényeinek figyelembevételével igyekszünk kialakítani a pihenés idejét, így az alvást már kevésbé igénylő gyermekek számára a legalább egy óra pihenést követően csendes tevékenységet (képeskönyv nézegetése, rajzolás, ágyban pihenve „alvókával” játszás, egyéni foglalkozás) biztosítunk ügyelve a pihenők nyugalmának fenntartására.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére: a gyermek nyugodtan pihen, és késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Az óvodapedagógus altató simogatása...

Öltözködés:

A helyes öltözködés két feltétele az időjáráshoz és a környezeti adottságokhoz való alkalmazkodás és esztétika.

- Ügyelünk arra, hogy a gyermekek a szabadban megfelelően (rétegesen) legyenek felöltözve, ehhez megfelelő váltóruhájuk legyen, a téli levegőzéshez legyen biztosított a vízhatlan ruházat.
- Épületen belül a tevékenységektől és a hőmérséklettől függően könnyű, kényelmes ruházatot viseljenek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermek önállóan öltözködik,
- ruhája tisztaságára vigyáz,
- ruháját be tudja gombolni, cipőfűzőt be tudja kötni,
- rendben, a megfelelő saját helyére gyűjti össze a ruháját,
- jelzi, ha melege van, vagy fázik.

Öltözőben

Testedzés – Mindennapos mozgás

Véleményünk szerint a mozgásfejlesztés a tudás alapja. Hisszük, hogy a mozgásban szerzett tapasztalatok a gyermekek érzékelő apparátusára hatnak, értelmi fejlődésüket szolgálják.

A mozgás sokoldalú tevékenység, mely a gyermekek számára életszükséglet. Egyéni fejlődésükben nagy jelentőséggel bír, mert az általános testi fejlődés mellett az értelmi és a szociális képességekre is hatással van.

Óvodáskorban rendkívül fontos a rendszeres mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, a helyes testtartás, a szép mozgás fejlesztése, a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.

Az óvodás kor kiváló lehetőség a mozgás-tapasztalatok bővítésére, a gyermekek alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek, a testi képességek fejlesztésére. Fontos továbbá, hogy az óvodai környezet a gyermekeket olyan aktív, sokoldalú mozgásra készítse, hogy saját aktivitásukon keresztül jussanak újabb és újabb tapasztalatokhoz, melyek fejlesztik érzékszerveiket, szolgálják személyiségük fejlődését.

Az óvodai élet minden napján szükséges biztosítani az aktív szabad játék mellett az irányított mozgásos tevékenységeket is, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A felnőttkori mozgásügyesség nagymértékben a gyermekkori mozgástapasztalatok függvénye, ezért meghatározó jelentősége van a spontán mozgásnak és a szervezett óvodai testnevelés foglalkozásoknak.

A spontán, szabad mozgás óvodai életünk nélkülözhetetlen eleme, az egészséges életmód szerves része.

Igyekszünk minél több időt tölteni a szabad levegőn. Télen 5-9 fokig az udvarunk és a teraszaink adottságait kihasználva, a mozgás minden formáját biztosítjuk, nyáron pedig napfürdőzünk, védve a gyermekeket a nap káros sugaraitól.

„Versenyfutás az ára, uccu, fussunk...”

A gyermekek fejlődésében nagy szerepet játszik a tudatosan szervezett mozgás. Ez egyrészt a mindennapi fejlesztő mozgásban, a mozgásfejlesztő foglalkozásokon, valamint a szülői igényekre alapozott és az óvodapedagógusok irányítása alatt zajló külön szolgáltatásként szervezett úszás és korcsolyázás alkalmával, valamint a rendszeres kirándulások keretében történik.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

Mozgásfejlesztő foglalkozás

Zsákban futás a Czakó pályán

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése,
- a mozgáson keresztül értelmi és szociális képességek fejlesztése,
- középpontban a tartásjavítás és a mozgásügyesség fejlesztés (prevenciós szemlélet),
- képességfejlesztés a gyermekkor mozgásfejlődési jellemzőinek figyelembevételével,
- ingergazdag környezet biztosításával, sokoldalú és megfelelő intenzitású fejlesztés (mennyiség és minőség összhangjával),

- koordinációs képességek: a két testfél mozgásának összerendezése, a testtudat fejlesztése (testkép és testfogalom, testséma), az alakmozgások koordinációjának javítása, valamint a szem – kéz koordináció,
- a mindennapi, levegőn történő szabad mozgás biztosítása,
- **a mindennapi szervezett fejlesztő mozgás biztosítása,**
- testedzés, testnevelés foglalkozások a szabad levegőn és a tornateremben, kis-, és nagymozgásos játékok, mozgáskoordináció, lábboltozat erősítő gyakorlatok stb.,
- igény és lehetőség szerint különféle sportfoglalkozások napirendbe történő illesztése,
- a térpercepció fejlesztése,
- életkornak megfelelő terhelés, állóképesség fejlesztése,
- óvodapedagógusi kompetencia függvényében tartásjavító, lábboltozat fejlesztő programok és gyakorlatok beiktatása, ez irányban történő önképzés fokozása.

A testi képességfejlesztés eredményei az óvodáskor végére:

Kondicionális képességek tekintetében: az életkori sajátosságoknak megfelelő erőnlét, gyorsaság, hajlékonyság és ügyesség jellemző a gyermekekre. Állóképességük jó, pszichés reakciókészségük átlagos.

A mozgáskoordináció fejlettségét: a megfelelő téri orientáció, ezen belül a testséma kialakulása, a személyes tér megfelelő észlelése jellemzi. Képessé válik a személyes és közös tér megélésére nagymozgásokon keresztül, érett mozgáskoordináció és megfelelő spontán dominancia jellemzi. A szem – kéz – láb – mozgáskoordinációja érett, a szem vagy kéz spontán dominanciája adott helyzetekben megfelelő.

Az óvoda egészségnevelési programja

Gondolatok az egészségnevelésről

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái (életviteli helyzetei) közül a **legegészségesebbet válassza, az egészséget választó képességét kifejlessze.** Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását, visszautasítását. Az egészségnevelés így válik az óvoda megalapozó jellegű, immanens (minden nevelési mozzanatban jelenlevő) feladatává.

Az egészségnevelés fogalmát a szokásostól eltérő, azon túl mutató módon szükséges értelmeznünk. Túl kell lépni a korszerűtlen, ún. **testi nevelés** beszűkült fogalmán, amely csupán a **testi** gondozást, a **testi** szükségletek kielégítését, a **mozgásfejlesztést**, az edzést és a **testápolást** foglalta magában.

Az óvoda általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés),
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, a kommunikáció és a konfliktuskezelés alapjainak elsajátítása),
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség stb.),
- az egészségvédő képesség fejlesztése,
- a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása,
- az óvodapedagógusok, az óvodapszichológus és a pedagógiai munkát segítők viselkedésének szabályozása,
- a szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny, tudatos és következetes nevelési módszer),
- az Iskola-egészségügyi Szolgálattal való együttműködés,
- egészséges étkezés, táplálkozás érdekében naprakész kapcsolat az ételmezési vállalattal, valamint mérsékeljük az édességek, chipsek behozatalát az óvodába, lehetőség szerint minden nap gyümölcsnap.

Javasolt egészségfejlesztési programok

Óvodánkban hagyomány az évi egy alkalommal megrendezendő ÓVODAI EGÉSZSÉGNAP vagy EGÉSZSÉGHÉT szervezése és lebonyolítása. A jeles nap/hét pontos időpontját és épületenkénti tartalmát a mindenkorai Éves Munkaterv tartalmazza.

Ezen a napon/héten minden feladatellátási helyünkön – lehetőség szerint a szülők és a tágabb környezet bevonásával az alábbi javaslatok szerint „szemezgethetnek” az óvodapedagógusok, mely tartalmak folyamatosan bővíthetők:

- Családi egészségnap
- Túrakirándulás – Turisztikai nap a családok bevonásával
- Városból a faluba kirándulás
- Kihívás napja
- Gyümölcszüret és befőzés
- Kerületi Generációs nap
- Gyermeknap mozgásos programjai

Az Éves Tanulási terv elkészítése során javasolt, hogy az aktuális időszakhoz igazodóan a pedagógusok havonta tervezzenek egészséghetet.

Őszi témák:

- Piszkos a tenyered (tisztálkodás és egészség)
- Takarítási világnap (szept. 20.)
- Egészséges, mint a makk (egészséges táplálkozás)
- Ábelesz, kóbelesz (gyógynövények)

Téli témák:

- Az én testem (érzékszervek védelme)
- Hapci hét (egészség-betegség, az orvos gyógyító munkája)
- Ha jó a kedved (lelki egészség)

Tavaszi témák:

- Víz, víz, tiszta víz (folyadékpótlás egészségre gyakorolt hatása)
- Mozdulj! (mozgás és egészség)
- Lejárjuk a lábunk (kirándulás)

Nyári témák:

- Egészségvédelem
- Vizezés, sarazás
- Közlekedés

A környezettudatos magatartás megalapozása – Fenntarthatóságra nevelés

*„Bármid van, amire azt mondd enyém, ne feledd hozzágondolni: kölcsönkaptam.
Mert mindenedet az élettől kaptad, s mindenedet vissza kell adnod.”
(Gárdonyi Géza)*

Életünk minőségét, valamint egészségünket alapvetően befolyásolja és meghatározza a bennünket körülölelő természeti és társadalmi környezet minősége, állapota, valamint az egyén egészség magatartása, életvezetése.

A környezet-, és egészségtudatos magatartás kialakításának létjogosultsága van az óvoda intézményrendszerében.

A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, illetve rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában nevelőtestületünk is sokat tehet. Részünkről az elkötelezettségnek és a gyakorlati megvalósításnak van kiemelkedő szerepe. Ezért gondoljuk, hogy az óvodai környezettudatos magatartás kialakítása: „Apró lépés az óvodának, ugyanakkor nagy lépés a világnak.”

A fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékei:

- az élet tisztelete;
- az egészség értéként történő megbecsülése, óvása;
- a tudatos döntések meghozatalának képessége és készsége;
- a hagyomány őrzése – átmentése a jövőbe;
- maradékmentesítés, újrahasznosítás a fenntarthatóság jegyében.

Mindezeket a családok hatékony és folyamatos bevonásával, élethosszig tartó folyamattal és holisztikus szemlélettel tudjuk a leghatásosabban elérni.

A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere az óvodában, a külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenységforma. Ez olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. Komplex ismeret-, és tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető. A környezet megismerése nem korlátozódik csak a környezeti foglalkozásokra és a tervszerű, tudatos kezdeményezésekre, hanem átfogja az egész óvodai életet. Sokszínű, érdekes, izgalmas tevékenységrendszert biztosítunk. Az érzelmek, kifejezőképességek fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk: szeretet, kötődés, élménybefogadás keltése.

Támaszkodunk a gyermekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is. Ha szükséges, a hátrányokat kompenzáljuk.

A környezet-, és egészség tudatos magatartás kialakításának célja

- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása: a szűkebb és tágabb környezet kulturális és természeti értékeinek megismertetése, megszerettetése és annak megóvására való nevelés.
- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, emberi, és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melyek birtokában biztonságosan igazodnak el az őket körülvevő világban.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.
- Az életvezetési készségeken alapuló nevelés, mely hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, legjelentősebb tevékenységek

- Évente az óvodai élethez kapcsolódóan igényekre alapozottan, a családokkal együtt „turisztikai nap”.
- A különböző képességfejlesztő tevékenységek során a környezettel, természettel kapcsolatos tartalmak feldolgozása.
- Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja: a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása, természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó-, és óvodakörnyezet közös megóvása, újrahasznosítás a mindennapok során.
- Az egészség fogalmának, tartalmának megismerése.
- Az egészséget befolyásoló tényezők megismerése. Mit tehet az egyén a saját egészsége érdekében?
- A különböző egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása.
- Személyes higiéné elsajátíttatása.
- Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése.
- Anyag-, és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása.
- Csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága.
- Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása.
- Baleset megelőzés, a viktimizáció (tehetetlenség, kiszolgáltatottság) elkerülése.
- Segítségnyújtás baj esetén.
- Olyan életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, és a hatékony kommunikációhoz.

Az óvodás gyermekek életvezetési készségeinek, képességeinek fejlesztése nem csupán az óvoda kötelessége és felelőssége, hanem a szűkebb-tágabb családé, sőt a társadalomé, a médiáé is. Nekünk elsősorban - tiszteletben tartva a családi nevelés elveit – az egészséget befolyásoló tényezők, faktorok mentén haladva a családok bevonásával, bevonódásuk biztosításával, velük együtt kell kialakítanunk stratégiánkat, valamint az egyes csoportok és egyének fejlődését támogató gyakorlatot. Prioritási sort nem célszerű megállapítani, mert az alábbi faktorok mindegyike fontos, és olykor a körülmények alakítják a sorrendet:

- alvás;
- társas kapcsolatok;

- napirend;
- tanulás, tapasztalás, játék, beszélgetés és meghallgatás, ének, mozgás-zenére, dalolás, szabadtéri játék, a gyermek beavatása az otthoni teendőkbe stb.;
- táplálkozás és folyadékfogyasztás;
- környezetvédelem kérdései, környezettudatosság;
- testi-, és környezethigiéné;
- betegségek megelőzése;
- kommunikáció;
- a kulturált érzelemnyilvánítás;
- viselkedési etikett;
- káros szokások elkerülése, a nemet mondás „művészete”;
- viktimizáció elkerülése: ismerje fel a veszélyes, kockázatos helyzeteket, mit kell tenni ilyenkor-kitől kérhet segítséget;
- önismeret, önértékelés, önbizalom fejlesztése;
- megfelelő test-, és énkép.

Módszertani ajánlás:

Amennyiben a nevelőtestület úgy dönt, az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tartalmai között az óvodába kerülés pillanatától tudatosan és folyamatosan, azonban a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járókat érintően tematikusan be kell, hogy épüljön a nevelés-tanítás tartalmaiba a Csendes Éva és munkacsoportja által kidolgozott Életvezetési ismeretek és készségek c. személyiségfejlesztő óvodai program.

A program hozzájárul a személyiség formálásához segítve a gyermeket abban, hogy a készségfejlesztés pedagógiai módszereit alkalmazva életkori sajátosságaiknak megfelelően

- megismerjék önmagukat és társaikat,
- megtanulják a csoportszerveződés és csoportmunka alapjait,
- tájékozódjanak környezetükben,
- megbizonyosodjanak az egészséges, biztonságos élet értékeiről,
- gyakorlatot szerezzenek a veszélyhelyzetek felismerésében,
- felfedezzék önmaguk megvédésének lehetőségeit.

Az óvodapedagógus, és irányításával a pedagógiai munkát segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák feladata tapasztalatszerzési, gyakorlatszerzési lehetőségek biztosításával:

- hatékony kommunikáció és kifejezőkészség fejlesztése,
- az érzelmek feldolgozása,
- feszültség-kezelés,
- társasági alkalmazkodás,
- véleményalkotás,
- problémamegoldás,
- döntéshozás,
- célkitűzések,
- magabiztosság: ellenállás csoportnyomásnak,
- kockázatcsökkentés.

Forrás: Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek – Óvodai program 1997

Utolsó letöltés: 2025.07.04.

<https://www.scribd.com/document/55191934/Csendes-Eva-Eletvezetesi-ismeretek-es-keszsegek-Ovodai-program-1997>

A fenntarthatóságra nevelés javasolt tartalmi óvodánkban

- Takarékos víz-, papír-, és energiahasználat;
- Környezetünk tisztán tartásában való aktív részvétel, a tárgyi környezet megóvása;
- Magaságysokban vagy az óvodakertben növények gondozása;
- Állat-, és növényvédelem;
- Szelektív hulladékgyűjtés: papír, műanyag;
- Palántázás a csoportszobákban is: hajtatás, palántázás, csíráztatás;
- "Természetsarok" kialakítása, gondozása;
- Projekthetek, kirándulás, környezetvédelmi játékok, vetélkedők, virágosítás, stb.;
- Újrahasznosítással készült játékeszközök, ajándékok, barkácsolása;
- Intézményi rendezvények környezettudatos elvek alapján.

Jeles Zöld Napok:

- **Autómentes** (szeptember 22.)
- **Állatok** világnapja (október 4.)
- **Víz** világnapja (március 22.)
- **Föld** napja (április 22.)
- **Madarak és fák** napja (május 10.)
- **Madárbarát-** kert, Madárovi
- **Hulladékgyűjtő** világnap (szept.23.)
- **Takarékossági** „akciók” és programok
- **Óvodakert** művelése
- **Egészségnap/hét** (Munkaterv szerint)

Az óvodapedagógusok feladatai:

- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz.
- A komplexitás érvényesítése a különböző tevékenységformák között.
- A differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- Balesetmegelőzés, a viktimizáció elkerülése.
- Baj esetén segítségnyújtás.
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása.
- Holisztikus szemlélet kialakítása.
- Az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva a pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe.

Érzelmi és erkölcsi nevelés, értékorientált közösségi nevelés – szociális tapasztalatok biztosítása

*„A gyermekek úgy érznek, ítélnék és cselekednek, miként azt azoknál látják, akiket szeretnek és becsülnek”
(Dr. Wlassics Gyula)*

Az elmúlt évek során – sok más kérdéssel együtt – az óvodák nevelőtestületei átértékelték a szocializálás gyakorlatát is. Míg az ezredfordulót megelőző években inkább a közösségi - csoport érdekeknek való teljes megfelelést preferáltuk, kevésbé foglalkoztunk az önérvényesítés kérdésével. Az elmúlt két évtized óvodapedagógiai gyakorlata azon elméletet erősítette, miszerint az egyén személyes boldogulása függ attól, hogy rendelkezik-e és mennyire az önelemzés, önértékelés és önfejlesztés, önismeret, önbecsülés képességével, illetve képessé válik-e arra, hogy saját lehetőségeit keresve és felismerve tegyen érvényesüléséért, ne másoktól várja el mindezt, kiszolgáltatva közben önmagát.

A közösségi normák és szabályok megalapozásával és megfelelő alakításával nevelőmunkánkban kulcskérdés – s e téren is szükség van a szülőkkel történő együttműködésre – hogy mennyire tudjuk engedni és elfogadni a gyermekek önálló törekvéseit. Hol vannak az észszerű korlátok, melyeken túl a gyermek már sérti a mellette élő többiek, a csoport tagjainak érdekeit. Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását és engedjen teret a gyermekek önkifejező törekvéseinek.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Óvodánkban a gyermekeket családias, érzelmi biztonság nyújtó és bizalmat közvetítő, állandó értékrend, megnyugtatóan derűs és kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör veszi körül, mely ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

- **A befogadás egyéni igényekhez igazított** gyakorlatának (anyás-apás beszoktatás) és az óvodapedagógusok lehetőség szerinti családi környezetben történő első látogatásának köszönhetően is, a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.
- **Az óvoda valamennyi alkalmazottját pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemzi** a gyermekekkel, egymással, valamint a szülőkkel való kapcsolat kialakításában és gyakorlásában, mely gyakorlat mintaként szolgál a gyermek-gyermek kapcsolatok alakulására is.
- **Az emberek közötti különbözőségek** tiszteletben tartására, elfogadására és megértésére nevelünk.
- **Az óvodapedagógusok számára az allergiával és egyéb betegséggel (lázgörcs, asztma, epilepszia, diabétesz, stb.) élő gyermekek jelenléte egyfajta lehetőséget is kínál arra, hogy megtanítsák hogyan kezeljék a gyermekek ezeket a „más” helyzeteket, „más” gyermekeket.** A pedagógus elmagyarázza a csoportjába járó gyermekeknek, hogy az érintett gyermek ki van téve bizonyos kockázatoknak. A korosztálynak megfelelően készíti fel a csoportjába járó gyermekeket, hogy jelezzék/jelezni tudják ha a problémát tapasztalják, és szóljanak ők is a pedagógusnak. Nagyon fontosnak tekintjük a valamiben más gyermekek önbizalmának erősítését.

Mindennapi pedagógiai tapasztalataink igazolják, hogy az azonos életkorú gyermekek között is lényeges eltérések lehetnek. Az individualizálás a gyermekek közötti különbözőségek felismerésére épülve minden gyermeket figyelembe vesz a maga fejlődési szintjén.

Ikertestvérek

Programunkban az individualizálás:

- **szemléletmód** (a másság toleranciája);
- **a fejlesztés stratégiája** (az egyén lehetőségeiből kiinduló fejlesztés a követelményekben);
- **metodikai eljárás** (módszerkombináció, amely egy helyzetben több lépcsőben differenciáltan tevékenykedtet);
- **struktúra** (szervezeti forma, amelynek variációival differenciáltan fejleszhető a személyiség);
- **tartalmi struktúra** (egy tartalom mélységében és terjedelmében való differenciálás).

A gyermek nyitottságára építünk nevelőmunkánk során, hozzásegítve a gyermeket ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetünket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz, valamint a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. Ugyanakkor a migráns háttérű, vagy más nemzetiségű gyermekek kultúrájának tiszteletben tartása is figyelmet kell fordítanunk.

Az ünnepek/ünnepkörök hangsúlyozott lehetőséget biztosítanak a nemzeti identitástudat megalapozására, éppen ezért kiemelt figyelmet kell fordítanunk az ezeket előkészítő élmények megteremtésére.

A Hadtörténeli Múzeum előtt

A Magyarság Házában

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus attitűdjei, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be. Mintát jelentenek a gyermekek számára, amelyeket átvesznek és utánoznak. Fontos, hogy szülők és pedagógusok egyaránt toleránsak legyünk azért, hogy a gyermekeink is el tudják fogadni azt, aki nem „úgy” mozog, fest, rajzol, beszél, vagy aki eltérő magatartást tanúsít. Ha gyermekeink azt tapasztalják, hogy a felnőtt érzékeny a tiszteletre, az

udvariasságra, a másokkal való érintkezés módjára, akkor ezeket a magatartásformákat tudattalanul is átveszik.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például elfogadás/tolerancia, az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a jóság, a figyelmesség) hangsúlyozása és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-, és normarendszerének megalapozása.

Feladatunk a szociális értékrend, a szociális motívumok fejlesztése

- A társak értékeit figyelembe vevő, az önérdek és a társak érdekeinek kölcsönös, arányos érvényesülését szolgáló, szükség szerint a másik felet segítő magatartás kialakítása.
- A közvetlen és közvetett szociális kommunikációs képességek fejlesztése (beszélgetés, vita, színházi előadás, képeskönyv nézegetés stb.).
- A gyermekek kötődési hálójának megismerése, és szükség szerint segítség nyújtása az arra rászoruló gyermekeknek. Segítségnyújtás ahhoz, hogy a gyermekek képesek legyenek új kapcsolatok kiépítésére, kapcsolatrendszerük gazdagítására.
- A csoportlétre, szervezeti létre való képesség lehetőségeinek kiaknázása a különböző játékterekben történő közös játék, a kooperatív tanulási technikák, a csoportmunka alkalmazása, az ünnepek, valamint a különböző szerepek során.
- A vezetési képesség fejlesztését szolgálva a játékaikban és egyéb tevékenységeikben a gyermekek tapasztalják meg a „segítő felnőtt” magatartását.
- A szabályokhoz kötött mozgásos és értelmi képességeket igénylő játékok során fejlesszük gyermekeink segítő versengő képességét.
- Reális, az egyes gyermekekhez igazodó teljesítményértékeléssel alapozzuk meg és erősítjük gyermekeink önbecsülését és önbizalmát.
- A betartandó szabályok a gyermekek számára legyenek mindig világosak, betartatásukban a felnőttek következetesek.
- A szabályok kialakításakor mindig a megoldandó probléma kerüljön a középpontba, ne a problémát okozó gyermek.

Az erkölcsi nevelés alapelvei, tartalma, és feladatai

A gyermekek felé közvetítendő erkölcsi értékek:

- **Ha szeretünk valakit, akkor szeretünk vele lenni, beszélgetni vele és meghallgatni mindazt, amit mond. Legyen mindig nyitva a szívünk a szeretetre.**
- **Az egymással való kommunikálás során fontos, hogy hogyan szólunk egymáshoz. Boldog lehet az az ember, aki csendesen, nyugodtan meg tudja oldani a maga gondjait, feladatait, aki ura önmagának, háborgó érzelmeinek és szavainak.**
- **Ha akár akaratunkon kívül megbántottunk valakit, kérjünk bocsánatot!**
- **Megvan mindennek az ideje. A munkának, a pihenésnek, az ünneplésnek, és ezáltal az egymásra figyelésnek is. Az ünnepnap érték. Ha ezt jól éljük meg, akkor magunkkal vihetjük ennek a napnak az erejét, lendületét a hétköznapjainkba.**

- Mindenkinnek nagyon mélyen a szívébe van ültetve a szülők, a vér szerinti rokonok iránti tisztelet és szeretet, amit tudatosan kell ápolnunk. Odafigyeléssel, szófogadással tartozunk szüleinknek.
- Különösen fontos a körülöttünk lévő emberi, állati, növényi élet tisztelete. Nemcsak a saját életet és egészséget, hanem a környezetünkét is szeretni kell. Kerülni kell mindazt, ami veszélyezteti a környezetünket!
- Különleges emberi érték az őszinteség.
- Tartsuk tiszteletben mások tulajdonát, azt kérés nélkül ne vegyük el. Nem szabad visszaélni a bizalommal se, amellyel egy másik ember megajándékozott!
- Fontos az igaz, őszinte szó kimondása, a gesztusok, mozdulatok eredetisége, őszintesége.
- Vegyük észre a rászorulókat, és segítsük őket.

Az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, és a segítségadásban nyilvánul meg. Az óvodapedagógus feladata az erkölcsi nevelés alapját képező szokásrend megtervezése.

- Az óvodai erkölcsi nevelés alapja a szokásrend kialakítása, és az azokhoz való megfelelő alkalmazkodás támogatása.
- A normák kialakulása és alkalmazása a mindennapok része, áthatja magát a gyermeki életet.
- Az óvodapedagógus a konfliktusok önálló megoldására törekedve nyújt segítséget a megoldásban mintaadás segítségével is megerősítve azt.
- Az óvodapedagógus figyelemmel van arra, hogy az egyes szokások, együttélési normák elfogadása, betartása nem azonos időben zajlik az azonos életkorú gyerekeknél.
- Az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos kell, hogy legyen. A „kettős mérce” (a családi nevelésben is) eleve ellentmond az erkölcsnek.
- Az óvodapedagógus kellő pedagógiai érzékenységgel, a gyermekek ismeretében dönti el, mely szokások illeszthetők az egyes gyermekekhez, és mely differenciált bánásmód segíti fejlődésüket.
- Az óvodapedagógus az erkölcsi nevelés folyamatában arra törekszik, hogy a gyermekek önmagukat tudják értékelni, nemcsak a tanulás folyamán bekövetkező teljesítményeiket, hanem tetteik helyességét vagy annak tévedéseit is. A jó sorrend ez: önértékelés, majd mások tetteinek értékelése.

Közösségi – magatartási szokások és szabályok:

- köszönési formák,
- a megszólítás helyzetei,
- a kérés, különböző udvariassági szokások formái és helyzetei,
- a társakhoz való viszony, az alkalmazkodás,
- felnőttekhez való viszony,
- tevékenységekhez való viszony,

- együttes játékhelyzetek.

A közösségi élet szokásai és szabályai:

- családi és óvodai napirend,
- napi, heti és éves programok,
- nemzeti, és a család, a közösség saját ünnepei.

Szervezeti és időkeretek – az óvodai élet megszervezése

Vigaszt nyújtó ölelés a dajka nénitől

Óvodánkban a gyermekek életkora, a személyi lehetőségek, valamint a szülők és a pedagógusok esetleges igényei szerint szerveződnek a csoportok. A kialakult hagyományok és a beiratkozást követő létszámok szerint működnek osztatlan, részben osztott és osztott gyermekcsoportok.

Gyermekeink egészséges fejlődéséhez a heti és napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú és tartalommal megtöltött tevékenységformák megtervezésével, tiszteletben tartva a szabad játék elsődlegességét.

A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára, ugyanakkor a napirend rugalmasan igazodik a célokat szolgáló feladatokhoz, figyelembe veszi egy-egy csoport szokásait és igényeit, valamint az egyéni sajátosságokat is.

A csoportok kialakításánál törekszünk az SNI-s gyermekek arányos, és fejleszthetőségük szempontjából a számukra leginkább ideálisnak mondható csoportban történő elhelyezésre.

A napi-, és a hetirend tartalmi megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van az óvodaépületek helyi szokásaira, az igényekre. Fontos a családdal is tudatosítanunk, hogy a rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek és jelentenek a gyermek számára.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek.

Ezen szakmai elvárás megvalósítása messzemenően megkívánja a nevelőközösség együtt gondolkodását, és bizonyos kérdésekben a közös álláspontot, illetve az egységes gyakorlatot.

Az egyes csoportok napi és hetirendjének elkészítése és erről a szülők megfelelő tájékoztatása az óvodapedagógusok feladata a különböző szintereken (faliújság, oviKRÁTA, online felület, stb.).

Fontos, hogy ...

- ... a jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.
- ... a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.
- ... időjárástól függően a játék nagy részét a szabad levegőn élvezhetik a gyermekek.
- ... az óvodai élet megszervezése során élősavas mese és közösségi játékmények biztosításával a pedagógus törekedjen a személyes interakciókra.

Javasolt napirend

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
6:00 – 9:00	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)	SZABAD JÁTÉK Lehetőség szerint folyamatosan reggelizés Mozgásfejlesztés (tervezett kötelező vagy kezdeményezett)
9:00 – 12:00	Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK a levegőn	Felajánlott, vagy kötelezően választható tevékenység Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység JÁTÉK a levegőn
12:00 – 15:00	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS	EBÉD (kötött formában) PIHENÉS és igény szerint felajánlott, vagy iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység
15:00 – 18:00	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység JÁTÉK	UZSONNA (Folyamatos vagy kötött formában) Felajánlott, választható tevékenység Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység JÁTÉK

Időpontok	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-(7) évesek
	a levegőn	a levegőn	a levegőn

A hetirendben – a napirendhez hasonlóan – vannak stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján rugalmasságra.

- **A hetirendnek naponta biztosítani kell a tervezett, és rendszeres mozgásfejlesztést.** A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában. A 3-4 éves gyermekek eltérő fejlettségét figyelembe véve vezetjük be a kötelezőségeket.
- **A vegyes összetételű csoportokban hetente egy alkalommal** célszerű a nagyoknak más csoportokba járó, saját korosztályukkal közös, úgynevezett csoportközi szervezésben „kötelező” testnevelés és ének-zenei tevékenységet szervezni.

Fejlődési jellemzők az érzelmi – akarat tulajdonságok, valamint a szocializáció vonatkozásában az óvodáskor végére:

- Szüleiről leválik és bízik a vele foglalkozó felnőttekben, akikkel beszélgetéseket kezdeményez.
- Érdeklődő és könnyen bevonható a csoport napi tevékenységeibe, önként is kapcsolódik más gyermekek játékához.
- Az óvodai élet szokásait és szabályait ismeri és gyakorolja.
- Megérti és tiszteletben tartja a korból, és képességekből eredő különbözőségeket társai között.
- Szeret óvodába járni, ahol barátai vannak.
- Szívesen együtt dolgozik társaival egy – egy feladaton.
- Konfliktusait elsősorban a megbeszélés módszerével oldja meg, vagy konszenzust köt.
- Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- Szociálisan is éretté válik az iskolára.
- Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

„ A beszédet nem örököljük, hanem szüleinktől, illetve gyermekkori környezetünktől tanuljuk. Úgy beszélünk, ahogyan velünk beszéltek az első négy-öt évben. ”

(Montágh Imre)

A gyermek azokban a helyzetekben tud görcsök nélkül kommunikálni, ahol közvetlen személyes kapcsolat jön létre, ahol módja van az élmények és cselekvések nyelvi kifejezésére. A beszédkapcsolatban, kommunikációban az egyediség, az egyénre irányuló érdeklődés az empátikus magatartás alapvető feltétele.

Az anyanyelvi nevelés az óvoda valamennyi tevékenységi formájában megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-, és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A beszédfejlődés természetes színtere a játék, ahol a felvállalt szerepekben, élethelyzetekben kerülnek egymással kontaktusba a gyermekek. A szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását segítik még a nyelvi játékok, a szabad önkifejezés a drámajátékban, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások.

Az óvodai életben az anyanyelv fejlesztésének három alaphelyzete van

- spontán helyzetekben és tevékenységekben,
- az irodalmi nevelés során,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetekben.

A hallás, fonémahallás, hangképzés, beszédértés egyéni megismerése, játékos fejlesztése hangsúlyos feladat.

A „beszélő magatartást” akkor sajátítja el a gyermek, ha

- érzelmi biztonságban van,
- derűs a légkör,
- tapasztalja a személyre iránti érdeklődést,
- ha türelmesen kivárjuk gondolatainak, érzelmeinek kifejezésére.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Szoktassa hozzá a gyermekeket ahhoz, hogy szabadon mondhassák el érzéseiket, gondolataikat.
- Teremtse lehetőséget arra, hogy a gyermekek kreatívan rögtönözzenek, improvizálhassanak, a nyelvvel is játszhasanak.
- A gyermekek beszédaktivitását a teljes odafigyeléssel, aktív figyelemmel és a gondolataikhoz kapcsolódó kérdésekkel tartsa ébren.
- Az idegenajkú családok gyermekeinek nyelvi-, és kulturális integrációja.
- Az óvodapedagógus magatartása minden helyzetben (tevékenységeket kísérő beszélgetések során, beszélgető körök, nyelvi játékok, szabad önkifejezés stb.) legyen érdeklődő.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és

élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén

A nyelvi fejlettség, mint az artikuláció, mondszerkesztés, beszédkedv, beszédértés, szókincs, metakommunikáció, valamint az írás és olvasás iránti érdeklődés vonatkozásában: Beszéde jól érthető, tisztán ejti a magán-, és mássalhangzókat. Mondataiban főnevek, igék, melléknevek, számnevek és névmások egyaránt szerepelnek. Az utasításokat megérti és követi azokat. Beszédében egyre gyakrabban jelennek meg az elvont fogalmak és az ok – okozati összefüggéseket jelölő szavak. Megfelelő tempóban, hangsúllyal, hangerővel beszél, kifejezve érzelmeit és gondolatait. A miért kérdésekre magyarázatot ad. Elmondja a nap történéseit. Érdeklődést mutat az új és ismeretlen kifejezések iránt. Szűkebb és tágabb környezetében egyaránt bekapcsolódik a beszélgetésekbe. Érdeklődést mutat a könyvek iránt, szívesen nézegeti azokat és rajzol belőlük. Előfordul, hogy kéri a felnőtteket mondanivalójának leírására saját készítésű rajz, történet mellé. Az írást rögzített beszédként fogja fel. Mondanivalóját megpróbálja a beszéden kívül mozgással is kifejezni.

A művészetek befogadására nevelés

Nevelésünk magában foglalja a művészeti alkotások befogadására, élvezetére (irodalmi, képzőművészeti, zenei) nevelést, valamint a művészetek által a gyermekek alkotó tevékenységére nevelését. A művészeti nevelésben a legnagyobb hangsúlyt a komplex élményekre helyezzük. A globális élmények (a zene, a mozgás, az önkifejezés együttsége) a teljes személyiséget érintik.

Biztosítjuk:

- az érzelmek átélését, az empátia érzését, a szavak nélküli kommunikálás látható kifejezését,
- a népi hagyományos jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő dramatikus játékok átörökítését, élményszerű megélését,
- a mozgás fejlődését (szem – kéz koordinációját, az észlelést, a megfigyelőkészséget, a vizuális tapasztalást),
- a szociális fejlődést (a közös munka lehetőségét, az egyéni önkifejezést),
- az intellektuális fejlődést (a szín, formaismeret, a kreativitást, a kommunikáció sajátos formáit),
- a tevékenységek közös jellemzője: a szabad önkifejezés.

Bábozás – dramatikus játékok

A bábjátékkal és a dramatizálással gyermekeink képzelőerejét, mozgáskoordinációját a kommunikációs és metakommunikációs emóciókat, a szociális készségeket, valamint több más mellett a beleérző, azonosulási képességeket fejlesztjük, erősítjük.

Valljuk, hogy a báb és drámajáték alkalmas a mentális sérülések feltárására és „terápiára” is.

Verselés, mesélés

Nevelőmunkánk során a magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra és verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermekek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A sok-sok mesélés átvezeti a gyermeket a mesetudatból a valóságtudatba, miközben fantáziája fejlődik, képzelete szárnyalhat. A sokszori mesélés alatt megéli és áthárítja a meseszereplőkre saját feszültségeit, félelmeit és örömeit. A mesének oldás szerepe van.

A magyar népmese nem azt közvetíti, hogy minden rendben van, hanem abban erősít meg, hogy minden rendbe hozható, de ehhez utakat kell bejárni. Ilyen utak, példák és kódok vannak a magyar népmesékben, a világ egyik, számszerűségében talán legnagyobb mesekincsében.

Képeskönyv nézegetés

Mondókázás

A verselés az irodalmi élményeken túl a szavakkal való ritmusos játék, szókincsbővítés, emlékezet és gondolkodásfejlesztés.

A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlétkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a

mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mese kiválasztásakor a tudatosság, a gyermekközpontúság, a korosztályos válogatás, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevétele.
- Alkalmazza minél gyakrabban az **élőszavas** mesélést, mely különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására, ugyanakkor visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál.
- A mesélés szokásainak, rítusainak kialakításával segítse a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- Lehetőség szerint minden nap kerüljön sor mesélésre, mondókázásra és verselésre, mely tevékenységek a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan elemei.

Vizuális tevékenységek ...

...során a gyermekek találkoznak azzal a lehetőséggel, hogy érzelmeiket, hangulataikat mily módon lehet megjeleníteni és megörökíteni, ezáltal tükröződhessen kreativitásuk, egyéniségük. Esztétikai érzékük fejlesztése jó alap ízlésük és igényességük kialakításához.

A gyermek saját vers-, és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az éneklés, a dalos játékok és a gyermektánc...

... örömből, sikerélményből fakadó önkéntes erőfeszítésre serkentik a gyermeket. A zenei feladatok végzése során megtanulják gátlásaik, hátrányaik, és gyengeségeik leküzdését. Pozitív énképük alakul, erősödik. A zenei fejlesztés a teljes személyiségre hat és olyan képességeket fejleszt (ritmusérzék, hallás, mozgás, test orientáció, beszéd, kommunikálás, figyelem, fegyelem, türelem, közösségi érzelmek, tolerancia, társas kapcsolatok), melyek elengedhetetlen alapjai a majdani tudatos tanulásnak.

Dalos játék

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az óvodapedagógusok által válogatott zenei anyagok többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A tervszerű fejlesztés megkívánja az óvodapedagógustól:

- a tudatosságot, mely kiterjed minden művészeti tevékenységre,
- a műveltségtartalmak válogatásánál az igényes népi – és kortárs művek jelenlétét, melyek fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában,
- az esztétikai élménynyújtást (a tevékenység élmény legyen, ne kényszer),
- az esztétikai ismeretek közvetítését,
- a gyermekek alkotó tevékenységének megszervezését, a feltételek biztosítását,
- a népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál (amennyiben releváns) az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén

- **Téri orientáció vonatkozásában:** a finom-, és makromozgás összerendezett, téri orientációja jó. A valóságos és a szociális térbe egyaránt bele tudja magát helyezni. Téralkításban nehézség nélkül vesz részt, oldaliséga kialakult. Ceruzafogása megfelelő, szem-kéz koordinációja összehangolt.
- Az **auditív észlelésének köszönhetően** különbséget tesz hangmagasság, hangerő, ritmus, hangszín, folyamatosság, beszéd és beszédhangok között. Felismer dalokat, dallam és ritmustöredékeket énekhang, taps és hangszer segítségével. Szavakat, verseket és mondatokat egyenletes ritmusban letapsol. Tevékenységeiben egyre gyakrabban megjelenik képzeletének gazdagsága, kreativitása.

A külső világ tevékeny megismerése – A mikro-, és makrokörnyezet – benne a matematikai nevelés – megismerése

A gyermek, miközben felfedezik a szűkebb és tágabb környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Hozzásegítjük gyermekeinket ahhoz, hogy megismerjék a szülőföldünkön élő embereket, a hazai tájat, a helyi hagyományokat és néphagyományokat, szokásokat, megtapasztalva a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, indíttatást kapva ezek szeretetére és védelmére.

A természetet, környezetismeretet, tudományos nevelést nevelőtestületünk úgy határozza meg, mint a megfigyelés, kísérletezés minta útján történő feldolgozást.

Az a mód, ahogyan a gyermekeket megismertetjük a valósággal, az a tudományos szemlélet. A gyermek érdeklődése által vezérelt, tevékenységein keresztül kerül közvetlen kapcsolatba a fizikai és élővilággal.

Almaszüreten az óvoda apraja és nagyja

Aranymosás a Csongrád-Bokros tanyán

A környezetismeret magába foglalja:

- a természet, a társadalom ismeretét,
- a környezetvédő szemléletet és magatartást.

Matematikai nevelésünkkel hozzájárulunk a gyermekek személyiségének alakulásához, a képesség fejlesztéséhez, alapot biztosítva az élethosszig tartó tanuláshoz.

Tartalmait elsősorban a gondolkodásfejlesztés jelenti.

A környezet megismerése során a gyermekek által szerzett tapasztalatok, ismeretek matematikai jelentéssel is bírnak.

Az élő és élettelen valóság megismerő folyamatában fölfedezhetők azok formai és mennyiségi sajátosságai is. A gyermekek a környezetükön végzett közvetlen tevékenységek során egy életre szóló matematikai tudást és kompetenciát szereznek.

Az óvodapedagógus feladata:

- Segítse a gyermeket a hétköznapi tárgyak, események megfigyelésében.
- Érdekes anyagokat kínáljon a további játékhoz, munkához.
- Segítse a gyermekek felfedezéseit jól megtervezett tevékenységekkel.
- Személyes érdeklődése, kíváncsisága legyen minta a gyerekek számára.

- Jellemezze a tudatos tervszerűség (logikusan szerkesztett, egymásra épülő, állandóan bővülő tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása).
- Tudjon „együtt gondolkodni” a gyermekkel.
- Konstruktivitást igénylő feladatokat, problémahelyzeteket kínáljon.
- A fejlesztés a gyermek egyéni fejlődéséhez igazodjon.
- Matematikai környezetet alakítson ki a mikro-, és makrokörnyezetben.
- Konkrét élményeken keresztül a matematikai nyelv fejlesztése.
- Segítse a matematikai élmények erősítését matematikai kérdésekkel.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat-, és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén

- **Taktilis észlelése révén** megkülönböztet különböző anyagokat, melyeket különböző szempontok szerint csoportosít. Megfogalmazza, hogy a különböző anyagok felülete lehet sima, érdes, hideg – meleg, valamint szilárd és folyékony. A különböző testrészeket tapintással is felismeri. Ráismer a hátára vagy a tenyerébe rajzolt formákra, érzi, ha fázik, vagy melege van, mindezt meg is fogalmazza.
- **Figyelmének időtartama és terjedelme tekintetében** képes hosszabb ideig tevékenykedni. Gyakran kitarat feladata mellett még akkor is, ha nehézséggel találja szembe magát. Elkezdett tevékenységeit általában be is fejezi. Figyelemmel kíséri és reagál arra, hogy mi történik körülötte, megfigyelve a környezetében zajló változásokat.
- **Érdeklődésének irányultsága és területei vonatkozásában** általában érdeklődést és vágyat mutat a megismerésre, észrevesz és szívesen gyűjt különböző apró és egyéb tárgyakat. Egyre gyakoribb, hogy új lehetőséget talál a különféle eszközök szokványostól eltérő használatára. Kérdéseket tesz fel tárgyak, események és történések iránt.
- **Gondolkodásának fejlettségét és problémamegoldását az – analízis – szintézis, általánosítás, összehasonlítás, konkretizálás, kiegészítés, rendezés, az összefüggések felfogása és a feladat megtervezés területein az alábbiak jellemzik:** Egyre gyakrabban von le következtetéseket megfigyeléseiből. Egy – egy tevékenység előtt összegyűjti azokat a tárgyakat, amelyekre szüksége lesz. Problémahelyzetben kis segítséggel általában egy megoldásnál többet is talál. Bizonyos eseményekből és folyamatokból képes következtetni arra, mi is fog történni. A tárgyakat fizikai tulajdonságaik szerint képes osztályozni, szívesen vesz részt becslésben, számlálásban és párosításban. A számneveket rendszerint jól használja. Megjegyzi és tapasztalatokat gyűjt a formák világából. Megmutatja a fél és egész dolgokat, észreveszi, hogy a dolgok egy része formailag összetartozik. Játékában és különböző tevékenységei során megfigyel ok – okozati összefüggéseket. Tájékozottságát jellemzi, hogy időfogalma kialakult, jól tájékozódik a napi tevékenységek egymásutánosságában. Tudja saját, és szülei nevét, valamint lakcímüket. A főfogalmak szerint azonosít tárgyakat, mely fogalmak nevét többnyire helyesen alkalmazza beszédében.

VI. A JÁTÉK, A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS, ÉS A MUNKA HELYE PROGRAMUNKBAN

„Hacsak lehet, játszik a gyermek. Mert végül a játék komolyodik munkává. Boldog ember, ki a munkájában megtalálja a valamikori játék hangulatát.”
(Sütő András)

Játék- és tanulásértelmezésünk

Értelmezésünk szerint a játék a tanulás alapvető formája. A spontán és aktív felfedező játékot öröm, jókedv és izgalom kíséri. Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a hatékony tanulást.

Pedagógiai Programunk teljes egészében a játéktevékenység köreire épül megkülönböztetve a szabad játék tevékenységeit, és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységeket, melyek a szervezettebb játékos tanulást jelentik, és tervszerűen előkészítettek és felajánlottak. Fontosnak tartjuk a szabad játék tiszteletben tartását.

Óvodásaink a játékban és a játékon keresztül gyakorolják a nyelvet, a gondolkodást, a másokkal való együttműködést, a kitartást. Itt élük át a szerepeket, a hozzájuk tartozó magatartásmódokat, a felnőttek által közvetített attitűdöket és érzelmeket. A szabad játék idején a csoportszoba játéktereit ötletük megvalósítása érdekében – észszerű korlátozással – átrendezhetik.

Az óvodapedagógusok feladata, hogy a játéknak mindenkor teremtsék meg a legoptimálisabb feltételeit.

Tapasztalataink szerint is a felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá és probléma érzékennyé a gyermekeket, mikor saját élményként élük meg egy-egy helyzet megoldását.

A jövő, az egyre halmozódó információk tömege megkívánja, hogy a gyermekek a tanulás során a legfontosabb képességeket birtokolják. Óvodapedagógusaink minden gyermekben akár tehetséges, vagy lassan haladó típus, megalapozzák azokat a képességeket, melyek alapján örömet jelent gyermekeink számára a későbbi tanulás és önfejlesztés.

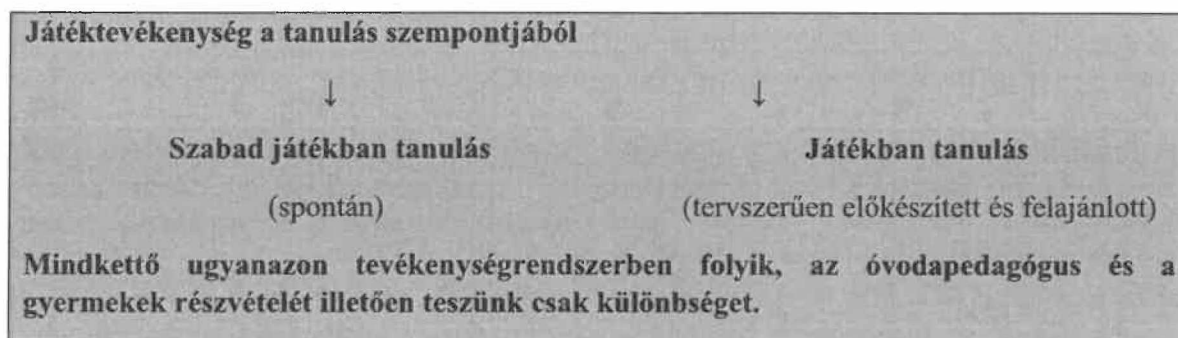
A gyermekeket tágabb kompetenciákra kell felkészítenünk, melyek nevezhetők:

- „gondolkodási stratégiának”,

- „motivációs készletnek”,
- „a gondolkodás és az érzelem attitűdjének”.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan játékos helyzetek és tanulási alkalmak teremtése, hogy ugyanaz a tevékenység, vagy összefüggő tevékenységsor mind a gyermekek egyéniségének, mind pedig fejlettségi szintjüknek megfelelően kösse le érdeklődésüket, és aktív szellemi-teszt energiáikat.
- Differenciálás, inkluzivitás és integráció a játékban való tanulás folyamatában.
- Úgy tervezze meg a tevékenységeket, hogy azok minél több érzékszervre hassanak: látás, hallás, mozgás, és a verbális kommunikáció stb. együttesen szolgálják a tanulást.
- Amilyen gyakran csak lehet, tervezzen az óvodapedagógus cselekedtető és gondolkodtató tevékenységeket annak érdekében, hogy felkeltse a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, erősítse a gyermekek szándékait és kezdeményezéseit.

Tanulásértelmezésünk szerint az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet (az éppen aktuális témának, projektnek megfelelő eszközök, könyvek, a szokás-szabályokat erősítő piktogramok, stb.) megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás = problémamegoldás, amely: aktivizál, önállóságot feltételez, élethelyzet, sokféle út közül lehet választani, próbálkozás, önálló megoldások stratégiája, hajlékony gondolkodás, mely ötletes, eredeti és játékos.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek formái:

- választható tevékenységek,
- kötelezően választható, felajánlott tevékenységek,
- kötelező tevékenységek.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta-, és modellkövetéses magatartás-, és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység – A tanköteles korukat megelőző nevelési évben járók részére szervezett célzott tevékenységek

Azon szakmai elvárás megvalósítása, miszerint a gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek, messzemenően megkívánja nevelőközösségünk együttgondolkodását.

A jogszerű, adaptív helyi megoldások keresése során bizonyos kérdésekben folyamatosan fontos a közös álláspont, illetve az egységes gyakorlat megteremtése, valamint a szülőkkel történő ezirányú együttműködés kialakítása. Ilyen kérdések/területek pl.:

- Alapelv, hogy az iskolai életmódra való felkészítés az óvodába történő bekerüléssel, 3 éves kortól kezdődik.
- Az iskolai alkalmassághoz vezető út komplex, a teljes óvodai nevelési folyamatba ágyazott fejlesztés.
- Az 5-35 perces csoportos foglalkozások időtartama egyfajta lehetőség, az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése pedig az adott óvodai csoport napirendjében kötelező, és követhető kell, hogy legyen.
- A napi 45 perc iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység értelmezéséhez és megvalósításához jó keretet ad a rugalmasság, melynek érvényesítéséhez az óvodapedagógusok módszertani szabadsága adott.
A 45 perces időtartam megbontható, és szükség/igény szerint célzottan egyénre, mikro-csoportra, csoportra szabható, pl.:
 - utazó gyógypedagógiai foglalkozás: logopédiai foglalkozás, stb.,
 - gyógypedagógiai, óvodapszichológiai foglalkozás,
 - mindennapos irányított mozgás,
 - szervezett körjáték, népi játékok, kötött irányított mozgásként a tánc,
 - egyéni fejlesztés pld. a délutáni pihenő időben.
- Elhatárolódnunk az iskolásítási nyomástól – az iskolásítás nem megengedett!
- Fontos tudatosítanunk a szülőknél is, hogy a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járó korosztállyal célzottan kell foglalkoznunk, és ezt a kitüntetett figyelmet a családban is célszerű megkapnia a gyermeknek.
- A szabad játéknak ezt a korosztályt érintően is létjogosultsága van, melynek során az óvodapedagógus elsődleges feladata nem a fejlesztés, hanem a gyermekek megfigyelése. A tapasztalatok, a megfigyelések eredményei pedig beépíthetők a tervezőmunka során.
- A természetes fejlődési utak támogatása nem ellentéte, mint inkább feltétele az eredményes iskolakezdésnek.

- Bármely szervezési keretben gondolkodik is a pedagógus, mindig az adott gyermek, az egyén az első – lévén, hogy minden gyermek fejlesztési célja egyedi -, és ezt követi a csoport.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő célzott foglalkozások

Optimális esetben elegendő a gyermek fejlődése szempontjából az óvodai csoportban végzett pedagógiai tevékenység.

Ettől eltérő esetek:

- Amennyiben egyes területen az életkorban elvárható fejlettségi szint elérése kisebb megsegítést igényel, a csoportban a szervezett foglalkozásokon differenciált feladatadásra, és a játéktevékenységen keresztül megvalósított egyéni fejlesztésre kerül sor, mely az óvodapedagógus, vagy az óvodában dolgozó további szakemberek feladatai közé tartozik.
- Ha ez nem bizonyul elegendőnek, csoporton kívül egyéni vagy kiscsoportos célzott fejlesztéssel segít a gyógypedagógus vagy a pszichológus.

Intézményen belüli képességfejlesztés:

- Differenciálás: képességekhez mért feladatok adása; feladatok mennyiségében való eltérés; differenciált segítségnyújtás; képességekhez mért munka jellegű feladatok; irányított tevékenységekben csoportalkotás szempontjaiban; szabad játékidőben (fejlesztő és szabályjátékok).
- Mikrocsoportos / egyéni foglalkozás alkalmazása.
- Komplex tevékenységek (festés, rajz, zene).
- Relaxálás.
- Drámajáték.
- A fejlesztő szakemberek mellett pedagógiai asszisztens biztosítása.
- Tehetségfejlesztő szakvizsgálóval rendelkező kollégákkal szükség és igény szerinti együttműködés.
- Speciális foglalkozások ajánlása.
- Montessori eszközök alkalmazása.
- Fejlesztő szakemberek támogató tevékenysége: gyógypedagógusok és pszichológusok.

A Gyógypedagógus-Pszichológus munkacsoport célja a gyermekek sokoldalú fejlődésének támogatása az inkluzív, elfogadó nevelés elvei mentén. A közösség kiemelt feladatának tekinti az óvodai nevelőmunka differenciálását, valamint a gyermekek egyéni szükségleteire reflektáló szakmai válaszok kidolgozását és alkalmazását.

A Gyógypedagógus-Pszichológus munkacsoport feladata a fejlesztési területeknek megfelelően - *“Nyugodt és kiegyensúlyozott működési és szervezeti feltételek biztosítása – kapcsolatok kialakítása és ápolása az elfogadás tükrében”*

- A gyógypedagógusok és pszichológusok munkájuk során feltérképezik a gyermekeknél megjelenő nehézségeket, valamint a pedagógiai munkát érintő szakmai kérdéseket és ezekre közösen keresnek válaszokat a munkacsoport alkalmain, esetmegbeszélések formájában.
- Továbbképzések, szakmai műhelyek tapasztalatainak beépítése az óvodapedagógusokkal folytatott konzultációkba, fejlesztve ezzel a team tudásmegosztó és támogató működését.
- Szakmai tapasztalatok, jól bevált gyakorlatok és fejlesztőeszközök megosztása a nevelőtestület tagjaival.
- A gyermekközpontú, játékos, élményalapú fejlesztés elveinek képviselése a mindennapi nevelési gyakorlatban.
- A prevenció és a korai intervenció támogatása az óvodai környezetbe ágyazottan.

A gyógypedagógusok és óvodapszichológusok kiemelt figyelmet fordítanak a gyermekek motivációjának, kitartásának és szociális készségeinek fejlesztésére, különösen a kettős vezetésű csoportok keretében. Az iskolaelőkészítő csoportok működtetése során az óvodapedagógusi munka szakmai megtámogatása a cél – különös tekintettel a tanköteles korukat megelőző évben járókra. Célzott gyógypedagógusi-óvodapszichológusi támogatást kapnak, elsősorban mozgásos és szociális kompetenciáik fejlesztésében. Ez a támogatás lehet különálló fejlesztés vagy a napi 45 perces foglalkozásba integrált tevékenység, hozzájárulva az iskolakezdés sikerességéhez.

A gyógypedagógusok és óvodapszichológusok támogató szakmai jelenlétükkel és naprakész tudásukkal hozzájárulnak a gyermekek harmonikus fejlődéséhez és az óvodai nevelés eredményességéhez. Munkájuk részét képezi a folyamatos szemléletformálás, különös tekintettel a neurodiverzitás *(az emberi idegrendszer eltérő működésére utal, beleértve az érzékelést, a motoros képességeket, a társas viselkedést, a kogníciót és a figyelmet)* elfogadására és támogatására épülő **neuroaffirmatív megközelítés** alkalmazására, amely az egyéni idegrendszeri sajátosságokat nem problémaként, hanem fejlődési sokféleségként kezeli.

A szakmai fejlődés fenntartása érdekében rendszeres kapcsolatot tartanak a régiók és a társintézmények szakembereivel. Törekvésük a pszichológiai és gyógypedagógiai ellátás **egységességének kialakítására és fenntartására**, ezáltal is biztosítva a szakmai támogatás kiegyensúlyozott minőségét minden intézményegységben.

Intézményen kívüli képességfejlesztés:

- Pedagógiai Szakszolgálat szolgáltatásai,
- Tehetségpont ajánlása, felkeresése,
- Élményszerző programok keretén belül: színház-, múzeum-, könyvtárlátogatás.

Az iskolák elvárásai tapasztalataink szerint eltérőek lehetnek; ezért a lehetőségeink függvényében feltérképezzük a befogadó, elsősorban a kerületi iskolák elvárásait, melyekről az érintett szülőket időben tájékoztatjuk.

Bízunk abban, hogy lelkiismeretes, együttműködő munkánk eredményeképp a gyermekek megállják majd a helyüket az iskola világában.

Tervezés, tematikus rendszer, integrált fejlesztés

Programunkban a műveltségterület többnyire a hagyományos foglalkozási ágakra tagolódik. A feldolgozás módja az óvodák/óvodapedagógusok által meghatározott műveltségterületek köré felépített, és az egyénre szabott integrációs, valamint az óvodapedagógusok döntése alapján kiválasztott módszer. Az integráció egy vezérfonal mentén sokoldalú megközelítéssel és sokirányú képességfejlesztéssel történő feldolgozást jelent. A differenciálás minden helyzetben érvényesítendő.

Fontos, hogy a pedagógus az életkori sajátosságok figyelembevételével választja meg az alkalmazott módszereket, amelyek a tanítás-tanulás eredményességét segíthetik. Az óvodapedagógusoknak – az intézményegységekben kialakult hagyományokra alapozottan megjelenítve a speciális tartalmakat – szakszerűen kell összeválogatni és integrálni a különböző területekről származó megfelelő tanulási tartalmakat.

Az óvodapedagógus a helyzeteket és a feltételeket előre meg tudja tervezni, és át tudja gondolni.

Fontos eleme az óvodapedagógusok tevékenységének a tanulás tanítása.

Program specifikus kiemelt - műveltség tartalmak	Székhely-, és feladatellátási hely óvodák						
	Nyárs	Iskola	Mészáros	Lovas	Toldy	Tigris	Dísz tér
Néphagyomány éltetés		x					
Együtt a családdal (telephelyek sajátos gyakorlata)	x	x	x	x	x	x	x
Környezet, környezetvédelem	x		x		x	x	
Montessori tevékenységek és módszerek							x

Az óvodai munka, mint a szervezett tanulás előfutára

A munka a tapasztalatszerzés, az együttműködés képességének, a céltudatosságnak, az önállóságnak és az önfegyelemnek az alakítója, ugyanakkor fejleszti a gyermekek mozgás, és kontaktusteremtő képességét, számtalan ismeretet közvetít és szocializál.

Az óvodai munka a szervezett tanulás előfutára, amelyben a teljesítmény szerepe meghatározó. Az addig vezető út pontos szabályait be kell tartani az eredmény érdekében, nem lehet abbahagyni félúton, mert akkor nem jön létre a produktum.

A klasszikus munkafajták közül gyakorlatunkban jelen vannak

Elkél a segítség - pihenés utáni ágyazás

- az önkiszolgálás,
- a felelősi tevékenységek,
- az alkalmoszerű munkák.

Pedagógiai szempontból az önkiszolgáló munka gyermekeink preferált tevékenysége, mivel a szokások hosszú folyamatban, sokszori, hasonló körülmények közötti gyakorlással szilárdulnak meg.

A hagyományos naposi munkát célszerű más tartalommal is megtöltenünk, mint pld. egy-egy játéktér napi gyakorisággal történő takarításával és rendben tartásával, szobanövények, állatok ápolásával és gondozásával, stb.

A gyermek munka jellegű tevékenysége

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége,
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezése,
- a gyermekkel való együttműködés,
- folyamatos, konkrét és reális, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése,
- a belső és külső környezetben végzendő munkák feltételeinek megteremtése.

Levélseprés

VII. A KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGI FORMÁK ÉS SZÍNTEREIK BEMUTATÁSA

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és azért, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”
(Varga Domokos)

A játék és tanulás színtereinek rendszere

A különböző játékterek azok a sarkok vagy lehetőség szerint mobil bútorokkal, szőnyegekkel, mozgatható paravánokkal, vagy átlátszó függönyökkel elkülönített színterei a csoportszobáknak, amelyekben folyik a játék, a spontán tanulás és a munka. Itt szerveződnek azok a tevékenységek, amelyek a játékos tanulást jelentik az óvodapedagógus segítségével és irányításával. A gyermekek részvételével kialakított, és igényeik szerint olykor változtatható terek biztosítják a gyermekek mikrocsoportokra való tagozódását, segítve ezzel a szocializálódásukat a személyes, közvetlenebb kapcsolat és közös élmény hatására. A játék folyamatában az óvodapedagógus és a segítő felnőttek tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását, melyet az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodapedagógus általános feladata az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó játéktevékenységek tereinek kialakítása, biztosítása.

A játékterek lehetőség szerint legyenek állandóak, ezáltal biztonságot nyújtanak a sajátos nevelési igényű gyermekek számára, és segítik a biztos tájékozódásukat.

Családi és egyéb szerepjátékok terei

A gyermekek által naponta megélt élmények kiélésének és dramatizálásának színtere. Segít az őket körülvevő világ megismerésében és változatos szerepek gyakorlásában. Az elsősorban életszerű játék eszközök, a különféle szerepekre alkalmas ruhák és kellékek a gyermekek számára ismerős eseményeket és személyeket idéznek fel, utánozzák családtagjaikat és gyermektársaik viselkedését. A szituációs játék a teljes személyiség fejlesztéséhez járul hozzá.

Vendégvárás

Az óvodapedagógus feladatai:

- az éppen aktuális játéktémáknak megfelelő játékfeltételek megteremtése (élmény, eszköz, hely, idő, tér);
- élmények biztosítása (pékség, piac, gyógyszertár, közért, zöldséges üzlet, fodrászat, posta, könyvtár, tűzoltóság, cukrászda, áruház, iskola stb.);
- érdekes témák összegyűjtése;
- a gyermekek reakcióinak tanulmányozása;
- a holpontra jutott tevékenységek továbblendítése;
- a gyermek meg nem oldott konfliktusainak feloldása;
- közös szabályok megbeszélése, szükség szerint szerepvállalás.

A differenciált fejlesztés feladatai:

- A pedagógus viselkedjen elfogadóan az óvodai keretek között nehezen kezelhető gyermekkel szemben, a pozitív fegyelmezés módszerét követve.
- A negatív viselkedést utasítsa el.
- A destruktív viselkedésnél azonnal közbe kell lépnie a pedagógusnak.
- Mindig kísérje figyelemmel a gyermekeket ebben a tevékenységközpontban, ne jelentsenek veszélyt önmagukra és társaikra.
- Bizalom és szituációs játékok tervezésével feszültségoldás.
- Lehetőség szerint testileg is legyen jelen a gyermek terében (a testi kontaktus megnyugtató lehet).
- Tegye lehetővé a pihenő sarokba történő elbújást (függő fotel, hintaló).

Verselés-mesélés, és az ének-zene, népi játék, tánc, tevékenységek tere

„Nincs nagyszerűbb dolog annál, amikor a kisgyerek issza minden egyes szavát a mesélőnek, és képzelete elindul abba a csodás világba, amit együtt teremtett meg azzal, akinek a meséjét hallgatja.”
(Lázár Ervin)

Ez a hely egy meghitt, kényelmes sarok, zug, ahol lehetőség van a gyermekeknek **könyveket nézegetni, bábozni, dramatizálni, mesélni, énekelni, körjátékozni, zenélni, akár önállóan, vagy az óvodapedagógus segítségével közösen.**

Itt vannak elhelyezve a gyermekek által használható hangszerek is oly módon, hogy az számukra látható, és az óvodapedagógus közbenjárásával elérhető legyen. A könyvespolcokon általában csak az éppen aktuális téma szerinti könyvek találhatóak, azonban igény szerint az éppen „zárt” szekrényrészből is elővehetik kedvenc könyveiket.

Az óvodában az ének-zene megszerettetése, a zenével való ismerkedés a mozgás és éneklés élményének nyújtása a népi gyermekjátékokon keresztül a legfontosabb célunk. **A mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg globális élményt nyújt a gyermekek számára. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés - zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik**

A játéktér alkalom és igény szerint mobilizálható, megfelelően tágítható

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-

zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az óvodapedagógus feladata, hogy az életkori sajátosságaihoz igazodóan:

- biztosítsa a lehetőséget a mindennapos mondókázásra, verselésre, mesélésre,
- tegye az éneklést, zenélést a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé,
- őrizze a népköltészet remekait: ismertesse meg a népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat,
- kapjanak helyet a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi,
- válogasson a kortárs irodalomból,
- más népek meséit is ismertesse meg a gyermekekkel,
- a gyermekekkel közösen képeskönyvet, mesét, ütőhangszereket használjanak, találjanak ki dalokat, mondókákat,
- erősítse a gyermekek ösztönös, spontán kezdeményezéseit,
- alkalomszerűen vonják be a szülőket is a közös éneklésbe, a hagyományok ápolásába,
- az érdekes hangszerek bemutatására szervezzenek alkalmakat,
- rendszeresen látogassák a könyvtárat, lehetőség szerint a szülők bevonásával vegyenek részt a gyermekek koncerteken és színházi előadásokon,
- szervezzen mesével kapcsolatos eseményeket (Benedek Elek-nap, látogatás a Mesemúzeumba, szülők, nagyszülők mesélése az óvodában stb.),
- a zenehallgatási anyag megválasztásánál a nemzetiségi nevelés esetében vegye figyelembe a gyermekek hovatartozását is,
- a gépi zenét csak megfelelő válogatással és ízléssel használja.

A differenciálás lehetőségei:

- ünnepekhez, jeles napokhoz kötve, más csoportbeliekhez társulva tanítsanak a mozgáskultúrájuknak megfelelő játékokat,
- lehetőség szerint minden korosztály igényeinek és érdeklődésének kielégítése,
- a kicsiknek szóló irodalmi tevékenység minden korosztály számára lehet kötelezően választható,
- az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetésének ajánlása,
- az irodalmi élményt sokféle egyéb tevékenységgel kapcsolhatjuk össze, így biztosíthatjuk számukra az optimális fejlődést,
- az anyag kiválasztás lehetőségeinek kihasználása,
- az egyéni képességek figyelembevétele.

Ez az a tevékenységtér, ahol a gyermekek a kötött formában szervezett tevékenységek kivételével a nap bármely szakában szabadon fejleszthetik és kipróbálhatják saját kreativitásukat és megismerkedhetnek új anyagokkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó és a természetes anyagok széles választéka, és mint speciális eszköz, a festőállvány. Ez a tér ösztönzi a kreativitást, a verbális kommunikációt, az önértékelést, finom-, és nagymotoros mozgásokat és az intellektuális képességek fejlődését. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos.

Alkotásra ösztönző eszközök

Szövés alapjainak elsajátítása

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó-, és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzetének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására:

- az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret biztosít,
- a feltételek biztosítása (élmények, megfigyelések, lehetőség szerint természetes anyagok, eszközök, rend és tisztán tartás),
- előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását,
- a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés során folyamatosan keresi az új megoldásokat,
- igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására,
- oldott légkör, jó hangulat megteremtése,
- megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival,
- népi kismesterségekkel való ismerkedés,
- egyéni fejlettséghez igazodva a képességek fejlesztése,
- a térbeli tájékozódás, a képi – plasztikai kifejezőképesség,
- a komponálás, rendezés képességének fejlesztése,
- a gyermekek tér – forma és színeképzetének fejlesztése,

- vizuális (és egyéb más tevékenységek során) a nemzeti jelképeinkkel: zászlóval, koronával való élményszerű ismerkedés biztosítása,
- egyszerű művészeti alkotásokkal való ismerkedés,
- láttassa meg, amit a természet és az ember létrehozott, ami gyönyörködtető, ami esztétikus,
- törekedjen arra, hogy a művészeti tevékenységek minél jobban összekapcsolódjanak,
- törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségígéretek beazonosítására,
- a gyermekmunkák megbecsülése, cserélése, aktualizálása,
- a gyermekek munkáinak megfigyelése, elemzése,
- a képi megjelenítés és a verbális megfogalmazás összekapcsolása,
- alkalomszerű kiállítások rendezése a szülők bevonásával,
- a felhasználható anyagok folyamatos gyűjtése és tárolása: hasznos hulladékok újbóli felhasználása (flakonok, dobozok, tojástartó, sajtos doboz, dugók stb.).

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- a tevékenységközpont eszközeinek folyamatos biztosítása,
- választási lehetőségek nyújtása az egyes gyermek saját képességeihez mérten,
- az adott csoportban fellelhető fejlődési szintekhez, eltérésekhez való alkalmazkodás,
- a gyermek részéről választási, döntési lehetőség biztosítása,
- kiemelt figyelem a tehetséges gyermekekre (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek felkutatása).

Manipulációs tevékenységek tere

Itt kirakó, társas, konstrukciós, logikai és egyéb képességfejlesztő játékok kapnak helyet. Ezekkel tanulhatnak meg a gyermekek csoportosítani, sorba rendezni, szabályokat alkotni és azoknak betartását gyakorolni. Ezek a játékok intellektuálisan fejlesztik a gyermekeket, valamint fejlődik finommozgásuk és a szem-kéz koordináció.

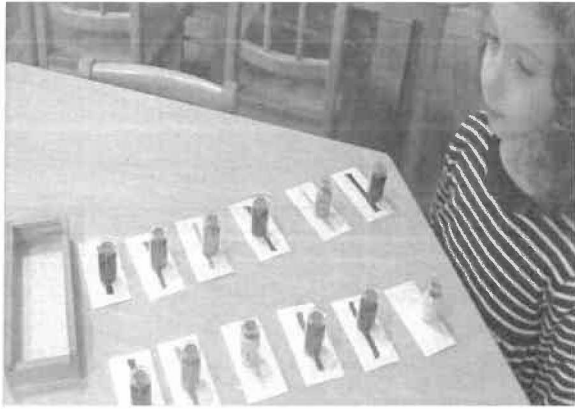
Ebben a játéktérben helyezük el azokat az eszközöket is, melyekkel információkat gyűjthetünk a gyermekek matematikai, gondolkodási szintjeiről.

Játék a rudakkal

Játék a színes hengerekkel

Játék a színekkel

Játék a barna hasábokkal

Guilford szerint a kreativitás a divergens (széttartó) gondolkodásban nyilvánul meg. „A divergens gondolkodás teszi lehetővé egy probléma több oldalról való megközelítését annak megoldása során, illetve olyan elemek összekapcsolását, amelyeket rendszerint egymástól függetlennek, vagy össze nem illőnek tartunk.”

Jellemzői:

- a problémák iránti érzékenység,
- a gondolkodás könnyedsége, amely a szavak, gondolatok közötti kapcsolatok gyors képzésében nyilvánul meg (fluencia),
- a gondolkodás rugalmassága, ez teszi lehetővé a megoldások célszerű variálását (flexibilitás),
- a gondolkodás eredetisége, a szokatlan megoldások képességében rejlik (originalitás).

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek képességeinek megfelelő játékok és eszközök biztosítása, saját játékok készítése
- a gyermek által kezdeményezett játék kínálta lehetőségek felismerése,
- a gyermekek gondolkodásmódjának, ötleteinek folyamatos megfigyelése,
- a saját matematikai nyelv használatával példaadás a gyermekeknek, és ezzel konkrét tapasztalatainak kiterjesztésére biztatva őket,
- a választás lehetőségének biztosítása,
- az itt zajló játéktevékenységek adjanak lehetőséget a szabályalkotásra, az önálló gondolkodásra,
- az óvodapedagógus tudatosan figyeljen arra, hogy a gyermekek találjanak megoldásokat egy-egy számukra problémát jelentő helyzetben.

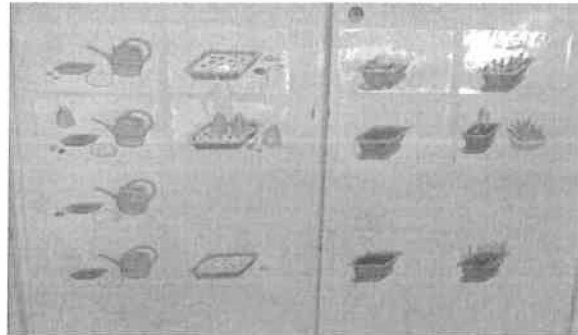
A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- a gyermekek egyéni képességei szerint fejlesztés a különböző szabályjátékokban;
- gondoskodni arról, hogy az itt elhelyezett eszközök lehetőséget biztosítsanak alapvető matematikai gondolkodási készségek fejlődéséhez;
- egy-egy matematikai tapasztalat megerősítése érdekében matematikai tárgyú kérdések megfogalmazása;
- lehetőség teremtése az ép fejlődésű és a sajátos nevelési igényű gyermekek együttes játékára (pl. társasjáték)

A természettudományos tapasztalatszerzés belső tere

Alapelvünk, hogy amit a természetes környezetben lehet megfigyelni, azt lehetőség szerint ott figyeltessük meg. Mindig a gyermekek szemszögéből ítéljük meg: mi az érdekes a világból. Ez a játék és tanulási tér arra alkalmas, hogy kielégítse a gyermekek érdeklődését a természeti jelenségek és a természetben található tárgyak iránt.

A gyermekek érdeklődésének, az évszakoknak, a vizsgált témáknak megfelelően ez a tér gyakran változik. Itt kap helyet a földgömb, a nagyító/távcső, az adott témának megfelelő könyvek, növények, termések, a bogármegfigyelő doboz stb., melyek a gyermekek számára ismertek és érdekesek.

A növényhajtás folyamatábrája

Az óvodapedagógus feladatai:

- mikro-, és makrokörnyezet megismertetése, pl. az óvoda udvara; állatkereskedés látogatása; stb.,
- érdekes alapanyagok biztosítása,
- kérdésfeltevésekre biztassa a gyermekeket,
- tapasztalatszerzés biztosítása több érzékszerv bevonásával,
- eszközök biztosítása,
- nyugodt légkör megteremtése,
- ötletek, témák javaslata, amik a gyermeket foglalkoztatják,
- önálló gondolkodásra serkentse a gyermekeket,
- szabályok, korlátok alkotása együtt a gyermekekkel.

A differenciált fejlesztés feladatai:

- gyermekek egyénenkénti megismerése; képességek, erősségek, gyenge pontok regisztrálása,
- tehetséggondozás,
- gyermekek produktumának elemzése (verbális megnyilvánulások),
- gyermekek érdeklődési körének ismerése,
- természet megszerettetése; pl. a „nem szeretem” állatok elfogadtatása.

A homok és a víz (homok-víz asztal) akár a szabadban, akár a csoportszobában a gyermeki tanulás egyik lelegevenebb helyszíne, ahol **lehetőség nyílik minél több érzékszerv egyidejű használatára.** A természetes anyagokkal való ismerkedés során a gyermekek szabadon alkothatnak, gondolkodhatnak, kommunikálhatnak, gyakorolják finom-, és nagymozgásaikat. **Fejlődnek matematikai képességeik és gyarapodnak természettudományos ismereteik.**

Az óvodapedagógus feladatai:

- az anyagok tulajdonságainak sokoldalú megtapasztaltatása;
- a gyermekek tapasztalatait kiegészítő érdekes jelenségek létrehozása;
- a közös élményeket reprodukáló terepasztal kellékeinek kiegészítését szolgáló tevékenységek szervezése;
- a jelenségek mögötti összefüggések magyarázata;
- az integrált témafeldolgozást segítő tevékenységek indukálása (élmény felelevenítése beszélgetéssel, a különböző játékterek összekapcsolódása, ösztönzés);
- a gyermekek kezdeményezéseit szolgáló feltételteremtés;
- a tapasztalatok megfogalmazásának támogatása, a szókincsbővítés;
- az itt gyakorolt speciális szokásrendszer gyakorlásával (vigyázunk a rendre és a tisztaságra, szükség szerint a kilocsant víz vagy homok feltakarítása stb.) a megegyezés és kivárási képességek fejlesztése.

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- a sokféle érdeklődési körnek megfelelő eszközök biztosítása,
- megfelelő fejlesztési alkalmak keresése az egyéni és mikrocsoportos foglalkoztatásra,
- az azonos témán belüli különböző tevékenységek kezdeményezése,
- minden helyzetben több lépcsőfok felkínálásával a választhatóság elvének érvényesítése.

Építősarok, építőszőnyeg játéktér

Itt találhatóak a különböző alakú és méretű építőelemek és kiegészítő játékok, melyek alkotásra, és a különböző élmények megvalósítására ösztönzik az ott játszókat. A gyermekek nagyon sok mindent tanulnak az építőjátékokkal való foglalatosságaik során.

Ebben a térben fejlődik a gyermekek kreativitása és a koncentrációs képességük, és játék közben tapasztalatokat szerezhetnek a matematika és fizika, valamint a téri tájékozódás világából.

A gyermekek érdeklődése élményeik függvényében változatos, és igen sok kiegészítő eszközt lehet itt használni, mint például az ember és állatfigurákat, zászlókat, különböző közlekedési eszközöket, stb.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ismerje meg a gyermekeket, és érdeklődésüket,
- olyan témákat, ötleteket alkalmazzon, amely a gyermekek igényét, szükségleteit elégíti ki,
- úgy rendezze az eszközöket, hogy önálló gondolkodásra késztesse,
- megfigyeléseket végez,
- folyamatosan kiegészíti a területet az igényeknek megfelelően,
- szabályokat, korlátokat alkot a gyermekekkel,
- előkészít, tervez, szervez,
- élményszerzés lehetőségeinek megteremtése.

Differenciált fejlesztés lehetőségei:

- eltérő érdeklődéseknek megfelelő eszközök biztosítása,
- térbeliség és síkbeli ábrák leképezésével, eszközök méret, szín, és formagazdagságával,
- választási lehetőségek nyújtása az egyes gyermekek saját lehetőségeihez képest,
- matematika tárgyú helyzetek teremtése,
- saját tervezésű modellek és eszközök bevonása az egyes játékszituációkba,
- a csoport szokásrendszerének vagy a projektekhez kapcsolódóan az otthonról behozott játékok és egyéb eszközök adta lehetőségek kihasználása.

Mindazt, amit a gyermekek bent játszanak, az eszközök megfelelő biztosításával megtehetik a szabadban is. A szabadtéri játék a szocializáció egyik jelentős színtere. **Megtanulják tisztelni a természetet, gyarapodnak ismereteik a világról, és segíti őket annak megértésében, hogy ők hogyan illeszkednek a világba.**

Télemler építés az óvoda udvarán

Önfeledt játék az udvaron

Itt fejlődnek legjobban a nagy-, és finommotoros mozgások. A kinti környezetet a csoportszoba kiterjesztésének tekintjük, ahol a tevékenységeket éppen olyan körültekintéssel kell megtervezni, mint odabent. A szűkebb és tágabb lakókörnyezetben tett séták valódi felfedezést és tapasztalatszerzést biztosítanak a gyermekek számára.

Önfeledt játék a természetben

Önfeledt játék télen, az udvaron

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítsa, hogy a szabad területen a gyermekek önállóan játszhassanak, csendes foglalatosságot is végezhesenek,
- legyen elég eszköz a „hadakozások” elkerülésére,
- ne legyen semmilyen veszélyes anyag, vagy eszköz az udvaron,
- figyelemfelhívás a biztonságos játék szabályaira,
- a szabadtéri tevékenység összekapcsolása tanulással, ismeretbővítéssel,
- A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- speciális tényezők szem előtt tartása,
- a gyermekek fizikai képességeinek, korlátainak, egészségi állapotának figyelése, megfigyelése,
- speciális mozgással rendelkező gyermek állandó figyelemmel kísérése (mozgáskoordináció, mozgásrendezés, tehetséggondozás stb.),
- önbizalom erősítése („te erre már képes vagy” „próbáld meg”) Segítséget adhatunk, de mindig csak azt tehesse a gyermek, amihez kedve van, amit képes megcsinálni.

Óvodai tábor – Fókuszban a természet

A szülők hathatós támogatásával lehetőség és igény szerint sor kerülhet néhány napos nyári tábor szervezésére. A nagycsoportos gyermekek változatos környezetben tölthetnek néhány napot, ismerkedve a különböző életmódszokásokkal, az ott élő gyermekekkel és felnőttekkel, a természettel.

A tábori életre történő felkészülés pedagógiai tartalmai – Az óvodapedagógus feladatai

- **gondos helyszínválasztás a jogszabályi elvárások betartásával,**
- szülői tájékoztatás az egyéni sajátosságok figyelembevételével,
- gyermekek tájékoztatása: tábori napirend, tervezett programok, gyermeki igények,
- ismeretnyújtás az egészségügyi szempontból veszélyes állatokról: kullancs, méh, darázs,
- figyelemfelhívás a személyi higiénia fokozott betartására,
- speciális tevékenységekhez kapcsolódó tartalmak: fürdőzés, túrázás stb.

Az óvodai játék és tanulás további szinterei

Az óvoda mikrokörnyezete által nyújtott lehetőségek:

- az óvodaépület egyéb helyiségei: tornaterem, logopédiai / fejlesztő szoba, folyosók,
- az óvoda udvara, kertje.

Az óvoda makrokörnyezete által nyújtott lehetőségek – a kerület adta lehetőségeink:

Óvodánk azokra a nevelési területekre, lehetőségekre helyezi a hangsúlyt, melyeken koncentráltan tud pozitív nevelő hatást kiváltani.

A környező világ megismerésébe ma már szorosan beletartozik a technikai világ megismerése is. Nem zárkozhatunk el ez elől, beengedjük az óvodába kellő mértékletességgel és tudatossággal.

A külső világ megismerésének lehetséges színhelyei:

- óvoda környéke – piac, zöldséges, virágüzlet, könyvtár, stb.,
- Naphegy, Tabán, Gellérthegy, Budai Vár, Vérmező,
- Hadtörténeti Múzeum, Nemzeti Galéria.

Kerületen kívüli, tágabb környezet adta lehetőségek (évente, a szülőkkel történő megállapodás szerint):

- Almáskertek, nyári tábor színhelyei stb.,
- Mezőgazdasági Múzeum, Magyar Természettudományi Múzeum,
- Déli-pályaudvar és környéke,
- Néprajzi Múzeum,
- Szentendrei Skanzen,
- Budakeszi Vadaspark,
- Madárovei helyszínek, pl. a Pilis hegységben.

Az elmúlt évek gyakorlata szerint szülői igényekre alapozottan és a gyermekek fejlettségi állapotának függvényében a nevelési program célrendszerét szolgáló – térítési díj ellenében igénybe vehető – foglalkozások színterei általában az alábbiak:

- korcsolyázás,
- vízhez szoktató úszás,
- zene-ovi,
- drámajáték,
- néptánc,
- ovi-foci,
- balett,
- angol,
- sakk.

VIII. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYAI ÉS ÜNNEPEI

Ünnepeinkhez kötődően fontos feladatunknak tekintjük a kötődés alapját is szolgáló keresztény kulturális értékek megismerését és megtapasztalását, mint a: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás.

A hétköznapiakon rendszeresen ismétlődő tevékenységeket hagyománnyá váló ünnepek – jeles napok – gazdagítják, melyeket az évek során szerzett pozitív élmények alakítottak ki. Távlatot jelent a gyermekek számára ezekre az alkalmakra való közös tervezgetés, készülődés, az örömmel teli várakozás. Ünnepeinket a természethez, a népi hagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó alkalmakhoz igazítottuk: melyeket a felnőtt közösség játékaival, szereplésével is színesítjük („alakoskodás”, néptánc, népdal, éneklés).

Bepillantás az óvodai ünnepeinkbe

Szüret

Karácsony

Márton nap

Farsang

Húsvét

Mikulás

Pünkösöd

A gyermekek ünnepei:
születésnap, gyermeknap,
Anyák napja, Apák napja
évbúcsúztató,
nagycsoportosok
búcsúztatása

Társadalmi ünnep:
Március 15.
megemlékezés

Március 15-én

Anyák napján

Óvodánkban a szülők betekinhetnek az óvoda életébe:

- igény szerint, az óvodapedagógusokkal egyeztetett időpontban,
- nyitott napokon, ünnepélyeken,
- játszódélutánokon: ünnepi előkészületekben való aktív részvétel, kézműves foglalkozások, barkácsoló délutánok stb.,
- tavaszi, őszi vásárokon,
- sportnapokon,
- a szülőkkel egyeztetett egyéb alkalmakkor a feladatellátási helyek nevelőtestületeinek döntése szerint, pl. farsang, karácsony stb. ünnepe.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is aktívan részt vegyenek az ünnepi előkészületekben, szervezésben, építünk a gyermekek ötleteire.

- gyűjtőmunka: kirándulásokon, a család bevonásával otthonról, az óvodapedagógusok részéről zenei és irodalmi anyag gyűjtése,
- „nagytakarítás”,
- az óvoda helyiségeinek díszítése,
- közös sütések,
- ajándékkészítés a szülőknek,
- a témákhoz kapcsolódóan kiállítások megtekintése.

Az ünnepek és hagyományéltető programok személyiségfejlesztő hatásai – a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Játékos térmozdulatokat ismer, alkalmaz.
- Dallamot, ritmust, mozgást rögtönöz.
- Szívesen dramatizál, bábozik, az ismert mondókák, versek és motívumok felhasználásával: mesélés, népi színjátás.

- Beszéddel, mozgással megjelenítve kitalál történeteket, egyszerű meséket.
- Beszédhelyzeteknek megfelelően szófajokat, mondatfajtaikat, különböző mondat szerkezeteket alkalmaznak.
- Játékeszközök, bábok, díszletek, különböző használati eszközök készítésével a vizuális látás és érzékelés fejlődése.
- A közös tevékenységekben a gyermekek aktívan vesznek részt, a kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat (leányok- legények szokásai) szituációtól függően elfogadja az alá-, fölé-, és mellérendeltségi helyzeteket.
- Segítséget nyújtanak egymásnak, ha szükséges, önállóan is keresik a segítségnyújtás formáit.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire.
- Érdeklődnek egymás iránt, figyelnek egymásra, türelmesen meghallgatják egymást és az óvodapedagógust, az alapvető metakommunikációs jelzéseket felfogja, alkalmazza.
- Tudják, hogy egy összetartozó közösség tagjai, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Tisztában vannak az alapvető udvariassági szokásokkal és alkalmazzák azokat (köszönés, kérés stb.).
- Alkalmazkodjanak és fogadják el az alapvető szabályokat, korlátokat, késleltetni tudják szükségleteiket, kialakul feladattudatuk, feladattartásuk szintje megfelelő.
- Kialakul egészséges „én-tudatuk”, tolerálják egymás különbözőségét, akarataikat alá tudják rendelni mások akaratának.
- Érdeklődést mutatnak az iskola iránt.

IX. INKLUZÍV PEDAGÓGIA – INTEGRÁCIÓ A SAJÁTOS SÁGOK MEGŐRZÉSÉVEL, A KÜLÖNB SÉGEKHEZ VALÓ ALKALMAZKODÁSSAL – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEKET

*„Keresem minden gyermek titkát, és kérdezem, hogyan segíthetnék abban, hogy Önmaga lehessen?”
(Janusz Korczak)*

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek

- **tanulási nehézséggel küzdők** (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi-, szociális-, kulturális-, nyelvi hátrányok),
- **tanulási zavarral küzdők** (például: BTMN, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba).

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek

- **visszahúzódo** (regresszív) és depresszív (félénk, csendes, visszahúzódo stb.) viselkedésű gyermekek. Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás stb.

- ellenséges (agresszív) és inkonzekvens (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.) viselkedésű gyermekek. Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek

- **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.),
- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei),
- **pszichomotoros tehetség** (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület),
- **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító).

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés – a tehetségígéretes gyermekek felismerése

- a tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik;
- a pedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetségígéretes gyermeket sejtet;
- a kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedetlenség;
- a valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában”.

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyermekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek. Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetségígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekben célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

Különleges bánásmódot igénylők még:

- a nemzeti kisebbségekhez tartozók,
- a bevándorlók.

Eltérések

- az anyanyelv és a többségi nyelv birtoklása,
- kulturális sajátosságok; eltérés a többségi kultúrától,
- csoportkohézió; a többséghez való viszony.

Multikulturalizmus és interkulturalizmus

- **Multikulturalizmus.:** A kisebbségi társadalmi csoportok nyelvének és kultúrájának megjelenítése a pedagógiai hatásrendszerben.
- **Interkulturalizmus:** Egy óvodában a többséghez és a kisebbséghez tartozó gyermekek együttnevelése.

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

- Óvodahasználó gyermekeink szociokulturális háttere kiegyensúlyozott és jó képet mutat, munkánk tervezésénél azonban figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi

lehetőségekkel bíró, több gyermeket nevelő, esetleg egyszülős, vagy nevelőszülők által nevelt családokét.

- **Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében és fejlesztésében.** A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.
- **Feladatunk** az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő – **kapcsolattartás.**

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.

Környezeti okok lehetnek

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek.
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése.
- Szülők iskolázatlansága.
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér.
- Negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok lehetnek

- Munkanélküliség.
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem.
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen.
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékos mozgáskorlátozottság, érzékszervi károsodás (látás, hallás...), szervi rendellenesség.
- Tartós betegség.
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyermek).
- Higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása.
- Az önművelés igényének kialakítása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.

- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A testnevelés és sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás-, és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés.
- A sport-, és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése.
- Interkulturális ismeretnyújtás: Pl. életvezetés, cigány irodalom, a cigányság története.
- Tehetségigéretes gyermekek felkészítése.
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak.
- Igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt.
- A családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása.
- Mozgáslehetőség biztosítása.
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum – Neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás: Szülő Klub működtetése az igények függvényében.
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: Nyitott napok, Egészség Nap, barkácsolás, kertgondozás stb.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadóórákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül.

A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény a sajátos nevelési igényű – mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekek eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít.

Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A gyermekek között fennálló különbségeket Pedagógiai Programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük és számos helyen beépítettük. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodóképesség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez:

- fontos, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,

- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer-, és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Óvodánkban az együttnevelés – az illetékes Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint. Feladatellátási helyeinken a személyi és tárgyi feltételek adott a gyermekek inkluzív neveléséhez.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team-munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a Szakértői Bizottság szakvéleménye.

Nevelőmunkánk során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, terapeuta együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai:

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.

- Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei;
 - képességei, kialakult készségei;
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei;
 - családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd-, és nyelvi készségek, az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmazottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

Pedagógiai Programunkat egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok, eszközök biztosítása.
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés.
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához piktogramok, folyamatábrák használata.
- Az óvodapedagógusok, valamint a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Óvodánk többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget:

- Pedagógiai Programunk készítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit.
- Külön gondot fordítunk arra, hogy – kompetenciáink függvényében – a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.
- Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazó pedagógusi szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.
- Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a Szakértői Bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:
 - szükség esetén a fejlesztő szakember útmutatásainak és tanácsainak figyelembevételével – beépítve a gyermek fejlődési naplójába, annak részeként - egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
 - a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja;
 - egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
 - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
 - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező, szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:
 - segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását;
 - javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására;
 - segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről;
 - együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
 - segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában;
 - kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával;
 - részt vesz a befogadó közösség felkészítésében;

- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Óvodánk igénybe veheti az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a Pedagógiai Szakszolgálati, a Szakértői Biztossági, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségével a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai tevékenységek/foglalkozások körébe építik be az óvodapedagógusok. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén:

Minden tevékenység során kiemelt feladat a minél több érzékszerven keresztüli tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi-, beszéd-, vagy értelmi sérülés – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén:

Mozgásfejlesztés

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely-, és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy-, és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet-, és helyváltogatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus-, és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs-, és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

A látássérült gyermek

Óvodánk az épületek adottságaiból fakadóan kizárólag csak gyengénlátó kisgyermeket tud befogadni.

A gyengén látó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengén látó gyermek gondolkodás-, és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért **különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.**

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi-, érzékszervi-, vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. **Ez azonban csak gyógypedagógiai óvodai ellátásban (EGYMI) valósulhat meg.**

A hallássérült gyermek

A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van.

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munka jellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

- **A halmozottan fogyatékos hallássérült gyermekek** esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi-, érzékszervi-, értelmi-, vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – gyógypedagógiai-, pedagógiai-, pszichológiai-, és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek

számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére;
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére;
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére;
- a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására;
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd fogyatékos gyermek: Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a Szakértői Bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszéd fogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.

A beszéd-, és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

Az óvodai nevelés/fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi-, érzékszervi-, és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek: Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés-, és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az

óvodai nevelés elsődleges feladata. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodában megvalósuló esélyegyenlőségi intézkedések közvetlen céljai: Az óvodai nevelés közvetlen célja az esélyegyenlőség biztosítása terén a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése. A pedagógiai és az egyéb lépések tehát nem szociális, hanem nevelési/pedagógiai irányultságúak. Minden lépés a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő – a beiskolázhatóságot biztosító – fejlődését szolgálja.

A szociális hátrányok kompenzálása: A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi, átveheti a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. E helyett mélyebb együttműködésre törekszik a többi szereplővel, a szülőkkel, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel. Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel.

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során;
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során;
- gyermeki jogok gyakorlása során;
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások);
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes, és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson;
- érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során;
- a gyermek csoportban való elhelyezése során;
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön;
- megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön.

X. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

*„Az emberek egymásért születtek.”
(Marcus Aurelius)*

Gyermekvédelmi tevékenységünket a Gyermekvédelemről és a Gyámügyi Igazgatásról, valamint a köznevelésről és annak módosításairól szóló törvények és jogszabályok határozzák meg:

- Minden gyermeket érintő döntésben elsődlegesen a gyermekek érdekeit vesszük figyelembe.
- Biztosítjuk a gyermekek jogait fajra, nemre, vallásra, származásra stb. való tekintet nélkül.
- A gyermeknek joga van a testi-, értelmi-, érzelmi-, és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.
- Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez, fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek a különleges ellátáshoz.
- A gyermek emberi méltóságát tiszteletben kell tartani.
- Személyes adatokat meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében a törvényi elvárások és előírások szerint kezelünk, ezt megelőzően erről a szülőket tájékoztatjuk. A gyermek, valamint a gyermek személyes adatai – jelzések esetén – csak a törvényben meghatározott célból és személynek (szervezetnek) továbbítható.
- A gyermekeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
- A gyermekeknek joga, hogy biztonságban és egészséges környezetben nevelődjenek.
- A gyermekeket védeni kell a fizikai, lelki erőszakkal szemben.
- A sajátos nevelést igénylő gyermekkel való kiemelt foglalkozás minden óvodapedagógus kötelessége.

Kerületünkben a gyermekvédelmi munka több évtizedre tekint vissza. A gyermekvédelmi munka első és legfontosabb feladata a megelőzés megszervezése és a speciális segítséget igénylő gyermek és családok tájékoztatása, segítése.

A gyermekekre való fokozott odafigyelés lehetővé teszi, hogy a személyiségfejlődési problémákat időben felfedezzük. Ilyenek: testi-, szellemi fejlődésben való elmaradás, nehezen nevelhetőség, higiénés gondozatlanság, súlyos familiáris konfliktusok.

Mivel a családnak a nevelésben elsődleges szerepe van, ezért az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős együttes feladata a szülők segítése, olykor az egész család „nevelése”, gondozása, védelme. Bizonyos esetekben a gyermekvédelmi rendszer szociális szakembereit, valamint a családorvos, védőnő segítségét is igénybe kell vennünk: Ha a gyermek fejlődése, egészsége a családban veszélyeztetve van, kötelességünk segítséget kérni a további intézkedéshez. Más esetekben a szülő tudtával és beleegyezésével megfelelő szakember segítségét kérjük (pl. logopédus, gyógypedagógus, gyógytornász).

Alapelvünk:

- Az óvoda dolgozói, a szülők és a gyermekek körében legyen természetes a másság elfogadása, a mássággal való együttélés, különös tekintettel a gyermek fogyatékoságára, retardációjára.
- Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek szexuális felvilágosítása a szülők joga.

A gyermekvédelmi munkánk célja:

- A halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetben élő gyerekek problémáinak mielőbbi felismerését követően a probléma kezelése, segítése, ellensúlyozása, a hátrányok csökkentése.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek önmagukhoz képest eljussanak a fejlődő képességük optimális fokára és ehhez megkapják a megfelelő segítséget.

A célok elérése érdekében feladataink:

- családokkal jó kapcsolat kialakítása – tolerancia, elfogadás, bizalom kialakítása;
 - a gyermek elfogadtatása a társak körében – tolerancia;
 - fokozatosság elvének megtartása;
 - biztonság megteremtése;
 - gyermek aprólékos megfigyelése, pozitívum kiemelése;
 - gyermeki és szülői jogok érvényesítése;
 - együttműködés segítő, speciális szolgáltatást nyújtó szervezetekkel;
 - a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően különböző támogatásokhoz történő segítségnyújtás;
 - felzárkóztatás megszervezése.
- szükség esetén javasoljuk a szülőknek, hogy keressék fel a Gyermekjóléti Szolgálatot.

A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen felelős – Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

1. szint: Az óvodapedagógusok szintjén:

- A gyermekek és a szülők **jelzéseinek fogadása.**
- A hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felismerése, felfedezése.
- Az ebbe a körbe tartozó gyermekek személyiségéhez illeszkedő **differenciált és egyéni fejlesztés.**

2. szint: Gyermekvédelmi koordinátorok (megbízottak) szintjén:

- A pedagógusoktól beérkező **információk gyűjtése** →
- A meglévő információk alapján a gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a **tanácsadásra és forrásfeltárássra** (szociális támogatás, étkezési támogatás stb.) a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetben lévő szülők felé a **kapcsolattartásra** a Család-, és Gyermekjóléti Szolgálat felé.

3. szint: Óvodaigazgatói szinten:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermekek érdekeinek érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- Szükség szerinti feladata: **határozottan felvenni a kapcsolatot** az illetékes gyermekjóléti szolgáltatást biztosító intézményekkel.

Az óvodaigazgató feladatai:

- gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről, és beszámoltatja az elhangzottakról;
- évente egy alkalommal értékeli és minősíti a gyermekvédelmi munka eredményességét;

- a rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, és az érintett óvodapedagógusokkal folyamatosan egyeztet és a megfelelő intézkedéseket megteszi;
- a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint vagy segítséget kér, vagy nyújt a gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek, adott esetben a rendőrhatalóságnak;
- írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről és elérhetőségéről;
- segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

A gyermekvédelmi feladatokat koordinálók feladatai:

- a nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott évre;
- nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket;
- az étkezési kedvezmények dokumentációinak folyamatos vezetése és karbantartása céljából kapcsolatot tart az óvodatitkárral;
- szükség szerint családlátogatások végzése az óvodapedagógusokkal;
- a fogadóórák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megoldásában;
- segélykérő lapok kitöltéséhez segítségadás, javaslatok készítése (együtt az óvodapedagógusokkal);
- a központi faliújságon a szülők folyamatos tájékoztatása az őket érintő témákban;
- szükség szerint hospitálások, tapasztalatcserék végzése a csoportokban;
- folyamatos kapcsolattartás az óvodapedagógusokkal;
- kerületi gyermekvédelmi továbbképzéseken, konferenciákon történő részvétel;
- félévente beszámoló készítése az óvodapedagógusok és az óvodaigazgató felé;
- szükség szerint kapcsolatfelvétel – kapcsolattartás:
 - ✓ Gyámhivatallal,
 - ✓ Gyermekjóléti intézményekkel – Szociális segítő munkatárssal.
 - ✓ I. kerületi Pedagógiai Szakszolgálattal
 - ✓ Egészségügyi intézményekkel.
- abban az esetben, ha az óvoda a felmerülő problémákra nem tud megoldást találni, kapcsolatfelvétel a mindenkori jegyzővel.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és járását,
- biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésre javaslatot tesz,
- a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a támogatáshoz való hozzájárulást javaslatával elősegíti,
- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket és okokat felismeri, és szükség esetén szakember segítségét kéri,
- a feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja, ezekről a gyermekek fejlődési naplójában feljegyzést készít,
- szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésük elősegítése: *A halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetű, fejlődésükben lemaradt, vagy lassabban fejlődő gyermekeknek, különösen nagy szükségük van a megértő, türelmes bánásmódra. Ha érzik a gyermekek, hogy elegendő időt és segítséget kapnak, szívesebben vállalnak komolyabb erőfeszítéseket. A feladatokat a fejleszthetőség tempója határozza meg. Elsődleges feladat, hogy feltérképezzük a gyermek*

képességeit, területenkénti fejlettségét. A hátrányos helyzetű gyermekeknél a szükségletek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett.

- a szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolat kialakítása,
- közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.

Szociális segítő szolgáltatás az óvodában

Az óvodai szociális segítő szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében – igény szerint – a szociális segítő munka eszközeivel nyújt támogatást az óvodába járó gyermeknek, a gyermek családjának és az intézmény pedagógusainak.

Az óvodai szociális segítő egyéni, csoportos és közösségi szociális munkát végez, valamint támogatást nyújt a gyermekvédelmi feladatok ellátásában.

Ennek keretében segíti:

- a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedéséhez,
- a gyermeket lehetőségei kibontakozásában,
- a gyermek óvodába járási kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását,
- a gyermek családját a gyermek óvodai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában,
- prevenciós eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését és
- a jelzőrendszer működését.

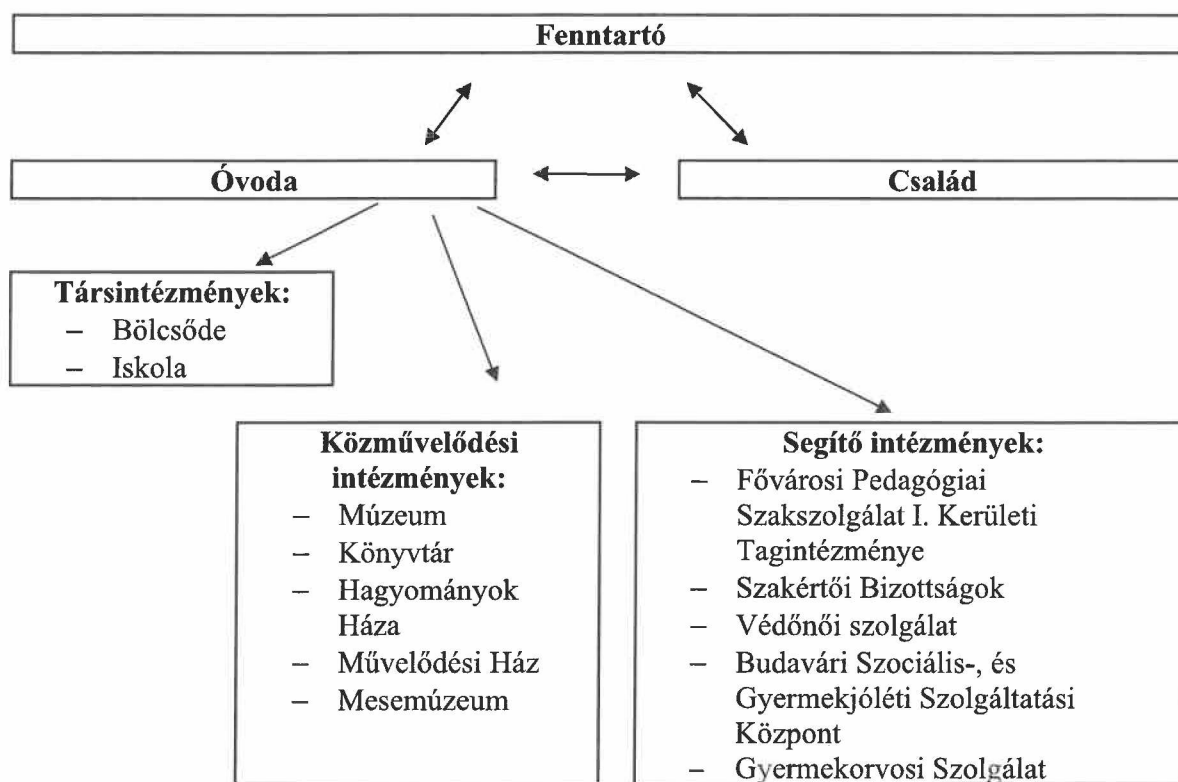
XI. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Intézményünk kezdeményező és nyitott a kapcsolattartásban elsősorban azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, valamint az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei során alkalmazkodunk a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez.

A család- óvoda kapcsolata – Az óvoda családsegítő és családokat támogató tevékenysége

A kapcsolattartás szinterei:

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, a továbbfejlesztés lehetőségei:

Az óvodai és családi nevelés összhangjának megteremtése érdekében **kiemelt feladatunk a családokkal való együttműködés, a megfelelő kapcsolatok kialakítása, felkutatása és mélyítése.** Az ehhez szükséges kölcsönös bizalom elvét minden esetben betartjuk. *Fontos ehhez a kapcsolat megfelelő kiépítése és kölcsönös ápolása.*

A családnak jelentős a szerepe, hiszen a gyermeke születése pillanatától hat, alapvető viselkedési és érzelmi modelleket vés be a személyiségébe. Az együttnevelés szempontjából meghatározó jelentőségű, hogy megismerjük a gyermekek családját, otthoni környezetüket, élettörténetüket, fejlődési jellemzőiket.

Napjainkban az oktatásirányítás képviselői és a pedagógusok egyaránt világosan látják, hogy társadalmilag is a legnagyobb problémák egyike az erkölcsi kérdések közös értelmezése és

azok gyakorlati megvalósulása. Ezért tartjuk nagyon fontosnak, hogy a családokkal együttműködve a viselkedéskultúra fejlesztésére tudatosan irányítsuk a figyelmünket.

Amikor az allergiás gyermek óvodába kerül: Érintettség esetén az óvodapedagógusok az első szülői értekezleten, azt követően pedig szükség szerint kell, hogy kezdeményezzenek szülői beszélgetéseket, amikor elmagyarázzák pl. a napi rutin sajátosságait, ismertetik az aktuális betegség (lázgörcs, asztma, epilepszia, diabétesz, stb.) óvodai kezelésének eljárásrendjét. Fontos a többi szülő tájékoztatása arról, hogy a csoportban betegséggel küzdő gyermek van: annak bemutatása, hogy milyen betegségben szenved a gyermek, és annak milyen tünetei lehetnek, szükség esetén milyen lépések megtétele szükséges. Szükség esetén sor kerül csoportos családi beszélgetés (szülői értekezlet) szervezése az egészségügyi ellátásban dolgozók meghívásával a betegség bemutatásáról és az óvoda feladatellátásáról.

Ennek érdekében:

- el kell nyernünk a szülők bizalmát,
- az óvodapedagógusnak kell kezdeményező szerepet vállalnia,
- a gyermek egészségállapotának megismerése, különös tekintettel a diabéteszrel élő és a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, egészségének megőrzése,
- az óvoda minden dolgozójának előítéletektől mentesen kell közelednie minden családhoz,
- kötelességünk megismerni a családok szokás-, és normarendszerét,
- pozitív, követendő és példa értékű minta adása dolgozói és intézményi szinten egyaránt.

Célunk az együttműködés terén:

- a gyermekek személyiségének megismerése, a családok megismerése;
- a gyermek fejlesztéséhez a feladatok egységes értelmezése;
- a gyermekneveléshez nyújtandó segítségadás koordinálása;
- a kölcsönös bizalom megteremtése;
- szülők aktív közreműködésére történő inspirálás saját gyermekeik óvodai nevelése terén: az óvodai és a szülői nevelés kölcsönös megismerése;
- az együttműködés szabályainak betartása, a közös célok megvalósítása a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése érdekében;
- kapcsolattartás a segítő szakma képviselőivel.

A kapcsolattartás az óvodában – Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus folyamatosan tájékoztatja a szülőket az óvoda életéről, gyermekük óvodai helyzetéről. Fontos, hogy az óvodapedagógus információi a gyermekekről mindig reálisak legyenek. Az óvodapedagógus tiszteli az érzelmeket, segítőkészséget mutat, és magatartásával biztosítja a szülőt diszkréciójáról. Modell szerepe az óvoda-család kapcsolatban is érezhető kell, hogy legyen.
- Az óvodapedagógus lehetővé teszi – amennyiben a szülő igényli – hogy a család bepillantást nyerjen a csoport hétköznapi életébe is. Egy-egy szülő, vagy szülőcsoport számára nyitott órákat vagy napot szervez, melyben az óvodai élet közvetlen megfigyelése lehetséges.
- Lehetőséget teremt a szülők gyermekeik fejlődésével és óvodai életével kapcsolatos problémáinak megbeszélésére, valamint a gyermek folyamatos nyomon követése eredményeinek megbeszélésére, melyre leginkább a családi beszélgetés (fogadóóra, családlátogatás) kerete alkalmas.

- A folyamatos kapcsolat alakulásában szerepet vállalhat a Szülői Közösség, mely szülői kezdeményezéseket tolmácsol.
- A családokkal közösen szervezett események, ünnepek során törekvés a családi hangulat kialakítására: örömteli érzelmi állapot biztosítása a felnőttekkel és a gyermekek szervezett közös tevékenységek révén.

Az együttműködés formái

A gyermek óvodába való lépése előtt:

- Nyitott napjainkon lehetőség szerint jelenléti, szükség szerint pedig online formában a szülők bepillantást nyerhetnek az óvoda életébe, bekapcsolódhatnak a gyermeknek és felnőtteknek szervezett tevékenységekbe, feltehetik kérdéseiket az óvoda működésével, szokás és szabályaival kapcsolatosan.
- Óvodapedagógusok látogatása a bölcsődébe, leendő óvodások látogatása gondozónőikkel az óvodába.
- Bölcsődei szülői értekezlet során Pedagógiai Programunk bemutatása, igény szerint az óvodapedagógusok bemutatkozása.
- Óvodába érkező szülőknek az óvoda bemutatása, a Pedagógiai Program megismertetése.
- Az óvodapedagógus kezdeményezése alapján – egyeztetve a szülői igényekkel – óvodába lépés előtt a gyermekek meglátogatása családi környezetükben.
- A gyermek egészségállapotáról írásban tett szülői nyilatkozat megismerése.

A gyermekek óvodába lépése után:

- családi beszélgetések (szülői értekezletek) legalább félévenként,
- családlátogatások: a szülő és az óvodapedagógus igényei alapján,
- családi beszélgetések (fogadóórák), nyitott napok,
- családbevonással szervezett napok,
- Szülő Klub működtetése az igények függvényében,
- játszó-, tea-, munka-, és egyéb délutánok: ünnepekre közös készülődés – sütés, barkácsolás,
- faliújságon kifüggesztett információkon, valamint a kialakult online alkalmazásokon keresztül (pl. a nevelés-fejlesztés műveltségterület, óvodai hírek, programok stb.)
- óvodai közös ünnepélyek, rendezvények, közös kirándulások, kiállítások a gyermekek produktumaiból, alkotásaiból,
- nevelési és működési folyamataink jobbításának céljából a szülők igény-, és elégedettségmérése → a mérési eredmények visszacsatolása.

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei

- Az információáramlás folyamatos javítása, fejlesztése.
- Közös programok szervezése.
- A szülői megbeszéléseken, szülői értekezleteken adjanak az óvodapedagógusok, védőnők tanácsot a szülőknek az óvodai táplálkozás otthoni kiegészítésére.
- Óvodapszichológusi és gyógypedagógusi támogatás nyújtása szükség, vagy igény szerint.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői

értekezletekre megbeszélési anyagként javasoljuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

- A segítséget igénylő szülők (anyagi, nevelési gondok stb.) minél szélesebb körű támogatása a szülőtársak bevonásával.
- Rászoruló gyermekek számára gyűjtési akció szervezése.
- Halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű gyermekek fokozott segítése.

A Pedagógiai Program megvalósítását szolgáló egyéb kapcsolatok

Bölcsőde

Az eddigi gyakorlatokhoz híven továbbra is szükségesnek tartjuk a kialakult jó kapcsolat ápolását. Nagy segítséget nyújt, ha a kisgyermeknevelő gondozóktól tájékoztatást kapunk az újonnan érkező gyermekek szokásairól, fejlettségéről. Az információk tudatában segíteni tudjuk a gyermekek óvodai beilleszkedését.

A kapcsolattartás formái:

- a leendő kiscsoportos óvodapedagógusok ellátogatnak a bölcsődébe és tájékozódnak, illetve tájékoztatást adnak a szülők számára az óvodáról,
- a leendő kiscsoportosok ellátogatása kisgyermeknevelő gondozóikkal az óvodába,
- közös szakmai tapasztalatcsere a kiscsoportosok beilleszkedését követően.

Általános iskola

A törvényi változások, a tankötelezettség időpontjának megfelelő értelmezése és gyakorlata, az óvodai nevelés országos alapprogramjának megállapítása, mely szerint „**a gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik**”, a korábbi évek gyakorlatánál is fokozottabban indokolják a két intézmény típus együttműködését. Elsődlegesen azért érezzük ennek fontosságát, hogy a két intézmény megismerje egymás nevelési és oktatási koncepcióját, megkönnyítve ezzel a gyermekek intézményváltását. A szülők megfelelő tájékoztatása is kötelességünk. Lehetővé kell tennünk, hogy a gyermekek pozitív élményekkel találkozzanak az iskolai élettel kapcsolatosan.

A kapcsolattartás formái:

- tanköteles korukat megelőző nevelési évben járók látogatása az iskolába;
- tanítók meghívása a nagycsoportok szülői értekezleteire;
- tanítók látogatása – óvodai tevékenységek megtekintése – szakmai beszélgetések;
- óvodapedagógus látogatása az elsős osztályokba, – óralátogatás – tájékozódás a volt óvodásaink beilleszkedéséről;
- szülők informálása: nyílt órák és egyéb iskolai rendezvények időpontjairól faliújságon a szülők tájékoztatása a különböző iskolák által kiküldött szóróanyagok kifüggesztésével, személyes ráhatással;
- igény-elégedettség mérés volt óvodásaink iskolába való beilleszkedéséről és az iskolai életmódra történő alkalmasságáról, különös tekintettel az iskolakezdéshez nélkülözhetetlen készségek és képességek vonatkozásában.

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat I. Kerületi Tagintézménye, a Budavári Szociális-, és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ

A jelenlegi társadalmi helyzet, a családok megváltozott életkörülményei megköveteli tőlünk napjainkban, hogy az eddigieknél is szorosabb, együttműködőbb kapcsolatot alakítsunk ki a szakmai és szakszolgáltató intézményekkel. Sajnos a családok életszínvonalának csökkenése következtében, valamint a családok széthullása miatt tapasztaljuk, hogy egyre több a veszélyeztetett gyermekek száma.

Vannak olyan családok, akik rendkívül nagy erőfeszítéseket tesznek életszínvonaluk megtartásáért, ezáltal egyre kevesebb idejük jut a gyermekeik nevelésére. Ennek következményeként sajnálatos tény, hogy egyre több kisgyermeknek van szocializációs, viselkedési problémája. Mindemellett természetesen nem szabad megfélekednünk a tehetséggondozásról sem, melyben a kerületben működő Tehetség Pontnak nagy szerepe lehet.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A kapcsolattartás tartalma:

- A gyermekek megfigyelése, megismerése után – szükség esetén – a kapcsolatok felvételét az óvoda kezdeményezi.
- A szociális segítő, – aki a **Gyermekjóléti Szolgálat** alkalmazottjaként a pedagógusok munkatársa – a kiscsoportos gyermekek szüleinek tájékoztatót tart a szolgáltatásaikról, köztük az óvodai szociális segítő tevékenységről, melynek során elsődleges szempont az óvoda kapcsán a segítség és a segítség eszköztárának kialakítása, továbbá az új rendszer mihamarabbi bevezetése annak érdekében, hogy a veszélyeztetett gyermekek minél hamarabb kiszűrhetőek legyenek, és veszélyeztetett helyzetük megszűnjön.

Mindhárom intézménnyel az óvodaigazgató és a gyermekvédelmi felelős feladata a kapcsolattartás.

Az óvoda ételmezését biztosító vállalat

Kapcsolattartásunk során igyekszünk megfigyeléseinkre alapozott mérési eredményeinkkel rendszeresen visszajelezni a mindenkori ételmezési vállalatnak, melynek alapja:

Az egészséges táplálkozás érdekében gyermekeinknek naponta az öt alapételmiszer-csoport mindegyik tagjából kellene fogyasztania. Az alapételmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs,
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Célunk, hogy az óvodai ételmezés minél inkább biztosítani tudja a gyermekek számára az egész napra szóló megfelelő ételiszerek szükségességét.

Szakorvos, védőnő

A székhely és a feladatellátási helyek óvodaorvosainak és védőnőinek neveit és az intézményben való tartózkodásuk időpontját a központi faliújságok tartalmazzák. A gyermekorvosok heti rendszerességgel tesznek látogatást az óvodaépületeinkben, a

szakorvosi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet) időpontját a szakorvosok határozzák meg, melyről az óvodapedagógusok egy héttel korábban értesítik a gyermekek szüleit.

A diabéteszes gyermekek szak/háziorvosainak elérhetőségét az érintett óvodapedagógusok ismerik.

Érintettség esetén szülői értekezlet szervezésére kerülhet sor az egészségügyi ellátásban dolgozók meghívásával a betegség bemutatásáról és az óvoda feladatellátásáról.

A **védőnő** szükség és igény szerint a gyermekek ápoltságát kíséri figyelemmel és tart kapcsolatot az óvodapedagógusokkal. Egy évben egyszer minden gyermekre kiterjedő fogászati szűrést szervezünk az óvodában, melynek időpontjáról a szülőket tájékoztatjuk.

A kapcsolattartás tartalma:

A kapcsolattartást az intézmény igazgatója látja el. Az óvoda védőnője az ütemezése szerinti rendszerességgel ellátogat az óvodába.

Közművelődési intézmények:

A kerület kínálja sajátos lehetőségeinket (könyvtár, múzeumok, Hagyományok Háza) tudatosan építjük be a nevelőmunkánkba. A kerület, de gyakran más budapesti intézmények is folyamatosan tájékoztatnak bennünket – többnyire kiemelten a gyermekeknek szóló – aktuális havi programjaikról és rendezvényekről. Ezeken – egyeztetve a szülőkkel – évente néhány alkalommal, a csoportos óvodapedagógusokkal vesznek részt a gyermekek, azonban ezeket a gyermekprogramokat a családoknak is ajánlani szoktuk.

A nevelési - oktatási intézmények közötti horizontális kapcsolatok és azok ápolása

Felgyorsult világunk változásainak követése nagy kihívás az élet minden területén. Versenyképes minőséget a nevelés-oktatás területén is csak úgy lehet létrehozni, ha „naprakészek vagyunk”, követjük szakterületünk változásait. A legújabb ismeretek, információk meglepte azonban nem elegendő. A lehető leggyorsabban alkalmazni is kell azokat, azonban csak akkor vagyunk képesek felhasználni, ha a neveléstudomány, benne az óvodapedagógia szakterületünket jól ismerjük, naprakész információink vannak. Csupán a konkrét, friss értékelési adatok és elemzések birtokában dönthetünk jól arról, mely területeken, milyen változtatások szolgálnák a jobbítást, a hatékonyság növelését. Mindezek háttérben meghatározó tényezőként ott áll szervezetünk saját küldetése, jövőképe:

Kiemelés: Programunk küldetése – filozófiája

„A napjainkban világszerte zajló gyors változások erősítik bennünk annak a fontosságát, hogy gyermekeinkben felébresszük a tanulás iránti vágyat, amely végigkíséri őket egész életük során. Annak érdekében, hogy felkészítsük a gyermekeket a belsőleg motivált tanulásra, helyi Pedagógiai Programunk igyekszik megalapozni a jelenkor és a jövő kihívásaihoz elengedhetetlen attitűdöket, készségeket és képességeket.”

Rohanó világunkban azonban egyre kevesebb időnk van (s még kevesebb lesz) a változások követésére, a kutatási eredmények kipróbálására és beillesztésére a gyakorlatba. Hosszú időbe telik a beválás, a hatékonyság elemzése is. Ezért kapnak egyre nagyobb szerepet az egymástól való tanulás módszerei életünk szinte minden területén. A **horizontális tanulás** talán legfontosabb jellemzője ugyanis az, hogy bevált gyakorlatokat közvetít. Rengeteg idő és

energia takarítható meg az intézmények közötti ismeret és módszercserének, a benchmarkingnak.

Szervezetünk csak akkor lehet tanuló szervezet, ha a horizontális tanulás módjait ismerjük és alkalmazzuk. Szükséges feltétel tehát, hogy a minőség iránt elkötelezett vezetésnek az óvodapedagógusok is elkötelezettjei legyenek, azaz a folyamatos fejlesztés, az állandó jobbítás szervezeti filozófiáját vallják.

Ennek meghatározó szervezeti jellemzői:

- ciklikus értékelési rendszerrel kövessük saját működési gyakorlatunkat,
- a teljes szervezet a jobbítás, a fejlesztés elkötelezettje legyen, azaz, a minőségirányítási rendszer (tudatos vagy ösztönös) működtetése elengedhetetlen feltétele a horizontális tanulásnak.

Horizontális tanulás: a tanulás olyan módja, ahol a gyakorlatban keletkező tudás partneri cseréje, egyenrangú felek közötti elosztása történik.

Legfontosabb céljaink:

- saját pedagógiai rendszerünk folyamatos jobbítása,
- a szakmai együttműködés lehetőségeinek felkutatása,
- a már bevált pedagógiai gyakorlatok (intézményi jó gyakorlatok) megismerése,

Előnyei:

- elsődleges cél mindig a saját szervezetünk működésének jobbítása marad;
- nyitott, rugalmas, egymásra figyelő kommunikációt feltételez;
- időt, energiát, pénzt takaríthatunk meg: jól működő gyakorlatokat közvetít;
- saját szervezetünk vagy feladatellátási helyeink működésének elemzésére készlet, hisz ez az alapja a megismert új gyakorlatok adaptálásának;
- az adaptált gyakorlat külső „benchmark” (összehasonlítási, mérési alap) lehet;
- egymást támogató fejlesztési rendszerek jöhetnek létre.

Megvalósítási feladatok

- Hospitálási rendszer működtetése az egyes feladatellátási helyeken, a feladatellátási helyek között, valamint óvodánk és az ország más óvodái között. Pld. az óvodapedagógusok lehetőség szerint részt vesznek néphagyományéltetéssel kapcsolatos országos találkozók.
- A hospitálásokkal kapcsolatos adminisztratív és gyakorlati feladatok: szervezés, látogatók fogadása, adminisztráció (hospitálási napló).
- Műhely működtetése: műhely munka során használandó módszerek és eljárások, a műhelymunka dokumentálása → közös összegzések → saját intézményben vagy feladatellátási helyen felhasználható tapasztalatok.
- Részvétel szervezése és egyéb, igény szerinti lehetőségek.

A horizontális tanulást segítő kapcsolatok kialakításának, ápolásának, valamint a tartalmi megvalósítás feladatait a mindenkori Éves Munkaterv tartalmazza.

Az óvoda külhoni kapcsolatai

Több éves múltja van intézményünkben – elsősorban a néphagyományéltető programspecifikummal dolgozó Iskola utcai dolgozói révén – hogy külhoni magyar óvodapedagógusokkal és óvodákkal szakmai kapcsolatot ápolnak.

A jövőben is törekszünk arra, hogy a Kárpát-medence magyar nyelvű óvodaintézményeivel a már kialakult kapcsolatokat ápoljuk, és lehetőség szerint újabb szakmai kapcsolatok kiépítésével és ápolásával gyarapítsuk.

Az óvoda külhoni kapcsolatainak fejlesztési lehetőségei:

- Szakmai tapasztalatszerék szervezése: kapcsolatfelvétel és ápolás külhoni magyar óvodákkal, külhoni Montessori óvodával.
- Bekapcsolódás és részvétel a Néphagyományőrző Óvodapedagógusok Egyesületének képzésébe: Székelyudvarhely Napsugár Napközi Otthonos Néphagyományőrző Mesteróvoda szakmai programjaiba.
- Olyan pályázati lehetőségek és egyéb források felkutatása, amelyek hozzásegítenek a külhoni magyar óvodákkal történő szakmai kapcsolatfelvételre és annak ápolására.
- Olyan szakmai tartalmak (versek, mesék, dalok, fotók, kisfilmek, stb.) beemelése az óvodai nevelőmunkába, melynek révén a gyermekek is közelebb kerülhetnek a Kárpát medence magyar lakta településeihez, kultúrájához.

Az intézmény fenntartójával való együttműködés

Intézményünk részéről Pedagógiai Programunk egyfajta kötelezettségvállalás Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat – mint intézményfenntartó – felé arra vonatkozóan, milyen színvonalú óvodai ellátást biztosít állampolgárainak, az óvodát igénybe vevő családoknak. Fenntartónk részéről az óvodai nevelésre fordított költségek a kerület költségvetésének jelentős részét teszik ki, ezért jogosan merül fel az a kérdés, hogyan hasznosul a köznevelésre fordított pénz. Más szóval, mennyire működünk hatékonyan és eredményesen, teljesítjük-e alapvető funkciókat, el tudunk-e pénzügyileg és szakmailag számolni a rendelkezésünkre bocsátott forrásokkal.

Cél: A kapcsolat lehetőségeinek folyamatos felülvizsgálatával (az igazgatói megbízás második és negyedik évében, a vezetői önértékelés keretében) az intézményfenntartóval, illetve annak munkatársaival való eredményes és hatékony együttműködés kiemelten az alábbi tartalmak vonatkozásában:

- az intézményi dokumentumokkal szembeni fenntartói elvárások pontosítása,
- a beszámoltatás szempontjainak és eljárásrendjének kidolgozása, működtetése,
- adatszolgáltatás rendjének szabályozása,
- partneri igény-, és elégedettség mérés eljárásrendjének egyeztetése,
- egyéb kapcsolattartási tartalmak.

Az óvoda és a Fenntartó kapcsolata elsősorban a következő főbb területekre terjed ki:

- az óvoda Alapító okiratának kialakítása, módosítása,
- pénzügyi-, gazdálkodási tevékenységére, az éves költségvetés jóváhagyása, elfogadása, módosítása,
- óvodánk ellenőrzése:
 - gazdálkodási szempontból
 - működési szempontból
 - törvényességi szempontból
 - a szakmai munka eredményessége tekintetében
 - az itt folyó gyermekvédelmi tevékenységre
 - a gyermekbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedések tekintetében
- az óvodában folyó szakmai munka értékelése,
- jogszabályi elvárás szerint a szabályozó dokumentumok jóváhagyása, ellenőrzése,

- kompetencia és teljesítményalapú vezetői teljesítményértékelési rendszer működtetésének támogatása,
- az SZMSZ, Házirend és a Pedagógiai Programja jóváhagyása, módosítása abban az esetben, ha annak költségvetési kihatása van.

A Fenntartóval való kapcsolattartás formái

- szóbeli tájékoztatás;
- írásban beszámoló évente egy alkalommal;
- egyeztető tárgyalások és megbeszélések;
- értekezletek;
- az óvoda képviseletének szükség és igény szerinti biztosítása a Képviselő-testületi és Bizottsági üléseken;
- fenntartói rendeletek és határozatok átvétele azok végrehajtása céljából;
- szükség, és igény szerint speciális információszolgáltatás az óvoda pénzügyi-, gazdálkodási-, szakmai tevékenységhez kapcsolódóan;
- kétévente a működésünkkel és eredményességünkkel kapcsolatos igény-, és elégedettség mérés.

Az óvoda - írásban történő – Éves Beszámolójának szempontjai az intézménnyel szembeni általános és fenntartói elvárások tükrében

Évente értékelendő területek és elvárások

1. Pedagógiai folyamatok – Tervezés – Megvalósítás – Ellenőrzés – Értékelés - Korrekció

1.1. Az Éves Munkaterv összhangban van a stratégiai dokumentumokkal és a munkaközösségek terveivel.

1.2. A nevelési év végi Beszámoló megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.

1.3. A Pedagógiai Programnak és az egyéni fejlesztési terveknek megfelelően történik az egyénre szabott értékelés, amely a fejlődési naplóban (feljegyzésekben) nyomon követhető.

A gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak szüleinek/gondviselőjének és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában gyermeknek.

1.4. Az intézmény stratégiai és operatív dokumentumainak elkészítése, módosítása során megtörténik az ellenőrzések során feltárt információk felhasználása.

2. Személyiség-, és közösségfejlesztés

2.1. Az intézmény vezetése és érintett pedagógusa információkkal rendelkezik minden gyermek szociális helyzetéről.

2.2. A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben.

3. Eredmények

3.1. Nyilvántartják és elemzik az intézményi eredményeket:

- helyben szokásos megfigyelésen, vagy más alapon megszervezett mérések eredményei
- esetleges sport, más versenyeredmények: országos szint, megyei szint, települési szint;
- elismerések
- 6 éves kor után óvodában maradó mutatók, elégedettségmérés eredményei (szülő, óvodapedagógus, pedagógiai munkát segítők)
- neveltségi mutatók
- stb.

4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

4.1. A pedagógusok szakmai csoportjai maguk alakítják ki működési körüket, önálló munkaterv szerint dolgoznak. A munkatervüket az intézményi célok figyelembe vételével határozzák meg.

4.2. Az intézmény munkatársai számára biztosított a munkájukhoz szükséges információkhoz és ismeretekhez való hozzáférés.

5. Az intézmény külső kapcsolatai

5.1. Az intézmény a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partereit (az információátadás szóbeli, digitális vagy papíralapú).

5.2. A partnerek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgálják, visszacsatolják és fejlesztik.

6. A pedagógiai munka feltételei

6.1. Az intézmény rendszeresen felméri a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a Fenntartó felé.

6.2. Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, reális képpel rendelkezik a nevelő-oktató munka humánerőforrás szükségletéről.

6.3. A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a Fenntartó számára.

7. Az Óvodai nevelés országos alapprogramban megfogalmazott elvárásoknak és a Pedagógiai Programban megfogalmazott intézményi céloknak való megfelelés

7.1. A tervekben (Éves Munkaterv, Továbbképzési terv, ötéves Intézkedési terv) jól követhetők a Pedagógiai Program kiemelt céljaira vonatkozó részcélok, feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók.

A Fenntartóval való kapcsolattartás felelőse az intézmény igazgatója, felhatalmazása alapján az óvoda más dolgozója.

XII. A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI – A GYERMEKEK FEJLETTSÉGÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

A jogszabályi változások és elvárások okán – 2024. szeptember 1-től intézményünk az OviKRÉTA tanulmányi rendszert alkalmazza. A pedagógusok – szükséges jogosultság birtokában - a „Gyermek” és „Csoport” menüpontok alatt érhetik el az intézmény által is alkalmazott tanügyigazgatási dokumentumokat.

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi Pedagógiai Program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában. Az óvodapedagógus feladata, hogy a különböző tevékenységeket, kötetlen és kötött foglalkozásokat a Pedagógiai Program cél-, és feladatrendszere mentén logikusan építi fel.

Elvárás, hogy a pedagógiai munka napi gyakorlata összhangban legyen az éves, valamint a kapcsolódó tematikus tervezésben foglaltakkal. Eltérések csak indokolt esetben fordulhatnak elő.

A pedagógiai dokumentumok elkészítése (tervezés, értékelés) és a tartalmak megvalósítása során – szükség szerint – elengedhetetlen a pedagógusok egymással, és a pedagógiai munkát segítő kollégákkal (pedagógiai asszisztensekkel, dajkákkal, fejlesztőkkel) történő együttműködése.

A tervezési folyamatot érintő legfontosabb meghatározások és érvényesítendő tartalmi elvárások: *(Kiemelés az Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez c. dokumentum fogalomtárából.)*

- **Éves terv:** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára és az intézmény Pedagógiai Programjára épül. Célja áttekintést adni a pedagógusnak egy-egy tevékenységhez kapcsolódva az adott csoportban zajló egész éves nevelési-oktatási folyamatáról. Az Éves terv tartalmazza a csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását témakörönként. A foglalkozásokhoz kapcsolódva megadja a főbb didaktikai feladatokat, a fejlesztendő készségeket és képességeket, valamint a kapcsolódó ismereteket is. Az Éves tervet a pedagógus év közben a tapasztalataival, megjegyzéseivel egészítheti ki.
- **Tanulási-tanítási egység:** A tanulási-tanítási folyamatnak egy olyan egysége, amelynek keretében a gyermek valamely nevelési-oktatási célt egy adott műveltségtartalom, tanítási téma feldolgozása révén ér el. A tanulási-tanítási egységhez meghatározott időkeret kapcsolódik. Egyik fajtája a tematikus terv.
- **Tematikus terv:** A tanulási-tanítási egység egyik fajtája. A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, az adott műveltségi területhez és tevékenységhez kapcsolódva, az intézmény Pedagógiai Programjára és a pedagógus által készített Éves tervre épül. Célja, hogy áttekintést adjon egy adott csoportban egy konkrét témakörnek a tanulási-tanítási folyamatáról. A tematikus terv részletesebb, mint az Éves terv, mely intézményünkben a nevelőközösség által elfogadott Óvodai csoportnaplóban a csoport megnevezésén, a foglalkozások számán és felosztásán, a foglalkozásokhoz rendelt didaktikai feladatokon, a fejlesztendő készségeken és képességeken, valamint a kapcsolódó ismereteken túl az alkalmazott főbb módszerek, szervezési módok és tanítási eszközök megnevezését is tartalmazza.
- **Foglalkozásterv:** A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely rögzíti a foglalkozás céljait, nevelési-oktatási stratégiáját, a foglalkozás felépítését, menetét, az alkalmazott módszereket és szervezési módokat, valamint az eszközöket. A foglalkozásterv tartalmazhatja a gyermeki és a pedagógusi tevékenységek tömör leírását, valamint a pedagógus instrukcióit is, továbbá a lehetséges gyermeki válaszokat és választevékenységeket. A foglalkozástervhez – önértékelés, szakmai ellenőrzés, minősítés, portfólióba történő feltöltés során – a mellékletben célszerű csatolni a gyermekek részére szóló feladatlapokat, a feldolgozott szövegeket, az egyéb segédeszközöket, és érdemes mellékelni az IKT- műveltségtartalmakat is.

A foglalkozástervek készítésének intézményi gyakorlata

- Gyakornok minden napra írásban készít foglalkozástervet/terveket.
- Amennyiben külső vagy belső ellenőrzés, látogatás (teljesítményértékelés, tanfelügyeleti ellenőrzés, hospitálás, belső továbbképzés) várható, az érintett pedagógus köteles foglalkozástervet készíteni, amelyet átad a látogatóknak, vezetőnek.
- A foglalkozástervek formai kivitelezése megkötéseket nem tartalmaz.

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok

- **Az óvodai nevelés országos alapprogramja (2025)**
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák Pedagógiai Programja, valamint a feladatellátási helyek saját hatáskörben – nevelőtestületi határozattal elfogadott – és a program mellékletében elhelyezett kiegészítő szakmai anyagai.
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák Teljesítményértékelési Szabályzata
- A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák mindenkori Éves Munkaterve, mely komplex módon a teljes szakmai szervezetre, azon belül pedig nyomon követhetően az egyes feladatellátási helyekre, személyekre vonatkozó – a Pedagógiai Program adott évben megvalósítandó – céljait és feladatait tartalmazza

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok

1. Csoportnapló – A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési programja, mely tartalmazza:

- csoportnapló bejegyzések
- hetirend
- napirend
- szülői értekezletek
- ellenőrző látogatások
- nevelési feladatok
- szervezési feladatok
- feljegyzések a csoport életéről

2. Felvételi és mulasztási napló egységes vezetésére az oviKRÉTA tanulmányi rendszer felületen kerül sor.

Időkerete: naponta

3. A gyermekek fejlettségállapotának mérése - Egyéni fejlődés nyomon követésének dokumentuma - Fejlődési napló egységes vezetésére az oviKRÉTA tanulmányi rendszer felületen kerül sor.

Valamennyi mérés célja a gyermekek - elsősorban saját magukhoz mért - képességeinek feltérképezése, fejlődésállapotuk beazonosítása, mely szükség szerint a család bevonásával a további fejlesztések kiindulópontja kell, hogy legyen.

A gyermekek fejlődésállapotának mérésére a pedagógiai szabadság számos lehetőséget kínál. Közülük az intézmény pedagógiai gyakorlatában a folyamatos megfigyelésen túl egyre inkább teret kell, hogy kapjon a DIFER, a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járók vonatkozásában a szociális kompetencia (neveltségi szint) mérés, a SINDELAR- teszt, és egyéb, a pedagógusok által választott mérési módszerek.

A Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer (DIFER) mérés eszközei (DIFER- csomag + képességfejlesztést támogató könyvek) az óvodapedagógusok számára folyamatosan biztosítottak, a mérés módszertanának elsajátításában pedig valamennyi pedagógus és pedagógiai asszisztens intézményi támogatással vett részt, mely tendenciát a továbbiakban is folytatni kívánjuk. A mérés elvégzése nem kötelező, azonban – tekintettel arra, hogy az iskolai bemeneti mérések országos szinten egyre gyengébb eredményeket mutatnak – javasolt, éppen ezért belső szempontként megjelenik a pedagógusok teljesítményének értékelése során.

A (DIFER) a 4–8 éves életkorban, az iskolai előrehaladás szempontjából kritikus elemi készségek (írásmozgás-koordináció készsége, beszédhallgatás készsége, relációszókincs, elemi számolás, tapasztalati következtetés, tapasztalati összefüggés-megértés, szocialitás) diagnosztikus értékelésére alkalmas teszrendszer. A DIFER a magyarországi közoktatási mérési-értékelési rendszernek a tanulók haladásának időrendjében első, az iskolában kötelezően előírt eleme.

Elektronikus Diagnosztikus Iskolakészültség Tesztek (EDIT) - A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható. Figyelemmel kell kísélnünk az Oktatási Hivatal kijelölése szerinti országos hatókörű Elektronikus Diagnosztikus Iskolakészültség Tesztek (EDIT) mérések országos, kijelölésünk esetén pedig a saját intézményi, valamint az egyes gyermekek eredményeire. A mérés során összesen 29 szegmenset érintően az anyanyelvi és számolási képességek állapotfelmérésére kerül sor.

Egyéni fejlődés nyomon követésének dokumentuma

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, valamint a differenciált nevelés irányát.

Az oviKRÉTA felület a gyermek értelmi-, lelki-, szociális-, és testi fejlettségének mutatóit szempontok szerint tudja értékelni és nyomon követhető az életkorának megfelelő fejlődés, valamint az, hogy eléri-e az iskolakészültség kritériumait.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

Elvárás minden pedagógus irányába, hogy a jogszabályi elvárásoknak megfelelően évente minimum két, szükség szerint több alkalommal is sor kerüljön a gyermek fejlődésállapotának szülők irányába történő visszacsatolására. Az oviKRÉTA rendszer lehetőséget ad arra, hogy "A gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések" és "Elért eredmény" mezők megjelölésével a szülő számára generált dokumentumban gyermekük fejlődésállapotának tartalmi megjelenjenek. A pedagógusi visszacsatolást a szülő az aláírásával igazolja.

A FOKIT mérési segédanyaga támaszkodik az oviKRÉTA felületén rögzített gyermeki fejlődési mutatók eredményeire, melyeket százalékolva, szükség esetén diagramokkal kimutatva a gyermekek részképesség fejlesztéséhez adnak iránymutatást a pedagógusok, szakemberek számára. Ezekre alapozva az egyéni fejlesztési tervek elkészítéséhez nyújt segítséget, hiszen így pontosabban látjuk a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát, illetve, hogy a gyermek eléri-e az iskolakészültség kritériumait.

4. Egyéni fejlesztési terv

A Szakértői Bizottság szakvéleményében meghatározott fejlesztési területek alapján, a segítő szakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, utazó gyógypedagógusok) együttműködve készíti el az óvodapedagógus az egyéni fejlesztési tervet, amely az érintett gyermek fejlődési naplójában kerül elhelyezésre.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza:

- a fejlesztendő területeket;
- a tevékenységet, amelyet az óvodapedagógus felajánl;
- az eszközöket;
- a foglalkoztatási formát;
- a fejlesztés gyakoriságát, időpontjait;
- a fejlesztés kimenetelét (fejlődés, stagnálás, visszalépés...).

Az egyéni fejlesztési tervekre alapozott fejlesztés eredményeiről az óvodapedagógus és a gyógypedagógus szükség szerint, de legalább negyedévenként konzultáció formájában egyeztet.

5. A pszichológus által vezetett dokumentumok

- Pszichológiai munkanapló
- Óvodapszichológusi anamnézis
- Óvodapszichológusi megfigyelési jegyzőkönyv
- Óvodapszichológusi jellemzés
- Szülői beleegyező nyilatkozat

6. A gyógypedagógus által vezetett dokumentumok

- Gyógypedagógiai munkanapló
- Egyéni fejlesztési terv
- Gyógypedagógiai vélemény
- Komplex gyógypedagógiai vizsgálat

XIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi-, lelki-, és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

XIV. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

A Pedagógiai Program megvalósításához szükséges alapvető eszközök és felszerelések valamennyi óvodaépületben rendelkezésre állnak.

Óvodánk minden csoportjának berendezését úgy alakítjuk ki, hogy tükrözze az adott csoport arculatát, szolgálja a gyermekek nevelését, fejlesztését. A bútorok a gyermekek méreteinek megfelelően könnyen mozgathatók, dominánsan természetes anyagból készülnek. Törekszünk a színek-formák harmóniájára, a meglévő eszközök, felszerelések megóvására.

Fogalomértelmezés a Pedagógiai Program célrendszeréhez

Személyiség: A személyiség az ember öröklött és tanult pszichikus komponensrendszere, mely aktivitásával lehetővé teszi a kölcsönhatást a külvilággal.

Kompetencia: A kompetencia valamely funkció teljesítésére való alkalmasságot jelenti. Ez az alkalmasság döntések meghozatalában és a döntések kivitelezésében, végrehajtásában nyilvánul meg. A döntés meghozatalának feltétele a motiváltság, a kivitelezése a képesség.

A képesség – mint a döntés kivitelezésének feltétele – is összetett rendszer. A képesség és az ismeret egy és ugyanazon dolognak két, egymást kölcsönösen feltételező és meghatározó eleme.

Az értelem kiművelésének két alapvető feladata emelhető ki: a kognitív (tanulási) motívumrendszer és a kognitív képességrendszer kialakulásának segítése.

A kognitív motívumrendszer: a személyiség kialakulásának, változásának, fejlődésének belső indítéka, energiaforrása.

A kognitív képesség rendszer: az információfeldolgozás (az információk vétele, közlése, kódolása, átalakítása, rendszerezése, létrehozása, tárolása) szervezője, megvalósítója

Mellékletek

1. sz. melléklet: Iskola utcai telephely speciális műveltségtartalmai: Népi kalendárium
2. sz. melléklet: Toldy Ferenc utcai telephely speciális műveltségtartalmai: A környezet megismerése
3. sz. melléklet: Dísz téri telephely speciális műveltségtartalma: A Montessori tevékenységek – Dísz téri óvodaépület pedagógiai gyakorlata

Függelékek

1. sz. függelékek: Óvodán kívüli óvodai nevelés megszervezése járványhelyzet idején
- 2.sz. függelék: Játékos tevékenységek az óvodában – Nyáron –

A nevelőtestület döntésének függvényében alkalmazandó módszertani tartalmak

- Csendes Éva - Életvezetési Ismeretek És Készségek - Óvodai Program, 1997
Utolsó letöltés:2025.07.10.
<https://www.scribd.com/document/55191934/Csendes-Eva-Eletvezetesi-ismeretek-es-keszsegek-Ovodai-program-1997>

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák 2023-ban módosított Pedagógiai Programjának jelen módosítása 2025-ben készült.

A módosítást a Pedagógiai Program jogszabályi háttérének változásai tették szükségessé.

Az újonnan megalkotott Pedagógiai Program jogelőd programja: A Brunszvik Teréz Budavári Óvodák Pedagógiai Programja 2023.

Érvényessége:

A Fenntartó jóváhagyását követően a kihirdetéstől lép életbe és visszavonásig érvényes. A módosított Pedagógiai Programot szeptember 1-jétől szükséges bevezetni.

Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a 2023./.... határozat számon elfogadott Brunszvik Teréz Budavári Óvodák Pedagógiai Programja.

Az Óvodai Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata

- A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A Pedagógiai Program hatékonyság és bevalás vizsgálatára a vezetői megbízás második és negyedik évében kerül sor.
- Az óvodapedagógusok szakmai munkaközösségei minden nevelési év végén, írásban (az Éves Beszámolóban) értékelik a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános és speciális célok/feladatok megvalósulását.

A Pedagógiai Program módosítása – A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet:

- óvodai igazgató,
- a nevelő testület bármely tagja,
- szakmai munkaközösség,
- Szülői Szervezet,
- az óvoda fenntartója.

A Pedagógiai Program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az intézmény igazgatója hagyja jóvá.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

A Pedagógiai Program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A dokumentum egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve helyeken tekinthető meg:

- óvoda fenntartójának honlapján,
- óvoda irattárában,

- az intézmény igazgatójánál,
- az óvodai csoportokban.

A Pedagógiai Program jelen módosításának indoka:

- Törvényi jogszabályi változás

Tájékoztatás a Pedagógiai Programról

- A kiscsoportos gyermekek szülei számára tartott első szülői értekezlet alkalmával az óvodaigazgató vagy az általa megbízott személy átfogó tájékoztatást nyújt a Pedagógiai Program tartalmáról. Az óvodával később jogviszonyt létesítő gyerekek szüleinek az óvodaigazgató vagy az általa megbízott személy előre egyeztetett időpontban ad tájékoztatást az óvoda Pedagógiai Programjáról, mely a Fenntartó honlapján folyamatosan, az óvoda irattárában, az óvodaigazgatói irodában, valamint az érintett óvodai csoportokban az óvoda nyitvatartása alatt megtekinthető.
- A fentiekén túl a szülők bármely szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek az intézmény igazgatójától, a feladatellátási hely-vezetőktől és a csoportos óvodapedagógusoktól.
- A Pedagógiai Programmal kapcsolatos kérdéseket a nevelési év ideje alatt bárki, bármikor feltehet az intézmény igazgatójának, aki azokra az ügyintézési határidőn belül érdemi választ ad. Ennek pontos időpontja a szülővel történő előzetes egyeztetés alapján kerül meghatározásra. Szóbeli érdeklődésre, szóbeli tájékoztatást kaphat az óvoda képviselőjére jogosult személyektől.

Budapest, 2025.09.01.

P.H.

.....
Halmai-Mészáros Edit Éva
óvodaigazgató

ZÁRADÉK

<p>A Pedagógiai Programot készítette: <u>Az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával</u></p>	<p>Dátum: 2025.06.20.</p> <p>..... Óvodaigazgató aláírása P.H.</p>
<p>A Pedagógiai Programot az óvoda szakmai munkaközössége jogszabályi hatáskörében <u>véleményezte, szakmai javaslatait a Pedagógiai Program fenntartói jóváhagyását megelőzően megtette.</u></p>	<p>Dátum: 2025.06.20.</p> <p>..... Szakmai munkaközösség nevében aláírás</p>
<p>A <u>Szülői Szervezet</u> magasabb jogszabályban - biztosított jogai alapján a fenntartói jóváhagyás előtt a módosított Pedagógiai Programról <u>a tájékoztatást megkapta.</u></p>	<p>Dátum: 2025.08.15.</p> <p>..... Szülői Szervezet nevében aláírás</p>
<p>Az <u>óvoda nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottai</u> az óvoda módosított Pedagógiai Programjában foglaltakról a fenntartói jóváhagyást megelőzően <u>tájékoztatást kaptak.</u></p>	<p>Dátum: 2025.06.20.</p> <p>..... A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak nevében aláírás</p>
<p>A nevelőtestület magasabb jogszabályban meghatározottak alapján a helyi egészségfejlesztési programot az Iskola-egészségügyi szolgálat <u>közreműködésével készítette el,</u> valamint a diabéteszes gyermekek és allergiás gyermek ellátásához kapcsolódó teendők rögzítéséhez beszerezte az Iskola-egészségügyi szolgálat támogató véleményét.</p>	<p>Dátum: 2025.08.31.</p> <p>..... Iskola-egészségügyi szolgálat vezetője/orvos aláírás P.H.</p> <p>..... óvoda orvosa P.H.</p>
<p>Az óvoda igazgatója az óvoda által folytatott egészségfejlesztési és prevenciós programokhoz <u>beszerezte az óvodapszichológus támogató véleményét.</u></p>	<p>Dátum: 2025.06.20.</p> <p>..... Duray Zsófia óvodapszichológus</p>

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete mint fenntartó a dokumentum tartalmát a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával megismerte. Az óvoda módosított Pedagógiai Programját az Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 83. § (2) g) pontja által felhatalmazva jóváhagyja.

Dátum: 2025.

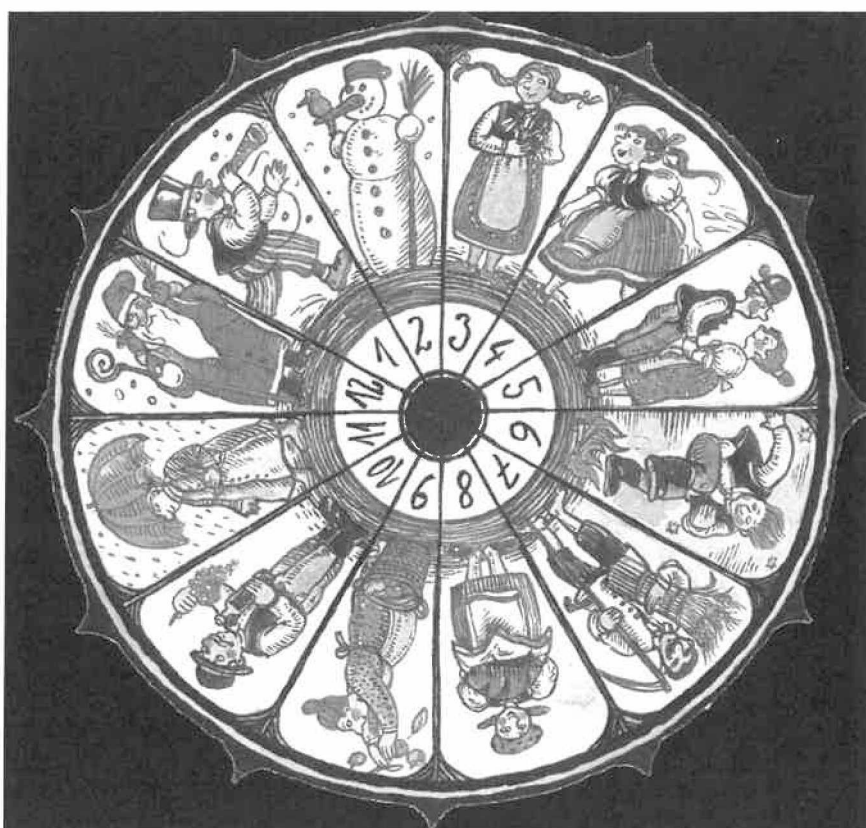
.....

Fenntartó nevében aláírás

P.H.

Iskola utcai telephely speciális műveltségtartalmai:
Néphagyomány éltetés

NÉPI KALENDÁRIUM

ÉVKÖR

<ul style="list-style-type: none"> - Fonóbéli tevékenységek- fonások, szövések, ügyességi játékok, állatalakoskodások, vidám zenés télbúcsúztatás mulatsággal, farsangolás. - Tájmegismerő kirándulások, téli sportok, madáretetés. - Disznótoros-népi játékok - Regösök jókívánságai - Betlehemi jászol kiállítás megtekintése - Adventi készülődés (mézeskalács sütése, díszítése). - Adventi koszorú termőág felöltöztetése, mendikázáshoz kántáláshoz jelmezek elkészítése. - Pásztorok karácsonyi vesszőhordása. - Luca búza vetése, pogácsa sütése, lucázás. - Mikulás-játék (Láncos Miklós) - Borbála napi gyümölcságak vízbe tétele. - Férfijósló gombócok készítése. 	<ul style="list-style-type: none"> - Iskolába hívogató. - Tarisznya varrása, tábla készítése, szalonna, kolbász csomagolása a tanítóknak. - Nemzeti ünnepünk, március 15. (csákó, kard, pártá, keszkenő díszítése, harci játékok. - Kerti munkálatok: hajtatas-ültetés-palántázás. - Zöldágjárás- Budakalász, patakpart, fűzág szedés, kiszabás készítés, kiszabás úsztatás a patakban, húsvéti határjárás Budakalászon. (Határjel megújítása.) - Tojásfestés, írókázás, locsolkodás, komatálázás. - Szent György napi állatkihajtó játékhöz gyapjúból, textilből állat készítés, ostorfonás, furulya díszítése, cipó sütés, pásztorétel főzése. - Májfa- állítás Kétdobonyban a tájház udvarán.(Fakivágás, szalagok felkötözése.) - Nagycsoportos leányok pünkösdi játék-fűzése, pünkösdi táncház, királyné járás, királyválasztó ügyességi játékok, versengések. - Tájmegismerő kirándulások.
	
<ul style="list-style-type: none"> - Márton napi tevékenységek (tollfosztás, párna, dunyha, libabáb kitömés) - Kukoricafosztás, csuhéjátékok készítése - Mihály napi vásárhoz portékakészítés. - A népmese napja- Benedek Elekre emlékezünk. - Almaszüret: feldolgozása-sütés, befőzés, aszalás. - Tájmegismerő kirándulások. - Őszi termékek gyűjtése. (Makk, gesztenye, csipkebogyó, falevelek, tök, stb.) - Játékok, fűzerek készítése. - Szőlő feldolgozása (mustkészítés, szüreti multság.) - Szentendrei Skanzen- régi szüretrek emlékezete. - Virágoskertből a virágmagok összegyűjtése, gumók felszedése a földből. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lakodalmas népi dramatikus játék játszása- (lakodalmas jelképek készítése: vőfélybot, kítűzők, menyasszonyi koszorú.) - Lakodalmas étkek készítése: kalácssütés - Nyári tájmegismerő kirándulások (fűszer és gyógynövények gyűjtése, virágkoszorúk, csokrok fonása. - Sportszerű népi játékok a családokkal. Dunai hajókirándulás. - Népi kismesterségek végzése az udvaron (fonás, gyöngyfűzés, szövés). - Természetes anyagokból játékok, használati tárgyak készítése. - A virágoskert gondozása.

Toldy Ferenc utcai telephely speciális műveltségtartalmai: A környezet megismerése

Filozófiánk

A kisgyermekkor az érzelmek időszaka, érzelmeik uralják egész személyiségüket, ezek határozzák meg kapcsolatukat a környezettel és a környezetükben élőkkel. A kisgyermekkor életkori sajátossága a játék, így ismerkedik a körülötte lévő világgal.

„Ha szeretnénk, hogy gyermekeink a természet barátaivá váljanak, akkor ki kell vinnünk őket a természetbe, hogy megismerjék és megszeressék azt” (Konrad Lorenz)

Természetbarát életformára magával az étellel lehet nevelni. Hinnünk kell abban, hogy a gyermek környezetbaráttá nevelése születéskor veszi kezdetét, és ez folytatódik az óvodában. A világ ránk van bízva, a fenntarthatóság pedagógiája vallja, hogy a jövő, a Föld megmaradása az ember belső etikája.

A nevelés új feladatai: az ökológiailag, szociológiailag fenntartható társadalom létrejöttéhez szükséges képességek és magatartásformák kialakítása.

Az óvodánkban működő Környezeti nevelés szakmai munkaközösség létrejöttének ez a globális probléma felismerés volt a legfőbb oka. Bízunk benne, hogy munkaközösségünk tudása, a környezethez való pozitív viszonya hozzájárul az emberi és természeti értékek megmentéséhez.

Célunk a jelenkor problémáit figyelembe véve olyan környezetbarát viselkedési formák megalapozása, amelyek szilárd alapokat nyújtanak a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat fenntartására.

Az óvodai élet mindennapjaiban megvalósuló tevékenységek

Csoport és intézményi szinten különböző hagyományokat alakítottunk ki. Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód megalapozására, mert egészségesen gondolkodni csak egészséges ember képes.

Egészségvédelmi, környezetvédelmi tartalmak

1. **Zöldség és gyümölcs fogyasztása minden nap**, a szülők segítő hozzájárulásával.
2. **Kapcsolódás egészségvédelmi programokhoz**
 - ezen a napon még nagyobb figyelmet szentelünk a mese és a testi –lelki egészség fontosságának.
 - részvétel a pályázataikon
 - Gondolkodj Egészségesen Nap megszervezése (vitamin salátakészítés, torna, mesedélután szülő bevonásával, ami a család és az óvoda kapcsolatát is szorosabbá fűzi)

Zöld jeles napok

1. Takarítási Világnap szeptember 23.

Ezen a napon hangsúlyosabb szerepet kap a szelektív hulladékgyűjtés.

Témához kapcsoló tevékenységeink:

- nagytakarítás az óvodán belül és kívül (kertrendezés)
- játéklemosás
- újrahasznosítható elemek felhasználása
- játékok készítése: újságpapírból, kartonból, üdítős flakonokból

A gyerekeket arra tanítjuk, hogy ne pazaroljanak, ezért, az elhasznált, rontott rajzpapírokat külön tárolóba helyezzük minden csoportban. A nagyobbak ellátogatnak ezen a napon a közeli hulladékszigethez, ahová elviszik az otthonról hozott üvegeket.

Minden csoportban megtalálható a Kukatündér társasjáték, amivel az egész év folyamán szívesen játszanak a gyerekek.

2. Állatok Napja október 4.

Az egész hét folyamán projekt formájában dolgozzuk fel a témát. Egy közös délelőtti szervezünk, amelyen a gyerekek különböző játékos feladatokat oldanak meg, forgószínpad szerűen a különböző helyszíneken. (állatkép-és hang felismerés, képkirakás, találós kérdések, versek, utánzó mozgásos játékok).

Sünisimi

Állatkerti kirándulás

A hét többi napján a csoportok kirándulnak az Állatkertbe, a Vadasparkba, állatos süteményt sütnek, állatos dalokat, verseket, meséket hallgatnak, a héten készült kézműves alkotásokból kiállítást szervezünk, ha van rá lehetőség, egy-egy otthoni kedvenc is ellátogat az óvodába.

3. Víz Világnapja március 22.

- Beszélgetünk arról, hogy mennyi mindenhez szükséges a víz jelenléte, miért fontos a tiszta víz a természetben.
- Szerepet kapnak a vízzel való kísérletek.
- Vízi élettereket jelenítünk meg a gyerekekkel (tó, folyó, tenger) és ezeket benépesítjük a bennük élő élőlényekkel.
- Kirándulásokat szervezünk vizes élőhelyekre: Margitsziget, Millenáris Park, Feneketlen tó, Duna part, ahol megfigyelhetjük a vízi közlekedési eszközöket is.
- Képeket gyűjtünk a vízi járművekről, amelyekből tablót készítünk.
- Vizes játékokat játszunk, vízi zenét varázsolunk, halászunk, barkácsolunk stb.

Vizes játékokat játszunk... Aranyosás

„Takarékoskodj a vízzel!”- ez a mindennapok feladata!

4. Föld Napja április 22.

Virágok ültetése és gondozása az óvoda udvarán.

„Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?”- hangzik a Föld Napja mozgalom egyik jelmondata.

Munkadélutánokat szervezünk, így a szülőkkel együtt minden csoport segít az óvoda virágosabbá tételében, „Tegyük virágosabbá óvodánkat” felhívással.

Otthonról behozott ásványokat vizsgálgatunk nagyítóval, beazonosítjuk azokat könyvek segítségével és kiállítást szervezünk a föld kincseiből.

E nap környékére szervezett kirándulásaink, sétáink a földi élet szépségén, gazdagságán túl környezetvédelmileg helyes magatartásformákat erősítenek meg, pl. ellátogatunk a Szemlő-hegyi-barlangba.

Az energiatakarékosság jegyében született meg az Eon közreműködésével az **EnergiaOvi**, (fénymásolható munkalapok gyűjteménye, amely letölthető az internetről, nagycsoportosoknak ajánlják) amely interaktív feladatok keretében dolgozza fel az energiával (termeléssel, fogyasztással) kapcsolatos, a témakörhöz fontos kérdéseket. Ezzel egy új lehetőség számunkra, mellyel folyamatosan ismerkedünk, és szeretnénk élni.

5. Madarak és fák napja. Május 10.

Ezen a napon is forgószínpadszerű tevékenységsort tervezünk, amire mindenki lelkesen készül. A szülőket faliújságon tájékoztatjuk a nap menetéről. Minden gyereknek saját, nyakba akasztható kártyát készítünk, amelyre rákerülnek a teljesített állomások pecsétjei. A játékhelyszínekre csoportosan mennek a gyerekek, a dadus nénik aktív segítségével.

Négy évszak fa készítése

Az állomásokon sokféle játékos feladatot kínálunk fel a gyerekeknek: madarak hang- és mozgásának utánzása, az udvaron elrejtett madarak keresése, madárkirakó kirakása, madárfészek építés, találos kérdések, **4 évszak fa készítése** az óvodai hársfa megjelenítésével, fából készült tárgyak keresése, különböző kéregfajták megtapogatása, mondókák, versek, stb.

Néhány csoport ekkor szervezi meg az Apák Napját, és együtt kirándulnak az apukákkal a természetbe. Lelkesen hozzák otthonról a témához kapcsolódó könyveket, meséket, népdalokat, verseket hallgatunk

- Sétáink alatt a környezetünkben előforduló madarakat figyelünk meg, az udvarunkon álló hársfát körbetáncoljuk.
- Kakuktktojás játékokat játszunk, madaras koszorút készítünk, barkácsolunk, igyekszünk évről-évre újabb ötletekkel gazdagítani a tevékenységek körét.

Ezeket a jeles napokat a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve változatos programokkal ünnepeljük, így számukra maradandó élményeket nyújtanak.

6. **Friss ivóvíz biztosítása** egész nap, a csoportszobákban és az udvaron
7. **Szobanövények és kerti növények ápolása**- szülőkkel, gyerekekkel együtt
8. **Víz-és energiatakarékosságra nevelés** példamutatással
9. **Gyümölcs feldolgozás**-saláta, kompót, sütemény, ivólé

10. Délutáni szabadidős sporttevékenységekre –úszás, korcsolya – lehetőség biztosítása

11. A közeli játszóterek rendszeres látogatása

12. Ünnepek előtti közös takarítás a gyermekekkel (csoportszobákban)

13. **Szelektív hulladékgyűjtés:** Folyamatosan gyűjtjük a Pet palackokat, a papírt és az elemet a szülők aktív közreműködésével.

14. Kirándulások természetes és épített környezetbe

Folyamatosan szervezünk olyan programokat, ahol a gyerekek találkozhatnak az élő és épített környezet szépségeivel. Ezek a kirándulások jó alapul szolgálnak a sokoldalú tapasztalatszerzéshez, az ökológiai szemlélet kialakulásához, és egyúttal elsajátíthatják a természetjárás közbeni helyes viselkedés alapjait is.

Szüret

Óriási ölelés

Felfedezések

Dísz téri telephely speciális műveltségtartalma: A Montessori tevékenységek

A Montessori pedagógia és a kreativitás

A gyermeknevelés minden korban a múlt tapasztalatainak átadását és a munkára, a felnőtté válásra, a társadalmi szerepek betöltésére való felkészítést jelenti. A nevelés tartalma az idő múlásával a társadalmak elvárásainak megfelelően változik. Az alkalmazkodás ezekhez az elvárásokhoz, és a szakadatlan változásokhoz, segíti a túlélés és a boldogulás esélyét. Mai világunkban a fokozott változások korát éljük, ezért az alkalmazkodás kényszere is erősebben van jelen mindennapjainkban. A társadalom elvárása, hogy a gazdaság, a család, az egyén jobb, gyorsabb, hatékonyabb, optimálisabb megoldásokat találjon a problémák megoldására. Vagyis a ma embere nem alkalmazhatja mindig a már jól bevált sémákat, gyakran van szüksége kreatív megoldásokra. Ezért gyermekeink kreativitásának fejlesztése fontos feladatunk.

Guilford szerint a kreativitás a divergens (széttartó) gondolkodásban nyilvánul meg. *„A divergens gondolkodás teszi lehetővé egy probléma több oldalról való megközelítését annak megoldása során, illetve olyan elemek összekapcsolását, amelyeket rendszerint egymástól függetlennek, vagy össze nem illőnek tartunk.”*

Jellemzői:

- A problémák iránti érzékenység.
- A gondolkodás könnyedsége, amely a szavak, gondolatok közötti kapcsolatok gyors képzésében nyilvánul meg (fluencia).
- A gondolkodás rugalmassága, ez teszi lehetővé a megoldások célszerű variálását (flexibilitás).
- A gondolkodás eredetisége, a szokatlan megoldások képességében rejlik (originalitás).

Az intelligencia a divergens gondolkodással ellentétes konvergens (összetartó) gondolkodáson alapszik, melynek az a lényege, hogy az adott probléma megoldásánál már jól bevált sémát alkalmazunk.

A fejlesztés mellett legalább olyan fontos a kreativitás kibontakoztatásában a játék. A játékokban kipróbálhatják önmagukat, gyakorolhatják, a társas kapcsolatokat új ismereteket szerezhetnek, és a régiakat elmélyíthetik. Nem mindig célravezető a kész játék, mert egy játék hiánya is új problémahelyzet elé állítja a gyermekeket.

A Montessori pedagógia lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek érdeklődésüknek megfelelően sajátítsák el a legfontosabb ismereteket. Így a lassan fejlődő gyermekek is sikerélményekhez juthatnak, önállóan tevékenykedhetnek, dolgozhatnak. Fontos eleme a pedagógiának, hogy a gyermek önállóan ellenőrizheti megoldásait, önmaga javíthatja, hogyha hibázott. A csoportban együtt lehetnek kicsik, nagyok, akik a Montessori pedagógia segítségével egymástól könnyebben tanulnak.

A Montessori szellemű pedagógia olyan humán értékeket kíván átadni, amely társadalmunk emberséges fejlődése szempontjából nélkülözhetetlen. Ilyenek: a tolerancia, a másság elfogadása, segítőkészség, a különböző népek kultúrájának megismerése és értékelése, mint a békés egymás mellett élés feltétele, a biológiai egyensúly felismerése, a természet szeretete, a környezet védelme.

A csendjáték

A Montessori óvodai és iskolai élet elmaradhatatlan mozzanata a **csendjáték**. A tevékenységi idő végén az óvónő suttogó szavát vagy halk zeneszót meghallva a gyermekek halkan helyre teszik játékszereiket, eszközeiket és óvatosan, szinte zaj nélkül körbe helyezik a székeket és leülnek. (Ha a helyi szokások úgy alakultak ki, földre, szőnyegre vagy párnákra is ülhetnek.)

Mivel csoportjainkban a tevékenységi idő alatt a gyermekek szabadon mozoghatnak, változtathatják helyüket és halk beszéd, duruzsolás mindig hallható, a csendjátéknak elsődleges feladata, hogy a gyermekek meghallgassák a csendet. Az óvónőnek gondoskodnia kell arról, hogy mindenki kényelmesen helyezkedjék el, mert csak így kívánhatjuk meg a teljes mozdulatlanságot. A gyermekek derűt és várakozó feszültséget tükröző csillogó szemeik azt mutatják, hogy ezt nagyon élvezik. Aztán lehajtják fejüket, becsukják szemüket és „hallgatják” a csendet. A csend hallgatása élménnyé válik, egyben a zenei nevelésnek is egyik alapmozzanata. Közben átéli saját benső hangulatukat, a csend áhítatát. Ezalatt rájönnek, hogy tökéletes csend soha sincs. Meghallanak olyan zörejekeket, hangokat, amelyekre a minden napi élet során nem figyelnek fel. Utána kinyitják szemüket és megsűgják az óvónőnek, hogy milyen hangokat, zörejekeket halottak.

Néha az óvónő – megfelelő előkészítés után – maga is megszólaltathat különböző hangokat és a gyermekek kitalálják, mit hallottak.

A következő feladat: a földre rajzolt körön vagy ellipszisen úgy járni körbe, hogy ne lépjenek le a vonalról. Az egyensúly megtartása komoly nehézséget jelent a kisebbek számára. Aztán az óvónő bemutatja, hogyan lehet a vonalon járni úgy, hogy a lépő lábuk sarkát a másik lábfejük ujjaihoz helyezték. Tovább nehezíthetik a feladatot, ha kezükben egy csengőt visznek, egy tálcán egy pohár vizet stb. Külön sajátos feladat az eszköz átadása a pajtásnak. Ebben finomodik egymásra figyelésük, harmonikus mozdulataik, metakommunikációjuk.

Nagy élmény a mozgásingerek leküzdése, uralkodás önmagunkon. Ezt a csendet a gyermekek nem parancsszóra teremtik meg, hanem azért, mert ők is úgy akarják, szeretik. Érzik a felelősségüket. Mindenki egyformán felelős a csendért, mert ha csak egy gyermek is zörög vagy megszólal, akkor már nincs csend. A feladat teljesítése jó játék és ugyanakkor közös sikerélményt nyújt.

A csendjátékot a gyermekek nagyon élvezik, sokat jelent az önfegyelem, a szép és harmonikus mozgás, nem utolsósorban a közösségi magatartás kialakításának szempontjából.

Maria Montessori pedagógiai gyakorlata során rájött arra is, hogy a gyermekek számára milyen fontos, ha megtanulják a teljes csendet megteremteni, megtartani és élvezni.

A kozmikus nevelés alapjai

Maria Montessori rendszeréből kiemelkedik a kozmikus nevelés az óvodában. Felkelti az érdeklődést a természettudományok iránt. Montessori felhívja a gyermekek figyelmét arra, hogy mint minden élőlény, mi magunk is a kozmosz részei vagyunk, és minden élőlény pusztulása az egész kozmosz számára veszteség. Ezért a természetet védünk és szeretnünk kell. Montessori ezzel a modern környezetvédelem és biológiai egyensúly gondolatával messze megelőzte korát.

Fontos, hogy a gyermekeknek közvetlen kapcsolatuk legyen a természettel. Célunk, hogy ne csak ismerjék, hanem szeressék is, legyen alkalmuk a természet legfontosabb jelenségeit megfigyelni és tevékenységükkel a természet ápolásához, védelméhez hozzájárulni.

Csoportszobáinkban növényeket gondozunk. A gyermekek tanuljanak meg felelősséget érezni a növények ápolásáért, az állatok gondozásáért, – ha van a csoportszobában terrárium, – annak rendben tartásáért. Vidéken a mindennapi életből adódik a háziállatok ismerete. Óvodánk elhelyezkedése nem teszi lehetővé, /főváros, Budai vár/ hogy közelünkben állatokat tartsanak az emberek. Ezért, hogy bővebb ismereteket szerezzenek gyermekeink a házi állatokról /nyúl, kacsa, sertés, stb./ látogatásokat szervezünk gazdaságokba, állatkertbe, ahol a gyermekek a háziállatok életét, gondozását megfigyelhetik.

A kertben, mezőn, erdőben figyeljük meg a legkisebb állatokat is: a kukacokat, gilisztákat, lepkéket, bogarakat, békákat, gyíkokat, madarakat stb. Érezzék, tudják, hogy Isten minden teremtményének fontos az élete, helye van az élet nagy körforgásában. Figyeljük meg testrészeit és azok funkcióit, rátalálási helyüket, életmódjukat. Az a célunk, hogy rámutassunk a Föld élőlényének változatosságára.

Olyan ismeretterjesztő képeskönyvekkel, természetfilmekkel rendelkezünk, amelyekből megismerkedhetnek tőlünk távol élő állatokkal is. Azt a szemléletet képviseljük, hogy úgy, ahogy minden emberben van valami jó, minden állatnak van haszna és a saját faja szempontjából lehet szépnek látni.

Képgyűjteményeket állítunk össze a különböző tájakon, földrészeken élő állatokról természetes környezetükben. Ezt nyitott polcon tartjuk, a gyermekek számára elérhető helyen (tengeri állatok a tengerben, a tenger körül, sivatagi állatok a sivatagban, stb.).

A természet megismeréséhez tartozik az anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak ismerete is. A legalapvetőbb, közvetlenül tapasztalható jelenségekre hívjuk fel az óvodások figyelmét, Pld. a víz különböző halmazállapotait stb.

Az érzékelést fejlesztő eszközök segítségével megismerik és megtanulják megnevezni az anyagok fizikai tulajdonságait (súly, hő, kiterjedés, stb.). A gyakorlati életre előkészítő „öntögető” játékoknál meg tapasztalhatják az anyagok halmazállapotának különbözőségét, a kiterjedés és alakzat közti összefüggéseket. Az időjárás megfigyelése során a hőfok és halmazállapot összefüggését: a fagyást és olvadást. A szél hatására a fák leveleinek mozgását, víz mellett a hullámzását.

Előállítunk egyszerű kísérleteket is kisebb gyermekcsoportokkal az anyagok fizikai vagy kémiai tulajdonságának megfigyelésére. Bemutatjuk a mágnesesség hatását, megfigyeljük a testek lebegését a folyadékokban, a fény és árnyék változását napsugár vagy mesterséges fény hatására, cukrot, sót kristályosítunk, stb.

A földrajzi ismeretek egyik legfontosabb eleme az időjárás megfigyelése, időjárási tábla és mozgó naptár készítése. A gyerekekkel beszélgetünk az idő múlásáról, az évszakok változásairól, a napok, hónapok, évek egymást követő rendjéről, és ezt mozgó naptár formájában mindig a naptári évnek megfelelően rakjuk ki. A térkép fogalmát az óvoda alaprajzának és a séták vonalának megrajzolásával alapozzuk meg. Minden csoportszobában tartunk földgömböt, ezt böngészve megismerik a kontinenseket, a vizek és földek kiterjedését. Megkeresik először országunk, városunk helyét, majd a szóba kerülő országokét és ráhelyezik azok zászlóit.

Szívesen nézegetnek képeket és hallgatnak elbeszéléseket a világ keletkezéséről, a Föld, a többi bolygó kialakulásáról, az űrkutatásról. Érdekli őket az állatfajok kialakulása, az őslények, pl. a dinoszauruszok és a többi.

Legyen nagyméretű Magyarország térképünk – lehetőleg puzzle formában. Beszélgethetünk a különböző tájak, kontinensek növény és állatvilágáról, ha azokról képeket tudunk bemutatni. Jó játék állatok, növények kis képeinek elhelyezése a térkép megfelelő helyére.

A csillagászati ismeretek alapja a nap és hold járásának, a csillagok elhelyezkedésének, fényességének figyelése. A gyermekek szeretnek beszélgetni az űrről, az űrsétákról, a bolygókról. Tanulmányozhatják az égbolt térképét a naprendszerrel, a bolygókkal.

A kozmikus nevelésen keresztül rávezetjük a gyermeket az ember szerepére az őt körülvevő világban. Nagyon fontos, hogy már a kisgyermeknek felhívjuk a figyelmét az emberi alkotásokra az őt körülvevő világban. Mutassunk rá arra, hogy mi mindent alkotott az ember, ébresszünk tiszteletet és megbecsülést minden alkotó ember iránt. A művészet, a tudomány és az ipari termékek összekötik egymással az embereket. Montessori pedagógiáját jellemzi: az egész emberiséget átható szeretet, egymás megértése, elfogadása, megbecsülése.

A lányok érdeklődnek a betűk iránt

Tevékenykedés Montessori eszközökkel

Nagyon fontos a gyermekeket megtanítani arra, hogy az embereknek mindenhol – bárhol éljenek a Földön – azonos szükségleteik voltak és vannak, csak különböző formákban elégítik ki azokat. Így mindig mindenkinek szüksége van lakásra, ruházatra, enniivalóra. Mindenütt átadják az öregek a fiataloknak tapasztalataikat, megtanítják őket az életben helytállni, mire felnőnek.

Pedagógiánk fontos eleme a mások tiszteletben tartására nevelés. Ez csak úgy lehetséges, ha az emberek már kisgyermekkoruktól fogva ismerik egymást. Tudják, hogy a másik – esetleg más a bőrének színe, más a haja, az anyanyelve, a hite vagy a világnézete – emberi mivoltában, lényegében hozzá hasonló: gondolkodik, érez és szeretetre, békességre vágyik.

Míndez csak megalapozása a kozmikus nevelésnek, előkészítése annak a szemléletnek, hogy a világmindenség egységes egész és mindannyian a világmindenség részei vagyunk.

Montessori eszközök a matematikai gondolkodás fejlesztésében

A **matematikai gondolkodás fejlesztésében** különösen nagy szerepe van a tapasztalatnak. Montessori eszközei nagyon megkönnyítik a matematikai fogalmak kialakítását és a matematikai gondolkodás fejlesztését.

Azok az eszközök, amelyek a kiterjedés megtapasztalására készültek, már megalapozzák a matematikai fogalmakat.

A piros-kék rudakon már nemcsak a hosszúságot tapasztalják meg, hanem a sorba rendezés után meg is számlálják a piros és kék szakaszokat és többszöri ismétlés után biztos fogalmaik alakulnak ki a számokról 1-től 10-ig. Tapasztalataik alapján megismerik és megtanulják, hogy hogyan épül fel a számsor. Mivel a számoknak megfelelő rudak egy egységként jelennek meg, sokkal biztosabban alakulnak ki számfogalmaik, mintha csak a mindennapi élet során számlálgatnák az őket körülvevő tárgyakat. A rudak összehasonlításával és egyforma hosszúvá tételével hamarosan megértik, majd megtanulják minden szám kiegészítését 10-re, illetve a 10-es szám minden bontását. A rudak rakosgatása, egyenlővé tétele, végigszámlálása újra és újra a gyermekeket nagyon jól szórakoztatja, észre sem veszik, hogy közben megtanulnak összeadni és kivonni a tízes számkörben.

A számjegyeket szinte minden gyermek az autók rendszámáról vagy a mindennapi élet során másutt látható számokról felismeri, de e mögött a tudás mögött nincs számfogalom.

Az „orsós” doboz, két ötrekeszes dobozból áll, amelyeknek az elülső pereme alacsonyabb, a hátsó magasabb. A hátsó lapon minden rekesz mögött egy-egy számjegy olvasható: az első dobozban 0-tól 4-ig, a másodikban 5-től 9-ig. Feladat: minden rekeszbe annyi pálcikát kell belerakni, amennyit a számjegy jelent. Az elsőbe, ahol nullát láthatunk, nem kell semmit tenni. Itt találkoznak a gyerekek először a nulla, azaz a semmi fogalmával.

A kartonból kivágott számjegyeket könnyen kapcsolják a rudak hosszúságához és játékuik közben a számjegyeket a megfelelő hosszúságú rúdhoz helyezik. Így nyernek tartalmat a számjegyek, válnak a mennyiség kifejezőjévé.

Játékaikban sokszor kombinálják a piros és piros-kék rudakat is, ezáltal további matematikai tapasztalatokat szereznek.

A dörzspapírból készült számjegyeken az óvónő bemutatja, hogyan kell azokat úgy végigsimítani, ahogy írják. Könnyen beidegződik kezükbe a számjegyek helyes rajzolása, majd írása helyes vonalvezetéssel. Így kapcsolódik a vizuális képhez és számtani fogalomhoz a finom motorikus tudás.

Kedvelt játék a gyermekeknek a színes gyöngyrúd készlet és az abból kirakott gyöngykígyó. A színes gyöngykígyó „átvarázsolása” aranykígyóvá nagyon szórakoztató és ismétlésével tapasztalataik alapján megtanulják a tízes átlépését. Sokszor saját ötleteik alapján a piros-kék rudakhoz odarakják a megfelelő gyöngyrudakat és a kartonból készült számjegyeket. Gyakran egészen meglepő önálló kombinációikat kreálnak. A gyöngyrudakkal gyakorolhatják az összeadást is.

Játék a színes hengerekkel...

... és a barnakockákkal

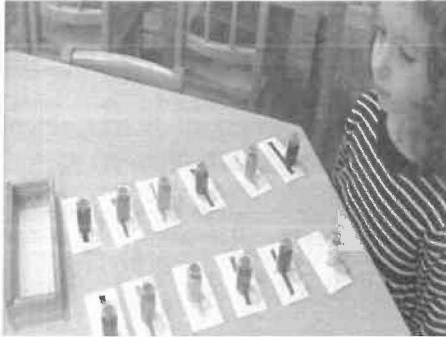
Ugyanezt a célt szolgálják a kis piros és kék kartoncsíkok és ezekhez hozzárendelt összeadáskivonás tábla. A 100 aranygyöngyből összefűzött aranynégyzet megismerése a négyzetre emelés és a „száz” mennyiségének fogalmát alapozza meg.

Miután számfogalmaik kialakultak, a piros korongok kirakásával játszva felismerik a páros és páratlan számok közti különbséget.

A matematikai gondolkodás kialakításában és fejlesztésében nagyon fontos, hogy figyelembe vegyük minden gyermek haladási tempóját és tudjuk, mikor mit mutassunk be számára. Többnyire maguktól megtalálják, hogy mivel és mennyi ideig játszanak. Fontos, hogy matematikai fogalmaik kialakulásához tevékenységük eredményeként saját tapasztalattal jussanak el. Ugyanez vonatkozik a matematikai problémák megoldására, a matematikai műveletek elsajátítására is. Montessori több helyen nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az eszközök segítségével szerzett tudást, képességet a mindennapi élet során fel kell használni, alkalmazni kell. A Montessori pedagógusnak rá kell irányítani a figyelmet a mindennapi életben a számlálásra, a dolgok számbeliségének észrevételére. (Számlálják meg, hogy hányan vannak; hány tányért kell az asztalra tenni, hogy mindenkinek jusson; hány ujjuk van; hány lába van a lónak stb. stb.)

A matematika iránt fogékonyabb gyermekek a Séguin táblákkal játszva a helyértékeket is könnyen megértik és a többjegyű számok írását is elsajátítják.

Jó, ha beiktatunk mindenféle más számolós játékot, társasjátékot programunkba, ami egy-egy gyermeknek, gyermekcsoportnak megfelel. Pl. labda dobálása számolással; akinek a labdát dobom, mondj egy számot, akinek azután dobom, mondjon egy nagyobb számot; játszhatunk kiszámolós játékokat, stb.

Játék a színekkel

Játék a színes hengerekkel

Adhatunk olyan játékos feladatokat óvodásainknak vagy játszhatunk velük olyan játékokat is, amelyek során a halmazelmélet fogalmát alapozzuk meg, jöllehet ezt a Montessori eszközökkel folytatott néhány játék is tartalmazza.

A geometriai fogalmak megismerése is hozzátartozik a világ megismeréséhez és a dolgok tulajdonságainak meghatározásához, megnevezéséhez. Éppen ezért Montessori a geometriai formák megismerésének megkönnyítésére is vonzó eszközöket dolgozott ki.

A síkmértani formák megismerését a síkidomok szekrénye segíti. Ez egy hat keskeny fiókot tartalmazó szekrény, amelynek minden fiókjában hat különböző, az alaplapból kiemelhető és visszailleszthető síkidom található. A gyerekek egy-egy fiókot maguk elé helyezhetnek az asztalukon, a kis fogantyúkkal ellátott síkmértani formákat kiemelhetik, majd a megfelelő helyre visszatehetik. Az óvónő megnevezi az érdeklődő gyerekeknek a síkidomot, de tulajdonságait az óvodában még nem kell ismertetni.

A síkmértani szekrényhez tartoznak az egyes fiókoknak megfelelő kartonlapok. Ezekből három sorozat van. Az első sorozat lapjain a síkmértani formák egésze sötétkék, a második sorozaton vastag, a harmadikon pedig vékony sötétkék a formák körvonala. Feladat: a síkmértani formákat a kartonlapon a neki megfelelő helyre tenni. Ezek a műveletek már fejlettebb képességeket igényelnek, mert nem olyan erős a kontroll, mint az alaplapnál, amelynél csak akkor helyezhetők el a formák, ha pontosan beleillenek.

A mértani testek megismerésére Montessori eszközkészletében nagyon szép sötétkékre festett, kellemesen körültapintható, megfelelő talapzaton álló, fából készült testek szolgálnak. A feladat: a testeket talapzatukról levenni, körülsimítani, esetleg megnevezni majd a megfelelő helyre visszatenni. Hozzátartoznak olyan lapok, amelyeken a testek alapformája látható. A gyerekek a mértani testeket ezekre helyezhetik.

A mértani titokzsák. Egy zsákba kisebb méretű mértani testeket helyezünk, egy-egy gyermek belenyúl a zsákba, megtapogatja a kezébe kerülő mértani testet, majd kitalálja, hogy mi van a kezében. Ezt mindig több gyerek játssza együtt, többnyire az óvónő részvételével.

Ezek a játékok nemcsak szórakoztatóak, de pontosabbá teszik a tájékozódást a világban. Montessori több helyen nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az eszközök segítségével szerzett tudást, képességet a mindennapi élet során fel kell használni, alkalmazni kell. A tudás, a képesség annyit ér, amennyit belőle mindennapjainkban alkalmazni tudunk.

Formaérvék fejlesztése

Rózsaszín torony